

LO ROMERIO UNIVERSITETO
TEIS S FAKULTETO
BIA MOSIOS TEIS S KATEDRA

DOVIL MIKUL NAIT
BAUDBIAMOJI TEIS IR KRIMINOLOGIJA

**DVIGUBOS TEISIN S ATSAKOMYB S PROBLEMA BAUD ŽIAMOJOJE
TEIS SJE**

THE PROBLEM OF DOUBLE LEGAL LIABILITY IN CRIMINAL LAW

Magistro baigiamasis darbas

Darbo vadovas o
prof. habil. dr.
Vytautas Piesliakas

Vilnius, 2008

.....	3
1. BAUDFIAMOSIOS TEIS S PRINCIPAS ó <i>NON BIS IN IDEM</i>	6
1.1. Principo <i>non bis in idem</i> kilm	6
1.2. Principo tvirtinimas Konstitucijoje ir nacionaliniuose teis s aktuose.....	7
1.3. Principo tvirtinimas tarptautin je teis je	8
1.4. Dvigubos teisin s atsakomyb s samprata.....	11
2. DVIGUBOS TEISIN S ATSAKOMYB S ASPEKTAI IR JURISPRUDENCIJA	15
2.1. Baudfiamoji ir civilin atsakomyb ufl t pa i veik	15
2.2. Baudfiamoji ir administracin atsakomyb ufl t pa i veik	22
2.3. Dviguba baudfiamoji atsakomyb ufl t pa i nusikalstam veik	34
2.4. Baudfiamoji ir drausmin atsakomyb ufl t pa i veik	45
2.4. Baudfiamoji ir tarnybin atsakomyb	47
3. <i>NON BIS IN IDEM</i> PRINCIPO TAIKYMO PROBLEMATIKA TARPTAUTINIU	
LYGMENIU	48
3.1. <i>Non bis in idem</i> principo taikymo problematika tarptautiniu lygmeniu nacionalin se teis s	
sistemose.....	49
3.2. <i>Non bis in idem</i> principo taikymo problematika tarptautiniu lygmeniu nacionalin je ir	
tarptautin s teis s sistemose.	54
IVADOS IR PALI LYMAI.....	57
LITERAT ROS S RAŠAS:.....	60
SANTRAUKA.....	65
SUMMARY	66

pagal pob d ir socialin reik–mingum galima skirstyti nusikaltimus, konstitucinius, administracinius, tarnybos, drausminius nusiflengimus ir civilinius deliktus. Teisin atsakomyb , kylanti ufl tam tikr norm pafleidimus, gali b ti nevienalyp . Tai yra - kai kurios teis s normos gali b ti reguliuojamos tiek vienos teis s –akos, tiek kitos teis s –akos institut , tod l, kad teisiniai santykiai negali egzistuoti izoliuotai vienas nuo kito. Tod l tais paiais veiksmiais asmuo gali pafleisti normas, priskiriamas tiek vienai, tiek kitai teis s –akai, i–kuri i–plaukia ir skirtingos teisin s atsakomyb s r –ys. Tinkamas teisingumo gyvendinimas, o tai yra reikiamos normos pritaikymas, yra pagrindas uftikrinti teisingum ir jo tinkam gyvendinim nepafleidffiant flmogaus teisi . Lietuvoje nereti atvejai, kai asmuo d l vieno padaryto teis s pafleidimo vienu metu traukiamas keli r –i teisin n atsakomyb n arba i–sprendus vienos r –ies teisin s atsakomyb s klausim asmuo v l traukiamas ufl t pat poelg kitos r –ies teisin n atsakomyb n arba asmuo d l vieno nusikaltimo kelis kartus traukiamas vienos r –ies teisin n atsakomyb n.

Kadangi dalis kriminalizuot flmogaus poelgi yra nedidelio pavojingumo, rengiant statymus, nuolat kyla problema, kok teisin status suteikti vienai ar kitai veikai. Netinkamai, neai–kiai suformuluoti statymai ir juose numatytos veikos leidffia vairiai j ai–kinti. Jei statymas netobulas, veika joje sukonstruota nepakankamai ai–kiai, atsiranda galimyb s vairiai j ir ai–kinti. Tod l dvigubos teisin s atsakomyb s problema ir yra ypa aktuali ir baudffiamojoje, ir administracin je teis je, nes dafniausiai b tent nusikalstamos veikos ir administracinio pafleidimo padarymas i–kelia dvigubos teisin s atsakomyb s problem ufl t pa i veik . Dvigubos teisin s atsakomyb s problema yra gana plati ir turi kelis aspektus - ji gali b ti nagrin jama tiek nacionalin s teis s, tiek ir tarptautin s teis s aspektu. Nagrin jant dvigubos teisin s atsakomyb s problem Lietuvos vidaus teis s aspektu i–kyla dvigubos baudffiamosios atsakomyb s ufl t pa i nusikalstam veik klausimas bei baudffiamosios ir kitos teis s –akos atsakomyb ufl t pa i veik .

Gyvendamas vairiomis socialin mis normomis reguliuojamoje visuomen je, asmuo turi teis i– anksto numatyti pasekmes ir tik tis tam tikr veiksm . Tod l remiantis proporcingumo, t. y. teisingo atlygio ufl tam tikrus veiksmus principu, asmuo gali tik tis, jog jo atlikta veika sukels konkre i teisin atsakomyb , kurios pagalba turi b ti atstatyta teisingumo pusiausvyra. TMS teiginys leidffia teigti, kad asmeniui ufl t pa i vienkartin veik negali b ti atlyginama (baudffiam) neribot laiko tarp ar neribot skai i kiek . TMS socialinio teisingumo d snis priveda prie tam tikr princip , kuri pagrindu yra reguliuojama teisin visuomenin santvarka.

bis in idem principas - draudimas bausti du kartus už tą pačią veiktą gali būti baudžiamosios teisės principas. Tačiau taikant – principas suduriama su lygiagrečiu kitos teisės atsakomybės taikymu už tą pačią veiklą. Ar toks dviejų atsakomybių taikymas už tą pačią veiklą gali būti baudžiamosios teisės principo *non bis in idem* pažeidimas? Ar nebus –iuo atveju pažeistos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių konvencija, Lietuvos Konstitucija bei Lietuvos Respublikos statymai? Apskritai, ar principas *non bis in idem* yra tik baudžiamosios teisės (baudžiamosios politikos) principas?

Darbo objektas ir tikslai. Tyrimo magistrinio baigiamojo darbo tyrimo objektas – dviguba teisės atsakomybė baudžiamosios atsakomybės, civilinės atsakomybės, administracinės atsakomybės ir drausminės atsakomybės kontekste.

Tyrimo darbo tikslas – išanalizuoti baudžiamosios teisės principo *non bis in idem* aiškinimo problematiką baudžiamosios atsakomybės ir kitose atsakomybės srityse kontekste.

Darbo uždaviniai. Tyrame darbe keliami pagrindiniai uždaviniai: išanalizuoti teisės ir baudžiamosios atsakomybės sampratą bei pateikti jį turinčią, išsirti baudžiamosios teisės principo *non bis in idem* kilmę, reglamentavimą nacionaliniuose ir tarptautiniuose teisės aktuose, atskleisti principo turinį. Taip pat pateikti dvigubos baudžiamosios atsakomybės ir kitos rūšių teisės atsakomybės taikymo už tą pačią veiklą skirtingus aspektus, susiejant juos su kitomis teisės atsakomybės rūšimis ir parodyti –i reikšmines problemas. Taip pat aptarti *non bis in idem* principo taikymo tarptautiniu mastu problematiką bei apžvelgti Lietuvoje ir užsienyje susiklosčiusią teismų praktiką dėl *non bis in idem* principo.

Apibendrintai galima pateikti –iuos uždavinius taip:

1. išnagrinėti principo *non bis in idem* sampratą ir turinį,
2. atskleisti dvigubos teisės atsakomybės problematiką,
3. išnagrinėti ir apibendrinti *non bis in idem* principo taikymą praktikoje.

Tyrimo metodai. Rengiant – darbą buvo naudojamas loginis, analitinis, indukcinis, dedukcinis, sisteminis ir kiti teoriniai metodai.

Tyrimo šaltiniai. Tyrame darbe buvo nagrinėjami baudžiamosios teisės teoretiniai veikalai (V. Piesliako, G. Medo, R. Drakūno, D. Soloveičiko, L. Pakštaičio, J. Pradel, J. Wessels ir kt.), kitos teisės šakų specialistų veikalai (A. Vaišvila, V. Čiupkauskas, V. Mikėnas ir kt.), Lietuvos Respublikos ir užsienio valstybių Konstitucijos ir teisės aktai, tarptautiniai teisės aktai, Lietuvos ir užsienio teismų jurisprudencija. Taip pat pateikti pastebėjimai ir suformuluotos konkrečios rekomendacijos ir išvados.

stro baigiam j darb sudaro trys dalys. Pirmojoje dalyje teis s principo *non bis in idem* kilm , samprata ir turinys. teisin s atsakomyb s sampratos nagrin jimui, o taip pat dvigubos baudffiamosios ir civilin s, administracin s bei drausmin s atsakomyb s probleminiams aspektams, nagrin jant aktualiausi Lietuvos ir ufsienio teism jurisprudencij . Tre iojoje dalyje nagrin jama dviguba baudffiamoji atsakomyb , kurios klausimas kyla esant baudffiamajai atsakomybei su tarptautiniu elementu.

Darbo mokslinis naujumas ir praktinè reikšmè. Nors baudffiamosios teis s principas *non bis in idem* yra laikomas vienu i– pagrindini baudffiamosios politikos princip , ta iau lietuvi teisin je literat roje iki –iol nebuvo skiriama daug d mesio dvigubos teisin s atsakomyb s problemai, kaip principo *non bis in idem* pafleidimui. Principas *non bis in idem* daffniausiai yra nagrin jamas tik baudffiamosios atsakomyb s kontekste, t. y. ai–kinant, kad tas pats asmuo ufl t pa i veik negali b ti baudffiamas du kartus. Ta iau daugkartinio baudffiamumo problema i–kyla taikant skirtingas teisin s atsakomyb s r –is ufl t pa i veik , t. y. –alia baudffiamosios atsakomyb s taikant ir kit teisin atsakomyb . Tšs baigiamasis darbas ir yra skiriamas i–tirti tokios dvigubos teisin s atsakomyb s reglamentavim ir interpretavim , nurodyti ry–kiausius probleminius aspektus ir pateikti samprotavimus bei pasi lymus, kurie gal t tapti pagalbine medffiaga kitiems, susidom jusiems –ios problemos sprendimu.

idem kilmė

Baudffiamieji principai, anot J. Pradel, konstitucijose yra paprastai i–d stomi itin glaustai, todėl i–kyla sunkumai kinantis j turin. Tuo turinio ai–kinam j darb turi atlikti teis jas.¹ Tad yra svarbu, kad baudffiamosios teis s normos neprie–taraus konstitucijai. Pirmiausia –iame darbe atskleisime baudffiamosios teis s principo *non bis in idem* turin .

Non bis in idem - kaip apibr fflia lotyn kalbos ekspert A. T. Veli kien , rei–kia šne du kartus ufl t pat ō, ia pat patikslinant *non bis in idem* reik–m - asmuo ufl t pat nusikaltim negali b ti baudffiamas dukart.² Tuo tarpu Mokslo ir enciklopedij leidybos instituto i–leistoje K. Kuzavinio knygoje –is principas vardijamas kaip *šne bis in idem* (Digesta) - ne dukart ufl t pat , t. y. negalima du kartus bausti ufl t pat nusikaltim .³

Nors ne tik teisin je literat roje, bet ir teis s aktuose taip pat sutinkami abu –io principo lotyni–ki atitikmenys,⁴ ir pagal prasm –ios fraz s rei–kia t pat ,⁵ ta iau m s nuomone, b t tikslingiau naudoti s vok š *non bis in idem*, kaip daflniau naudojam lotyn kalbos specialist ir labiau atitinkan i lotyn kalbos reikalavimus.

Non bis in idem principas yra apib dinamas kaip pamatinis –iuolaikini teisini sistem .⁶ Istorikai –is principas i–sivyst kaip principas, taikomas tik nacionalin se teis s sistemose bei apribojamas tik baudffiamojo teisingumo sfera,⁷ ta iau jis vis daflniau yra inkorporuojamas nacionalines konstitucijas, tarptautinius teis s aktus, kartu ir pradedamas laikyti vienu i–pagrindini flmogaus teises uftikrinan i princip .

Ai–kinantis *non bis in idem* principo turin tradici–kai i–skiriami du elementai: *nemo debet bis vexari pro una et eadem causa* (niekas neturi susidurti su daugiau nei vienu persekiojimu ufl t pat nusikaltim) bei *nemo debet bis puniri pro uno delicto* (niekas neturi b ti baudffiamas du kartus ufl t pat nusikaltim). Nors b tina pamin ti, kad kai kurios –alys apriboja – princip sumaffindamos jo apimt iki draudimo bausti du kartus.

¹ J. Pradel. Lyginamoji baudffiamoji teis . ō Vilnius: Eugrimas, 2001. P.62-65.

² A. T. Veličkienė. Ratio scripta. Lotyni–ki teis s ir bendrosios kult ros frazeologizmai apibr flimai, terminai. ō Vilnius: Justitia, 2003. P.71.

³ K. Kuzavinis. Lotyni–ki posakiai ir sparnuoti flodfliai. Dicta Latina verbaque alata. ō Vilnius: Mokslo ir enciklopedij leidybos institutas, 2005. P.188.

⁴ P vz. š *non bis in idem* yra naudojamas buvusios Jugoslavijos baudffiamojo tribunolo Statute ir Ruandos baudffiamojo tribunolo Statute.

⁵ T. Surlan . Ne bis in idem in conjunction with complementarity principle in the Rome Statute // <http://www.esil-sedi.eu/english/pdf/Surlan.PDF>; prisijungimo laikas: 2007-05-10.

⁶ B. Cheng. General principles of law as applied by International courts and tribunals. 1953. P.336-339.

⁷ A. E. John. Vervaele. The transnational ne bis in idem principle in the EU Mutual recognition and equivalent protection of human rights // Volume 1, Issue 2 (December) 2005 // <http://www.utrechtlawreview.org/publish/articles/000011/article.pdf>; prisijungimo laikas: 2007-05-10.

ai-kinimas yra variapūs. Tai vis pirma yra kaip teisinis *ius puniendi*, o toks ai-kinimas yra teisingo proceso dalis. Kita vertus, tai yra ir pagarba valstybės *res judicat*.⁸

Tradiciškai principas *non bis in idem* yra pripaflstamas valstybi nacionalinėse teisinėse sistemose, todėl pastaruoju metu Europos valstybėse yra susiklosčiusi pakankamai gausi praktika dėl šio principo taikymo. Tačiau paflymtina, kad faktiškai dauguma valstybi principas *non bis in idem* taiko tik galutiniams teismo sprendimams, o tai reiškia, kad dvigubas baudffiamasis persekiojimas yra realus ir galimas. Nauj etapai principo taikymui reikiama naujos Europos Sąjungos erdvės sukūrimas Amsterdamo sutartimi, steigiant bendradarbiavimą teisingumo srityje. Tarptautinis bendradarbiavimas tarp atskir valstybi buvo pakeistas sustiprintu teisiniu bendradarbiavimu teisingumo srityje, kartu reikiant abipusio pripaflinimo principo taikymo.

Tačiau priešplačiau atskleisdami nagrinėjamo principo turinį ir jo kylančias dvigubos teisinės atsakomybės problemas, pirmiausiai išnagrinėjame šio principo tvirtinimą nacionaliniuose bei tarptautiniuose teisės aktuose.

1.2. Principo įtvirtinimas Konstitucijoje ir nacionaliniuose teisės aktuose

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 31 straipsnio (str.) 5 dalyje (d.) teigiama, šnekas negali būti baudffiamas ufl t pat nusikaltim antr kart ū. Taip konstituciniu lygmeniu tvirtinamas principas *non bis in idem*.

1961 m. Baudffiamojo kodekso 3 str. 4 d. min ta nuostata skamba taip: šnekas negali būti du kartus baudffiamas ufl t pat nusikaltim ū. Tuo tarpu šiuo metu galiojanio Lietuvos Respublikos baudffiamojo kodekso 2 str. 6 d. teigiama, kad šnekas negali būti baudffiamas ufl t pat pa i nusikalstam veik antr kart ū. Taip pat ir šiuo metu galiojanio Lietuvos Respublikos baudffiamojo proceso kodekso 3 str. 1 d. 8 punktas (p.) nustato, kad šbaudffiamasis procesas negali būti pradamas, o prad tas turi būti nutrauktas <...> asmeniui, kuriam siteis jo teismo nuosprendis dėl to paties kaltinimo ar teismo nutartis ar prokuroro nutarimas nutraukti proces tuo pa iu pagrindu ū. TM principas papildo ir to paties kodekso 212 str. 1 p., kuriame nurodoma, kad šikiteisminis tyrimas nutraukiamas: kai ikiteisminio tyrimo metu paaišk ja, kad yra šio Kodekso 3 straipsnyje numatyt aplinkybi ū.

TM šios nuostatos Lietuvos teisinėje sistemoje sudaro principo *non bis in idem* esm .

⁸ A. E. John. Vervaele. The transnational ne bis in idem principle in the EU Mutual recognition and equivalent protection of human rights // Volume 1, Issue 2 (December) 2005 // <http://www.utrechtlawreview.org/publish/articles/000011/article.pdf>; prisijungimo laikas: 2007-05-10.

dingi visai teis s sistemai - jie bendri visai sistemai tod l, kad
uftikrinamas auk- iausiu lygmeniu. Tod l Konstitucija - tai
grindffian i princip rinkinys.⁹ Konstitucijoje tiesiogiai
deklaruojamas principas yra vadinamas špirminiuō. Pirminiu, nes n ra i-vedamas i- jokio kito
konstitucinio principo. B tent toks principas šniekas negali b ti baudffiamas ufl t pat
nusikaltim antr kart ō yra tvirtintas Lietuvos Respublikos Konstitucijoje. Tš principas yra ne
tik teisinis, bet ir moralinis principas.

Taigi, kaip atkreipia d mes prof. V. Piesliakas, Lietuvos Konstitucija bei statymai
nedraudffia dvigubos teisin s atsakomyb s apskritai. Jie draudffia tik dvigub baudim . Tod l
princip *non bis in idem* lietuvi kalb , anot jo, teisingiausia b t versti taip: negalima du
kartus bausti ufl t pat .¹⁰ Tai netiesiogiai patvirtina ir Lietuvos Respublikos Konstitucinis
teismas, nutartimi pafflym j s, kad asmens atleidimas statym nustatytais pagrindais ir tvarka
nuo vienos r -ies teisin s atsakomyb s savaime negali b ti kli tis spr sti klausim d l kitos
r -ies teisin s atsakomyb s taikymo.¹¹

Taigi, *non bis in idem* principo esm sudaro tai, kad asmuo, kuris buvo patrauktas
baudffiamojon atsakomyb n, nuteistas arba i-teisintas, siteis jus teismo ar prokuroro
sprendimui, negali b ti tais paiais pagrindais i- naujo patrauktas baudffiamojon atsakomyb n,
v l nuteisiamas ar i-teisinamas. Kaip teigia G. Tvedas, *non bis in idem* principas sietinas tiek su
baudffiam ja teise, tiek su baudffiamuoju procesu.¹²

1.3. Principo įtvirtinimas tarptautinėje teisėje

Skirtingose teis s tradicijos valstyb se principo *non bis in idem* samprata skiriasi.
Kontinentin s teis s tradicijos valstyb se min tas principas traktuojamas laisviau, nei tai
linkusios daryti anglosaks teis s tradicijos valstyb s. Pripafl stama, kad net ir esant galutiniam
teismo nuosprendffiu, baudffiamasis nuteisto asmens persekiojimas gali b ti atnaujinamas, jei
i-kyla nauj fakt ar naujai i-ry-k ja aplinkyb s bei esmin s ankstesni proces klaidos,
gal jusios tur ti reik-m s nuosprendffio pri mimui.¹³ Tuo tarpu anglosaks teis s tradicijoje
laikomasi nuostatos, kad pakartotinio baudffiamojos persekiojimo pateisinimas ne manomas. Nors

⁹ E. Kūris. Lietuvos Respublikos konstitucijos principai. Knygoje Lietuvos Konstitucin teis . T. Birmontien ,
E. Jara- i nas, kt. ō Vilnius: Lietuvos teis s universitetas, 2001. P.209.

¹⁰ V. Piesliakas. Dvigubos atsakomyb s problema Lietuvos teis je // Jurisprudencija. 2001, Nr. 23 (15). P.107.

¹¹ 2005 m. lapkri io 10 d. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo nutarimas // http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=265663&p_query=&tr2=; prisijungimo laikas: 2007-05-04.

¹² G. Švedas. Baudffiamosios politikos pagrindai ir tendencijos Lietuvos Respublikoje. ō Vilnius: Teisin s
Informacijos Centras, 2006. P.98.

¹³ Europos fimogaus teisi ir pagrindini laisvi apsaugos konvencijos protokolas Nr. 7 // http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=270481; prisijungimo laikas: 2007-04-15.

niu metu pastebimas tam tikras –i dviej teis s tradicij suart jimas.¹⁴ Anglosaks teis s tradicijos valstyb se matyti soliuotinimo. Teigtina, kad skirting poffi r – teis s princip lemia skirtingos kiekvienos valstyb s teisin s sistemos teisingumo vykdymo koncepcijos.

Apffvelkime keli Vakar Europos valstybi Konstitucijose tvirtint *non bis in idem* princip .

Vokietijos Federacin s Respublikos pagrindiniame statyme (1949 m. gegufl s 23 d.) taip pat nurodoma, kad pagal bendruosius baudffiamuosius statymus ufl t pa i veik niekas negali b ti baudffiamas kelet kart (103 str. 3 dalis).¹⁵

Taip pat ir Estijos Respublikos Konstitucijoje suformuluotas –is principas: (23 str. 3 dalis) niekas negali b ti teisiamas ar pakartotinai baudffiamas ufl veik , ufl kurios vykdym buvo nuteistas arba i-teisintas.¹⁶

Tuo tarpu Latvijos Konstitucija savo nuostatose tokio principo ne tvirtina.

Be to, jei vidin s teis s poffi riu *non bis in idem* principas yra visuotinai pripaffintas daugumos Europos ir ne tik Europos valstybi , tai tarpvalstybiniu lygiu –is principas n ra visuotinai pripaffintas.

Kita vertus, m s nuomone, galima i-skirti tam tikras tarptautines sritis, kuri kontekste galima nagrin ti principo *non bis in idem* taikym . Pirma, tai flogaus teisi apsaugos tarptautiniai dokumentai, antra - tai tarptautiniai dokumentai, susij su baudffiamuoju procesu (teisingumo gyvendinimu).

Nagrin jant pirm j dokument grup , galima sitikinti, kad *non bis in idem* principas akcentuojamas *Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos* septintojo Protokolo 4 str. 1 d., kurioje nurodyta, kad niekas negali b ti persekiojamas ar baudffiamas ufl nusikaltim , ufl kur jis yra i-teisintas arba nuteistas galutiniu teismo nuosprendffiu pagal konkre ios –alies statym ar baudffiam j proces .¹⁷

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija taip pat nustato, kad niekas neturi b ti dar kart teisiamas ar baudffiamas d l nusikaltimo, d l kurio S jungoje jis jau buvo visi-kai i-teisintas arba nuteistas pagal statym galutiniu nuosprendffiu.¹⁸

Antrajai grupei priskiriami dokumentai - *Europos konvencija dėl baudžiamojo proceso perdavimo Nr.73*, priimta Strasb re, 1972-05-15, konkretizuoja detaliau, kad (35 str.):

¹⁴ A. Čepas. *Non bis in idem* taisykl kaip ekstradicijos lestinumo s lyga // Teis . 2002, Nr. 44. P.8.

¹⁵ Ufsienio –ali konstitucijos. Mokomasis leidinys. ó Vilnius: Lietuvos teis s universitetas, 2004. P.81.

¹⁶ Ufsienio –ali konstitucijos. Mokomasis leidinys. ó Vilnius: Lietuvos teis s universitetas, 2004. P.165.

¹⁷ Europos flogaus teisi ir pagrindini laisvi apsaugos konvencija // http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=66195; prisijungimo laikas: 2007-04-15.

¹⁸ Europos S jungos pagrindini teisi chartija // <http://www.ic.lt/labaseuropa/default.asp?DL=L&TopicID=39>; prisijungimo laikas: 2007-04-15.

u priimtas galutinis vykdytinąs sprendimas, negali ufl t pa i
ti pritaikyta sankcija kitoje Susitarian iojoje Valstyb je:

(b) jei jam pritaikyta sankcija: (i) visi-kai vykdyta arba yra vykdoma, arba (ii) visa sankcija arba jos ne vykdyta dalis yra malon s pra-ymo arba amnestijos objektu, arba (iii) nebegali b ti vykdyta d l senaties termino;

(c) teismas nubaud nusikalt l , neskirdamas sankcijos.

2. Ta iau Susitarian ioji Valstyb , nebent ji pati papra- perimti baudffiam j proces (persekiojim), n ra pareigota pripaffinti *non bis in idem* galiojimo, jei veika, kurios atffvilgiu priimtas sprendimas, buvo nukreipta prie- valstybin status toje Valstyb je turint asmen , institucij arba objekt arba jei pats sprendimo objektas turi joje valstybin status .

3. Be to, Susitarian iojoje Valstyb je, kurioje buvo padaryta nusikalstama veika arba pagal tos Valstyb s statymus kvalifikuojama kaip nusikalstama veika, n ra pareigota pripaffinti *non bis in idem* galiojimo, nebent ji pati pra-o perimti baudffiam j proces (persekiojim).¹⁹

Taip pat ir *Europos konvencija del tarptautinio baudžiamuju nuosprendziu pripazinimo (53 str.)* nurodo, kad asmuo, kuriam nuosprendis buvo paskelbtas pagal Europos baudffiam j teis , ufl t pa i veik negali b ti persekiojamas, baudffiamas ir jam negali b ti taikoma sankcija kitoje Susitarian ioje Valstyb je, jei:

(a) jis buvo i-teisintas;

(b) paskirta sankcija: (i) buvo pilnai pritaikyta arba yra taikoma; (ii) buvo pilnai arba i-dalies panaikinta d l amnestijos arba atleidimo nuo bausm s; (iii) netaikytina d l termino pabaigos;

(c) jei teismas nuteis teis s paffeid j , nepaskirdamas sankcijos.²⁰

Europos Tarybos konvencijos d l ekstradicijos 9 str. -i taisykl taip pat nustato.

Kalbant apie Europos Tarybos konvencijas baudffiamosios teis s srityje, reikia atkreipti d mes , kad -ios konvencijos n ra tiesiogiai taikomos. Visos jos skirtos -ali vyriausybm s, kurios pasira-iusios konvencijas sipareigoja suderinti savo statymus su konvencijos nuostatomis.

Situacij reguliavim d l tarptautin s teisin s pagalbos teikimo, jos procesinius pagrindus, tvark Lietuvoje nustato galiojantis Baudffiamajo proceso kodekso 6 skyrius ir Lietuvos Respublikos tarptautin s sutartys. Atkreiptinas d mesys, kad kai kurios Lietuvos Respublikos tarptautin s sutartys numato kelias specialias bendr jurisdikcijos taisykli i-imitis.

¹⁹ Europos konvencija d l baudffiamajo proceso perdavimo Nr.73 // www.nplc.lt/lit/ta/19720515.doc ; prisijungimo laikas: 2007-04-15.

²⁰ Europos konvencija d l tarptautinio baudffiam j nuosprendfi pripaffinimo // www.nplc.lt/lit/ta/19700528.doc ; prisijungimo laikas: 2007-04-15.

1998 metų Tarptautinio Baudfiamojo Teismo Romos Statute nustatyta, kad Baudfiamojo Teismo teisė vykdyti baudfiamą j persekiojimą asmens, kuris kaltinamas nusikaltimu, priklauso nuo valstybės, kurioje nusikaltimas kitame teisme, jei tuo buvo siekiama išvengti asmens baudfiamosios atsakomybės, patenka į Tarptautinio Baudfiamojo Teismo jurisdikciją ir panašiai, todėl tokiu atveju turi būti vadovujamasi Baudfiamojo proceso kodekso 4 str. 3 d., nustatančia, kad šjeigu Lietuvos Respublikos tarptautin sutartis nustato kitokias taisykles negu šio kodeksas, taikomos tarptautin sutarties taisyklės.

Kaip atkreipia dėmesį G. Švedas, būt toks tarptautinis teisinis pagalbos baudfiamosiose bylose reglamentavimas, sudarantis prielaidas principo *non bis in idem* pažeidimui, slygoja ir tam tikrus sunkumus.²¹ Tai yra baudfiamojo proceso dubliavimas, susijęs su papildomais tariamojo (kaltinamojo) teisi ir laisvi ribojimais, specialiai pareigūnų nukentėjusiems, liudytojams ir kitiems proceso dalyviams nustatymu bei papildomomis finansinėmis, organizacinėmis s naudomis. Todėl pozityviai vertinama Europos Sąjungos Komisijos iniciatyva dėl teisės akto, reglamentuojančio jurisdikcijų kolizijos bei *non bis in idem* principo baudfiamajame procese aspektus, pirmo. Beje, šis aktas jau pora metų nėra priimtas, nesuderinant valstybių narių pozicijas šiuo aktualiu klausimu.

Kiti su principu *non bis in idem* baudfiamajame procese susiję klausimai yra tarptautinis teisinis bendradarbiavimas perduodant nuteistą bausmės atlikimui. Tuo metu Lietuva yra kelių tarptautinių daugiašalių sutarčių šalis, kuri pagrindu pripažįstamas kitos valstybės nuosprendis ir vykdoma juo paskirta bausmė. Be to, Lietuvos Respublika taip pat yra sudariusi ir dvišalių susitarimų dėl baudfiamą j nuosprendžių pripažinimo ir bausmės vykdymo bei padariusi pareikškim ratifikuodama Tarptautinio Baudfiamojo Teismo Romos Statutą, kad Lietuvos Respublika yra pasiruošusi priimti Tarptautinio Baudfiamojo Teismo laisvės bausmės nuteistus asmenis bausmės atlikimui, jei šie asmenys yra Lietuvos Respublikos piliečiai.²²

1.4. Dvigubos teisinės atsakomybės samprata

Pafleidus priimtas moralines, etines, paprotines ar kitokias elgesio normas, yra sukeliama visuomenės reakcija padaryt pafleidim, o valstybės sitraukia statym nustatytais atvejais imdamasi atsakomybės priemones ufl padaryt pafleidim. Taip atstatoma pafleista visuomenės interes ir teisingumo pusiausvyra. Šis teisingumo atstatymas gali būti vadinamas *teisine atsakomybe* ir iš esmės atspindi neigiam valstybės reakciją padaryt teisės pafleidim.

²¹ G. Švedas. Baudfiamosios politikos pagrindai ir tendencijos Lietuvos Respublikoje. 6 Vilnius: Teisinis Informacijos Centras, 2006. P.106.

²² Tarptautinio baudfiamojo teismo Romos statutą, priimtą 1998 m. liepos 17 d. Jungtinių Tautų diplomatinėje galiojant stov konferencijoje, skirtoje Tarptautinio baudfiamojo teismo steigimui // http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=211305&p_query=&p_tr2=; prisijungimo laikas: 2007-05-04.

–i teisin s atsakomyb s taikymas turi b ti suprantamas kaip ...? Kaip pastebi prof. V. Piesliakas, tiek Lietuvos Respublikos ...aus teisi ir pagrindini laisvi apsaugos konvencija bei statymai nedraudfia dvigubos teisin s atsakomyb s apskritai, o draudffiamas tik dvigubas baudimas,²³ vis d lto, gali b ti keliamas klausimas d l dvigubos teisin s atsakomyb s ir m s nagrin jamo principo santykio.

Ankstesniuose skyriuose aptar baudffiamosios teis s principo *non bis in idem* samprat ir kalb dami apie –io baigiamojo darbo objektu laikom dvigub baudffiam j ir kitos r –ies teisin atsakomyb ufl t pa i veik , taip pat turime i–nagrin ti vairius dvigubos teisin s atsakomyb s aspektus, kada baudffiamoji atsakomyb yra dubliuojama su kitos r –ies teisine atsakomybe bei nustatyti, ar *non bis in idem* principas draudfia dviej r –i teisin s atsakomyb s taikym .

Teis s teorijoje prasta skirti keturias teisin s atsakomyb s r –is: 1) civilin ; 2) baudffiam j ; 3) administracin ; 4) drausmin .²⁴ Trumpai aptarsime skirting r –i teisin s atsakomyb s esm , tam, kad v liau b t galima atlikti i–samesn baudffiamosios atsakomyb s ir konkre ios teisin s atsakomyb s palyginim , kaip dvigubos atsakomyb s problematikos tyrimo dal .

Civilinė atsakomybė - tai turtin prievol , kurios viena –alis turi teis reikalauti atlyginti nuostolius (flal) ar sumok ti netesybas (baud , delspinigius), o kita –alis privalo atlyginti padalytus nuostolius (flal) ar sumok ti netesybas (baud , delspinigius).²⁵ Tys turtin s prievol s atsiradimo pagrindas - sutarties pafleidimas arba civilinio delikto padarymas. Kaip matyti i–statymo teksto, pagrindin civilin s atsakomyb s paskirtis - kompensacin .

Civilinio teisinio santykio –alys visada lygios, o kil s gin as sprendffiamas rungimosi procese. Net ir valstyb , savo institucij ar staig lygmeniu dalyvaudama civiliniame teisiniame santykyje, neturi daugiau teisi ir pareig negu kuri kita civilinio teisinio santykio –alis. Lygiai taip yra ir sprendffiant civilin s atsakomyb s klausimus. Civilin atsakomyb , nukent jusios –alies reikalavimu, daffniausiai taiko teismas, i–nagrin j s konkret civilin gin . Ta iau statymai nedraudfia tok gin perduoti spr sti arbitraflui, kitokiam kvaziteismui, pasirinkti taikytin teis ir keisti teisingum , i–skyrus konkre iai i–vardytus atvejus.

Baudžiamoji atsakomybė – tai nusikalstamos veikos ir j padariusio asmens pasmerkimas valstyb s vardu.²⁶ Tys atsakomyb taikoma ufl pa ias pavojingiausias visuomenei

²³ V. Piesliakas. Dvigubos atsakomyb s problema Lietuvos teis je // Jurisprudencija. 2001, Nr. 23(15). P.107.

²⁴ S. Vansevi ius. Valstyb s ir teis s teorija. - Vilnius: Justitia, 2000. P. 228-229.

²⁵ Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.245 straipsnis //

http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=107687; prisijungimo laikas: 2007-05-10.

²⁶ R. Drakšas. Baudffiamosios atsakomyb s sampratos formulavimo problemos Lietuvoje // Teis . 2003, Nr. 47.

monogaus gyvyb , sveikat , fizinė nelieiamyb , nuosavyb ,
s, ufl kurias baudfiama kriminalin mis sankcijomis, i–vardija
ne gali b ti numatytos kriminalin s bausm s. Baudffiam j
atsakomyb valstyb s vardu taiko tik teismas. Baudffiamosios atsakomyb s pritaikymas ir
bausm s atlikimas daffniausiai sukelia kaltininkui tam tikr laik galiojan ius neigiamus
padarinius - teistum .

Administracinė atsakomybė taikoma ufl maffiau pavojingas visuomenei veikas, kuriomis
daffniausiai k sinamasi nustatyt valstyb s valdymo tvark . Anot P. Petkeviiaus,
administracin atsakomyb s apibr fiama kaip savaranki–ka teisin s atsakomyb s r –is, taikoma
kaltiems asmenims, padariusiems administracinius teis s pafleidimus, skiriant jiems ir
realizuojant statym numatytas administracines nuobaudas, turint tiksl kovoti su teis s
pafleidimais, uftikrinant teis tum ir teis tvark .²⁷ Ji taikoma nesant koki nors baudffian iojo ir
pafleid jo pavaldumo santyki ir pasiflymi pla ia taikymo sfera.²⁸ Taikant administracin
atsakomyb pasirei–kia j taikan i kompetenting valstyb s institucij ar j pareig n valdflios
galiojimai. Taigi taikant –i teisin atsakomyb , kaip ir baudffiam j , pasirei–kia vertikal s
valstyb s ir jos gyventoj ar kolektyvini subjekt santykiai. Administracin s atsakomyb s
priemon s numatomos tik statymuose, o taisykl s, ufl kuri pafleidim numatyta administracin
atsakomyb , gali b ti numatytos vairaus lygmens teis s aktuose, taip pat savivaldybi taryb ar
j vykdom j institucij priimamuose norminiuose teis s aktuose.

Drausminė atsakomybė taikoma ufl nusiflengimus vidaus darbo tvarkai, darbo
statymams. Tai yra darbo santykiais, darbo sutartimi su taikan iuoju atsakomyb susieto asmens
nubaudimas. Drausmin atsakomyb taikoma tik fiziniams asmenims - darbuotojams.
Grieffiausia nuobauda ufl darbo drausm s pafleidim yra atleidimas i– darbo. Visos kitos
priemon s yra labiau moralinio poveikio (pastaba, papeikimas).²⁹ Anks iau taikyta materialinio
ir organizacinio pob dffio drausmin sankcija - perk limas maffiau mokam darb - dabar i–
darbo statym i–braukta. drausmin s atsakomyb s priemoni taikym valstyb nesiki–a. Tik
kilus gin ui d l j teis tumo, j gali spr sti teismas. Taip pat galima pamin ti ir atsakomyb
pagal drausm s statutus pagal kuriuos atsako tikrosios karo tarnybos kariai, policijos, vidaus
reikal tarnyb pareig nai ir jiems prilyginami asmenys.

Ta iau anot dr. S. Šedbaro, –is tradicinis teisin s atsakomyb s r –i s ra–as n ra
i–samus.³⁰ j nepatenka moni , staig darbuotoj ir valstyb s tarnautoj *materialinė*

²⁷ P. Petkevičius. Administracin atsakomyb . ó Vilnius, 1996. P.14.

²⁸ A. Andruškevičius. Administracin s teis s principai. ó Vilnius: Teisin s informacijos centras, 2004. P.191.

²⁹ Lietuvos Respublikos darbo kodekso patvirtinimo, sigaliojimo ir gyvendinimo statymas. Darbo kodeksas.
Lietuvos Respublikos darbo kodekso 237 straipsnis

//http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=169334; prisijungimo laikas: 2007-05-10.

³⁰S. Šedbaras. Administracin atsakomyb .- Vilnius: Justitia, 2005. P.68.

omyb s, kuri taikoma drausminio ar tarnybinio pavaldumo
nei atsakomybei, kuri suprantama kaip teisinis vieno kitam
Materialin atsakomyb , i-skyrus grieftai nurodytus atvejus
(esant sutar iai d l visi-kos materialin s atsakomyb s ar padarius nusikaltim ir pan.), yra riboto
dydffiio, dafniausiai nekompensuojanti visos padarytos flalos ir apibr fliama tam tikru darbo
uflmokes io dydffiiu. Taigi –alia tradicini teisin s atsakomyb s r –i i–skirtina ir materialin
atsakomyb .

Pri mus Lietuvos Respublikos valstyb s tarnybos statym , atsirado pagrindas kalb ti
apie dar vien - *tarnybinę atsakomybę*. Kaip nurodo A. Andru-kevi ius, tarnybin arba kitaip
drausm s atsakomyb taikoma siekiant, kad valstyb s tarnyba b t efektyvi.³² Nuo mums jau
prastos drausmin s atsakomyb s tarnybin atsakomyb skiriasi tuo, kad ji taikoma ypatingu -
valstyb s tarnybos santykiu su valstybe susietiems tarnautojams. Be to, tarnybin s atsakomyb s
priemonės, taikymo tvark reglamentuoja teis s normos, priskirtinos vie-ajai teisei. Galima
teigti, kad ir Lietuvoje i– administracin s teis s norm formuojasi nauja teis s –aka - valstyb s
tarnybos teis . Valstyb s tarnautoj tarnybin atsakomyb tai - tai tokie valstyb s tarnybos
teisiniai santykiai, d l kuri vie-ojo administravimo institucijos, staigos vadovas ar kitas
galiotas asmuo pavaldffiam valstyb s tarnautojui paskiria tarnybin nuobaud ufl jo kaltais
veiksmais ar neveikimu padaryt tarnybin nusiflengim .³³

Literat roje nurodoma ir kitoki teisin s atsakomyb s pofflymi grupi , kurios leidffia
skirti vien teisin s atsakomyb s r – nuo kitos: a) atsakomyb s taikymo pagrindas; b) subjektai,
taikantys atsakomyb ; c) poveikio priemonės ir j padariniai; d) atsakomyb s subjektai;
e) procesin –ios atsakomyb s taikymo tvarka.³⁴ B tent pagal –iuos pofflymius kitame poskyryje
nagrin sime skirtingas teisin s atsakomyb s r –is sugretindami su baudffiam ja atsakomybe.

Kalb dami apie dvigub baudffiam j ir kitos r –ies teisin atsakomyb ufl t pa i
veik , pirmiausiai turime i–siai–kinti kaip apskritai gali b ti dubliuojamos atsakomyb s r –ys,
tod l ir remsim s auk–iau i–d stytu teisin s atsakomyb s pofflymi visetu ir nagrin sime
konkre ios teisin s atsakomyb s santyk su baudffiam ja teise, o v liau pereisime prie
atsakomyb s dubliavimo pa ioje baudffiamojoje teis je.

Ta iau baudffiamosios teis s principo *non bis in idem* pafleidimo klausimas yra aktualus
ir keliamas ne tik nacionalin je teis je, bet ir tarptautiniuose santykiuose. Baudffiamosios
atsakomyb s dubliavimo su administracine, drausmine ir civiline atsakomybe klausimus
nagrin sime kitame –io darbo skyriuje.

³¹ Materialin atsakomyb kaip atskir teisin s atsakomyb s r – mini ir prof. A. Vaišvila. fir.: Teis s teorija.
Vilnius: Justitia, 2000. P. 362.

³² A. Andruškevičius. Administracin s teis s principai. ó Vilnius: Teisin s informacijos centras, 2004. P.185.

³³ A. Andruškevičius. Administracin s teis s principai. ó Vilnius: Teisin s informacijos centras, 2004. P.187.

³⁴ P. Petkevičius. Administracin atsakomyb . - Vilnius: Justitia, 1996. P. 27.

Principas *non bis in idem* yra išdėstytas Lietuvos Respublikos Konstitucijos 31 str., o taip pat ir Lietuvos Respublikos baudžiamosios kodekso 2 str. 6 d., kur nurodoma, kad niekas negali būti baudžiamas už tą patį nusikaltimą antrą kartą. Tai suformuoja principinę nuostatą, reikšmė, kad jei asmuo už atliktą nusikaltimą veiktas yra pripažintas kaltu pagal Lietuvos Respublikos teismo nuosprendį arba sprendimą ir Lietuvos Respublikoje pripažintas užsienio valstybės teismo nuosprendžiu, vadinasi, už tą patį veiktas tas pats asmuo negali būti nubaustas ir pripažintas kaltu. Be to, mūsų nuomone, statymai, tvirtinti šioje dalyje, šneturi būti baudžiamosios turi apimti ir baudžiamosios persekiojimo dar iki priimančio teismo nuosprendžio negalimumą, todėl, papildydami prof. V. Piesliako suformuluotą *non bis in idem* nuostatą,³⁵ norime pabrėžti, kad dėl tos pačios nusikalstamos veikos, už kurią asmuo jau buvo nuteistas pagal baudžiamąjį teisės aktą, asmuo negali būti ne tik nubaustas ir pripažintas kaltu, bet prieš jį negali būti vykdomas ir baudžiamasis persekiojimas dėl tos pačios veikos. Vis dėlto, apšvelgus teismų praktiką, galima aptikti atvejus, kada asmuo yra persekiojamas dėl tos pačios veikos. Todėl, dalyje, neišvengiamais atvejais, kada būtų tiriamas ir nagrinėjamas skirtingi teismai tuo pačiu ar panašiu laiku. Taip pat *non bis in idem* principo taikymo problemos gali kilti ir tais atvejais, kada yra persekiojama už trunkamojo pobūdžio nusikaltimus.

Kalbant apie praktiką dėl principo *non bis in idem* taikymo, būtina išskirti tam tikras sritis, kuriose galimas dvigubos baudžiamumo klausimo nagrinėjimas praktikoje. Kaip jau esame minėję, dvigubos baudžiamumo principas gali būti nagrinėjamas dvigubos baudžiamosios atsakomybės, baudžiamosios ir administracinės atsakomybės, baudžiamosios ir civilinės atsakomybės bei baudžiamosios ir drausminės atsakomybės kontekste. Šioje dalyje nagrinėsime *non bis in idem* principo taikymą ir interpretavimą Lietuvoje bei Europos teismų praktikoje.

2.1. Baudžiamoji ir civilinė atsakomybė už tą pačią veiką

Tiek Lietuvos Respublikos Konstitucijoje tvirtintas teisinis valstybės principas, tiek ne kartą Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo išreikšta pozicija patvirtina, kad tiek baudžiamosios atsakomybės, tiek civilinės atsakomybės taikymas už tą patį veiktas

³⁵V. Piesliakas. Dvigubos atsakomybės problema Lietuvos teisyje // Jurisprudencija. 2001, Nr.23 (15). P.109.

...n idem, todėl yra galimybė užfiksuoti pažeidimus asmenų paraleliai atsakomybėn. Aptariamosios dvi atsakomybės rūšys skiriasi, pirmiausia, taikymo praktikoje nagrinėjimo.

Pagal atsakomybės taikymo pagrindą baudžiamoji atsakomybė skiriasi nuo civilinės, tuo, kad jos pagrindas yra baudžiamosios teisės pažeidimas, o civilinės atsakomybės – sutarties nevykdymas ar civilinės teisės deliktas. Baudžiamosios teisės pažeidimo objektas yra tam tikros teisės vertybės, ginamos statymu nustatyta tvarka. Tuo tarpu civilinės atsakomybės objektas – turiniai arba asmeniniai santykiai, kurie dažniausiai yra ginami teismo tvarka, pateikus ieškinį pagal civilinio proceso normų reikalavimus. Civilinė atsakomybė atsiranda pažeidus privatus interesą (pažeidus sutartį ar padarius civilinį deliktą), o baudžiamoji atsakomybė atsiranda tik už statyme numatytą pavojingą veiką (baudžiamuosius nusikaltimus ir nusikaltimus). Skirtinga yra kaltės samprata ir reikšmė civilinės ir baudžiamosios atsakomybės atvejais ir skirtinga kaltės rodinėjimo tvarka. Civilinės atsakomybės atveju galioja skolininko kaltės prezumpcija, baudžiamosios atsakomybės atveju, atvirkščiai, kaltė turi būti rodyta.

Pagal subjektus, taikančius atsakomybę, skirtumai pasireiškia tuo, kad baudžiamajai atsakomybei valstybės vardu taiko valstybės institucijos (teismai), o civilinė atsakomybė nukentėjusioji reikalavimu, taiko teismas arba kita civilinio ginčo nagrinėjimo institucija (pvz. arbitražas).

Atsakomybės subjektai taikant baudžiamąją ir civilinę atsakomybę dabar mažai kuo skiriasi, nors baudžiamosios atsakomybės subjektas dažniausiai yra fizinis asmuo, o juridiniai asmenys baudžiamąja tvarka atsako gana ribotai, tik už tam tikras veikas, numatytas statymuose. Civilinės teisės atsakomybės subjektu gali būti tiek fizinis, tiek juridinis asmuo, tiek valstybė.

Pagal poveikio priemones civilinė atsakomybė skiriasi nuo baudžiamosios tuo, kad jos tikslas yra kompensuoti nukentėjusiajam patirtus nuostolius, o baudžiamosios atsakomybės tikslas – priversti teisės pažeidėjį laikytis nustatytos tvarkos, užkirsti kelią kitiems teisės pažeidimams. Ne vienodi ir šios dvi teisės atsakomybės rūšys teisiniai padariniai. Baudžiamoji atsakomybė gali būti moralinio, fizinio ir kitokio pobūdžio, o civilinės teisės atsakomybės pobūdis dažniausiai yra turtinis.

Pagal procesinę taikymo tvarką baudžiamoji atsakomybė skiriasi nuo civilinės taip pat taikymo procesine tvarka ir senaties terminais.

Taigi, ne kiekviena turtinio pobūdžio prievola yra civilinė atsakomybė. Užfiksavus teisės pažeidimą gali būti taikoma ir civilinė atsakomybė, kaip turtinės žalos kompensavimo nukentėjusiajam priemonė, ir tam tikros pinigų sumos pajamos iš kaltininko valstybės pajamas, kaip baudžiamoji sankcija. Vairių statymų numatytos sankcijos, nors ir būdamos

atsakomyb . Dauguma j laikytinos administraciniais teisiniais os statymai numato galimyb taikyti tiek baudffiam j , tiek civilin atsakomyb ufl tuos pa ius veiksmus. Toki galimyb numat anks iau galiojusio Baudffiamojo proceso kodekso 65 str., kuriame numatyta, kad asmuo, d l nusikaltimo tur j s materialin s flalos, turi teis baudffiamojoje byloje pareik-ti kaltinamajam ar asmenims, materialiai atsakingiems ufl kaltinamojo veiksmus, civilin ie-kin , kur teismas nagrin ja kartu su baudffiam ja byla³⁶ bei -iuo metu galiojan io Baudffiamojo proceso kodekso 109 str., kur numatoma, kad asmuo, d l nusikalstamos veikos patyr s turtin s ar neturtin s flalos, turi teis baudffiamojoje byloje pareik-ti kaltinamajam arba ufl kaltinamojo veikas materialiai atsakingiems asmenims civilin ie-kin . Teismas j nagrin ja kartu su baudffiam ja byla.³⁷

Dviej r -i teisin atsakomyb ufl t pa i veik gali b ti taikoma keliais b dais:

- 1) baudffiamojo proceso metu, kada pateikiamas ie-kinys baudffiamojoje byloje, o abiej r -i atsakomyb s klausimas i-sprendffiamas viename nuosprendyje;
- 2) ufl t pa i veik nubaudus asmen baudffiamojo proceso tvarka, o v liau civilinio proceso tvarka pritaikius civilin atsakomyb .

Baudffiamosios ir civilin s atsakomyb s sutaptis vienu teis s taikymo aktu galima *tik ribotos apimties*:

- 1) nusikaltimu padarytos flalos apimties;
- 2) ie-kin gali pareik-ti tik nuo nusikalstamos veikos nukent j s asmuo.

Lietuvos Auk-iausiojo Teismo senato 1998 m. gruodffio 22 d. nutarime šD l teism praktikos suk iavimo ir turto pasisavinimo arba i-vaistymo baudffiamosiose byloseõ - kaltininkui padarius materialin flal fiziniam asmeniui, monei, staigai ar organizacijai nusikalstamais veiksmais, numatytais Baudffiamojo kodekso 274 ir 275³⁸ str., pareik-ti civiliniai ie-kiniai, tenkintini realiai nusikaltimu padarytos materialin s flalos dydffio. Negautos pajamos (pal kanos, delpinigiaj ir kt.) baudffiamojo proceso tvarka nepriteisiamos).³⁹

Teism praktikoje pasitaiko, kad teismai spr sdami civilinio ie-kinio klausimus baudffiamojoje byloje vir-ija statymo reikalavimus ir apkaltinamuoju nuosprendffiu i-sprendffia visos su nusikalstama veika susijusios flalos (nuostoli) padengimo klausimus.

³⁶ Lietuvos Respublikos baudffiamojo proceso kodeksas // http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=163156&p_query=&p_tr2=; prisijungimo laikas: 2008-09-21.

³⁷ Lietuvos Respublikos baudffiamojo proceso kodeksas // http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=163482; prisijungimo laikas: 2007-11-10.

³⁸ Pastaba ó senojo BK.

³⁹ Teism praktika. 1999, Nr.11. P.269.

teismo Baudffiam j byl skyriaus teis j kolegijos nagrin jo
in skund . S. P. nuteistas ufl tai, kad paffeisdamas 1999 m.
tikos autori teisi ir gretutini teisi statymo 15 str. 5 d.
reikalavim bei –io statymo 64 str. 1 p. ir 2 p. reikalavimus, netur damas k rinio autoriaus, jo
teisi per m jo ar jo tinkamai galioto asmens leidimo, tur damas viening tiksl platinti ir
laikyti komerciniais tikslais kompiuterini program neteis tas kopijas, laikotarpiu nuo 2000 m.
geguf s 10 d. iki 2000 m. rugs jo 4 d. imtinai, laik komerciniais tikslais, platino neteis tas
kompiuterini program kopijas.

Kasatorius nesutinka su Vilniaus apygardos teismo i–vada d l 63059 Lt, kaip tiesiogin s
nusikaltimu padarytos flalos. Kasatorius mano, kad bendra apskai iuota neteis t kompiuterini
program vert (63059 Lt) n ra tiesiogin s turtin s nusikaltimo pasekm s, o nuostoliai, t. y.
korporacijos šMicrosoftõ galimos negautos pajamos ufl kompiuterini program kopij
pardavim . Tenkindamas nuteistojo kasacin skund , Lietuvos Auk– iausiasis Teismas nutarties
dalyje d l civilinio ie–kinio paffym jo, kad bet kurios prek s maflmenin kain sudaro daugelis
komponent . Kompanijos šMicrosoftõ nuostoliai –ioje byloje rei–k si ne tiesiogine flala, o
negaut pajam forma. Tuo tarpu baudffiamojoje byloje civilinis ie–kinys gali b ti nagrin jamas
tik d l tiesiogin s nusikaltimu padarytos flalos. Negautos pajamos baudffiamojo proceso tvarka
nepriteisiamos.⁴⁰

Taip pat teism praktikoje pasitaiko, kad teismai spr sdami civilinio ie–kinio klausimus
baudffiamojoje byloje vir–ija statymo reikalavimus ir apkaltinamuoju nuosprendffiu i–sprendffia
civilinio ie–kinio klausimus, nors ie–kin parei–k nuo nusikalstamos veikos tiesiogiai
nenukent j s asmuo.

S. J. nuteistas ufl tai, kad jis kartu su R. S. 2000 m. birffelio 27 d., b dami apsvaig nuo
alkoholio, pastate, visuotinai pavojingu b du - padegdami, ty ia sunaikino ir sugadino didel s
vert s svetim turt , t. y. tur dami tiksl nutraukti S. J. konkuruojan ios D. J. individualios
mon s (I) veikl , nuteistieji per pastato pirmo auk–to lang pateko D. J. I laidojimo biuro
patalpas antrame auk–te ir ant laipt , esan i tarp pirmo ir antro auk–t , i–pyl atsine–t benzin
bei j padeg . Taip padarant nukent jusiajai D. J. 31 989,04 Lt dydffio turtin flal .

Kelm s rajono apylink s teismas 2003 m. liepos 7 d. nusprend i–S. J. ir R. S. solidariai
priteisti akcinei draudimo bendrovei šPreventaõ 17935 Lt flalos atlyginimui.

Kasatorius mano, kad nepagr stai i– jo buvo priteista 17935 Lt akcinei draudimo
bendrovei šPreventaõ, kadangi –i mon byloje n ra pripaffinta nukent jusi ja. Be to, nuteistojo
nuomone, d l specifinio veiklos pob dffio draudimo mon negali tapti nukent jusi ja byloje, o

⁴⁰ Lietuvos Auk– iausio Teismo 2002 m. sausio 29 d. nutartis baudffiamojoje byloje Nr. 2K-102 // <http://ovada.tic.lt/lat/nutartis.aspx?id=20193>; prisijungimo laikas: 2007-08-27.

ma nusikaltimu tiesiogiai padaryta flala. Nuteistasis mano, kad
ivilin ie–kin teismas pafleid Baudfliamojo proceso kodekso

2004 m. spalio 5 d. Lietuvos Auk–iausiasis Teismas nutartyje paflym jo, kad bylos duomenys patvirtina, kad pamin tai bendrovei kasatoriaus ir jo bendrininko R. S. nusikalstama veika flala nebuvo padaryta. Vykdydama sipareigojimus pagal draudimo sutart , D. J. akcinei draudimo bendrovei „Preventaõ sumok jo 17935 Lt. Tuo tarpu Baudfliamojo proceso kodekso 109 str. nustato, kad baudfliamojoje byloje civilin ie–kin turi teis pareik–ti tik tas asmuo, kuris turtin s ar neturtin s flalos patyr d l nusikalstamos veikos. Tod l kasatorius pagr stai teigia, kad akcin s draudimo bendrov s „Preventaõ ie–kinys baudfliamojoje byloje negal jo b ti nagrin jamas. Draudimo bendrov s regresiniai reikalavimai draudimin vyk (–iuo atveju – gaisr) suk lusiems asmenims nagrin tini civilinio proceso tvarka. I–spr sdamas aptariam ie–kin baudfliamojoje byloje teismas pafleid Baudfliamojo proceso kodekso 109 str. nuostatas.⁴¹

Paflym tina, kad vadovaujantis 2000 m. Baudfliamojo proceso kodekso 109 str., ie–kinys baudfliamojoje byloje gali b ti pareik–tas ir d l nusikalstama veika patirtos neturtin s flalos, kas buvo ne manoma vadovaujantis 1961 m. Baudfliamojo proceso kodekso. Neturtin s flalos samprata pateikta Civilinio kodekso 6.250 str. 1 d. - neturtin flala yra asmens fizinis skausmas, dvasiniai i–gyvenimai, nepatogumai, dvasinis sukr timas, emocin depresija, pafeminimas, reputacijos pablog jimas, bendravimo galimybi sumafl jimas ir kita, teismo vertinti pinigais.

V. O. nuteista ufl tai, kad 2003 m. lapkri io 11 d., laikotarpiu nuo 12 val. iki 12.30 val., vie–oje vietoje necenz riniais flodffiais keikdama J. R. ir nepadoriu elgesiu – spjaudama J. R. veid ó trikd visuomen s rimt . Lietuvos Auk–iausiasis Teismas nutartyje paflym jo, kad neturtin flala atlyginama visais atvejais, kai ji padaryta d l nusikaltimo asmens sveikatai ar d l asmens gyvyb s at mimo bei kitais statym numatytais atvejais. V. O. keikdama J. R. necenz riniais flodffiais ir spjaudama jai veid , be vie–osios tvarkos pafleid ir nukent jusiosios garb ir orum . Asmens garb ir orumas yra asmenin s neturtin s vertyb s, kurias gina teis , skaitant baudfliam j teis .⁴²

Lietuvos Auk–iausiasis Teismas 2005 m. spalio 4 d. nutartyje paflym jo, kad civilin ie–kin baudfliamojoje byloje gali pareik–ti tiek fiziniai, tiek juridiniai asmenys, kuriems nusikalstama veika padaryta tiesiogin s turtin s ar neturtin s flalos.⁴³

⁴¹ Lietuvos Auk–iausio Teismo 2004 m. spalio 5 d. nutartis baudfliamojoje byloje Nr. 2K-543 // <http://www.infolex.lt/praktika/tekstas.asp?id=41407>; prisijungimo laikas: 2008-09-11.

⁴² Lietuvos Auk–iausio Teismo 2006 m. vasario 7 d. nutartis baudfliamojoje byloje Nr. 2K-60 // <http://ovada.tic.lt/lat/nutartis.aspx?id=20193>; prisijungimo laikas: 2008-02-21.

⁴³ Lietuvos Auk–iausio Teismo 2005 m. spalio 4 d. nutartis baudfliamojoje byloje Nr. 2K-494 // <http://ovada.tic.lt/lat/nutartis.aspx?id=20193>; prisijungimo laikas: 2007-08-27.

skritai nepareik-ti ie-kinio baudffiamojoje byloje, o pateikti tvarka, jau i-nagrin jus baudffiam j byl . Civilinio proceso ti ie-kin ir tada, kai patenkinama ne visa patirtos flalos suma, t. y. kai n ra priteisiamos negautos pajamos (delspinigiai, pal kanos ir kt.). Tokiu atveju civilinio ie-kinio pateikimas d l to paties fakto, kuris buvo nustatytas baudffiamojoje byloje (ir baudffiamojoje byloje i-nagrin tu civiliniu ie-kinu), negali b ti laikomas kaip principo *non bis in idem* pafleidimas.

Kaip pavyzd galima pateikti Lietuvos Auk-iausio Teismo i-nagrin t byl . S. P. buvo nuteistas pagal Baudffiamojo kodekso 274 str. 3 d. ir taikant Baudffiamojo kodekso 45 str. nubaustas 500 MGL dydffio (20 000 Lt) bauda ir konfiskuotas visas jam priklausantis turtas. I-S. P. Akcinei bendrovei (AB) šTurto bankasø priteista 2890762,24 Lt. S. P. buvo nuteistas ufl tai, kad b damas AB šStatybin s detal sø valdybos pirmininku apgaule uflvald 300 000 USD paskol , kuri mon gavo i-Lietuvos valstybinio komercinio banko. Nors teismas nustat , kad nusikalstamu b du S. P. uflvald 300 000 USD (1 200 000 Lt), teismas, pripaffin s j kaltu, patenkino 2890762,24 Lt civilin ie-kin , nors didffij ie-kinio dal sudar delspinigiai bei nuostoliai d l pal kan negr flinimo. Tenkindamas nuteistojo kasacin skund , Lietuvos Auk-iausiasis Teismas 2001 m. balandffio 10 d. nutartimi panaikino flemesniojo teismo nuosprend . Nutarties dalyje d l civilinio ie-kinio kolegija pafflym jo, kad i- S. P. AB šTurto bankasø buvo priteistas 2890762,24 Lt civilinis ie-kinys. Kolegija pafflymi, kad remiantis Baudffiamojo proceso kodekso 65 str. nuostatomis ir anks iau min to Lietuvos Auk-iausiojo Teismo senato nutarimo 20 p. kaltininkui padarius materialin flal fiziniam asmeniui, staigai, monei ar organizacijai veiksmis, numatytais Baudffiamojo kodekso 274, 275 str., pareik-ti civiliniai ie-kiniai tenkintini realiai nusikaltimu padarytos materialin s flalos dydffio. Negautos pajamos (pal kanos, delspinigiai ir kt.) baudffiamojo proceso tvarka nepriteisiamos. Tuo tarpu teismas, patenkin s AB šTurto bankasø 2890762,24 Lt ie-kin , pafleid Baudffiamojo proceso kodekso 65 str. reikalavimus. Net pripaffinus asmen kaltu d l 300 000 USD paskolos uflvaldymo, civilinis ie-kinys negal jo vir-yti -ios sumos atitikmens litais, t. y. 1182 000 Lt .⁴⁴

Dvigubos teisin s atsakomyb s klausimas ir *non bis in idem* principo pafleidimo galimyb gali i-kilti, kai asmeniui ufl vien nusikalstam veik yra paskiriama bausm , baudffiamojo poveikio priemon ó turto konfiskavimas ir civilin s atsakomyb s priemon . Antai Birfl rajono apylink s teismas 2003 m. spalio 1 d. nuosprendffiu pripaffino R. G. kalta pagal Baudffiamojo kodekso 183 str. 1 d. 50 MGL (6250 Lt) dydffio bauda. Taip pat R. G. paskirta baudffiamojo poveikio priemon ó turto konfiskavimas. Papildomai -ioje byloje i- nuteistosios

⁴⁴ Lietuvos Auk-iausio Teismo 2001 m. balandffio 10 d. nutartis baudffiamojoje byloje Nr. 2K-333 // <http://ovada.tic.lt/lat/nutartis.aspx?id=20193>; prisijungimo laikas: 2007-09-10.

55 Lt, nusikaltimu padarytos flalos atlyginimui. Taigi, -ioje vien bausm , vien baudffiamojo poveikio priemon ir Lietuvos Auk- iausiasis Teismas 2004 m. balandffio 27 d. nutartyje konstatavo, kad i- principo statymas nedraudffia ufl vien nusikaltim kaltininkui baudffiamojoje byloje skirti bausm ir baudffiamojo poveikio priemon , ir papildomai taikyti civilin atsakomyb - flalos atlyginim . Toki galimyb numato Baudffiamojo kodekso 42 str. 3 d. ir 6 d. bei Baudffiamojo proceso kodekso 109 ir 115 str. Sutinkamai su 2000 m. Baudffiamojo kodekso 67 str. nuostatomis, turto konfiskavimas yra baudffiamojo poveikio priemon , tam tikrais atvejais privalomai skiriama kaltininkui greta bausm s. Baudffiamojo kodekso 72 str. numato, kad konfiskuotinas, t. y. priverstinai neatlygintinai paimamas valstyb s nuosavyb n tik tas turtas, kuris buvo nusikaltimo rankis, priemon ar nusikalstamos veikos rezultatas. Teismas konfiskavo i- nusikalstamos veikos gaut turt , t. y. turt , kur pareigoja konfiskuoti Baudffiamojo kodekso 72 str. 2 d. 3 p. Ta iau kadangi nusikaltimo padarymo metu uflvaldytas turtas nebuvo gr flintas teis tiems savininkams ir jie d l to patyr flal , teismas tuo pa iu nuosprendffiu tenkino nukent jusiojo civilin ie-kin . Turto konfiskavimas pagal 2000 m. Baudffiamojo kodekso nuostatas neteko bausm s savybi . Savo esme jis priart jo prie civilinio poveikio priemoni , kadangi paimama tik tai, kas neteis tai gauta. I- kitos pus s, turto konfiskavimas kaip baudffiamojo poveikio priemon skiriasi nuo civilinio poveikio priemoni tuo, kad konfiskuojant turt jis atitenka valstybei, kai tuo tarpu taikant civilin s atsakomyb s priemones ó nukent jusiam (civiliniam ie-kovui). Tÿbye byloje teismas t pat turt (5787 Lt) konfiskavo valstyb s naudai ir tai pa iai sumai tenkino civilin ie-kin , priteis to paties dydffio sum (5787 Lt) nukent jusiajam. Kadangi nusikalstamu b du gaut turt teismas tenkindamas civilin ie-kin pareigojo gr flinti nukent jusiam, tai konfiskuodamas to paties dydffio pinig sum valstyb s naudai, teismas i-esm s jau nubaud kasator , nes i-ie-kojo t pa i pinig sum antr kart . Jei vagyst s, pl -imo, turto pasisavinimo ar kito pana- aus nusikaltimo padarymo metu uflvaldytas turtas paslepiamas, suvartojamas, parduodamas ar d l koki nors prieflas i dingsta, teismas, tenkindamas civilin ie-kin , priteisia nukent jusiam pagrobto turto vert atitinkan i pinig sum . Patenkinus nukent jusi j civilinius ie-kinius d l pagrobto turto, Baudffiamojo kodekso 72 str. nuostatos paprastai netaikomos. Baudffiamojo kodekso 72 str. nuostatos tokiais atvejais gali b ti taikomos, jei asmuo pagrobt turt ar jo dal parduav ar kitaip panaudoj s gavo ufl j materialios naudos.⁴⁵

⁴⁵ Lietuvos Auk- iausio Teismo 2004 m. balandffio 27 d. nutartis baudffiamojoje byloje Nr. 2K-270 // <http://ovada.tic.lt/lat/nutartis.aspx?id=20193>; prisijungimo laikas: 2007-09-10.

baudžiamajame byloje buvo pareiktas civilinis ieškinys pagal vežais turi būti i-nagrintas ir d l jo priimtas sprendimas. Galiausiai galimyb suinteresuotiems asmenims gyvendinti savo teisi apsaug d l tos pa ios veikos taikant net dvi teisin s atsakomyb s r -is, ta iau taikant abi atsakomyb s r -is baudžiamajame procese civilin atsakomyb yra ribojama nusikaltimu padarytos flalos apimties dydžio ir civilin ie-kin baudžiamajame byloje gali pareik-ti tik nuo nusikalstamos veikos nukent j s asmuo.

2.2. Baudžiamoji ir administracinė atsakomybė už tą pačią veiką

Itin aktualu yra skirti administracin ir baudžiam j atsakomyb , kadangi Administracini teis s pafleidim kodekso 9 str. 2 d. pasakyta, kad šadministracin atsakomyb ufl -iame kodekse numatytus teis s pafleidimus atsiranda, jeigu savo pob dffiu -ie pafleidimai pagal galiojan ius statymus neuftraukia baudžiamosios atsakomyb sō. Tai klaidingas teisinis reguliavimas, nes suponuoja situacij , kai ufl i-ori-kai i-esm s pana-i veik , esant teis s norm konkurencijai, gali b ti taikoma ne -velnesn teisin atsakomyb (nors tai atitikt bendruosius teis s principus), bet grieftesn teisin atsakomyb .

Kartais kai kurios Administracini teis s pafleidim kodekso ir Baudžiamajo kodekso apra-ytos nusiflengim sud tys yra labai pana-ios, taikant atsakomyb kyla -i dviej atsakomyb s r -i atribojimo problem . Praktikoje dafnai pasitaiko atvej , kada baudžiamojon atsakomyb n patrauktas asmuo prie-tai b na patrauktas ir administracin n atsakomyb n arba atvirk-iai - nubaudus asmen baudžiamajo proceso tvarka, jam pritaikoma ir administracin nuobauda. Tai ne-a daug nesusipratim d l -i dviej atsakomyb s r -i atskyrimo. Nacionalin je teis s sistemoje dvigub nubaudim ufl t pa i veik draudffia Lietuvos Respublikos Konstitucijos 31 str. 5 d., Baudžiamajo kodekso 2 str. 6 d., o dvigub baudžiam j persekiojim ó Baudžiamajo proceso kodekso 3 str., ta iau, atsifvelgiant vartojam savok šnusikaltimasō, šbaudžiamasis procesasō interpretavim , esant pagrindui, galioja ir taikant administracin s teis s -ak normas. Kaip pastebi prof. V. Piesliakas, ir Konstitucijoje, ir Baudžiamajame kodekse tvirtina *non bis in idem* nuostatos i-rai-ka, skambanti šniekas negali b ti baudžiamas ufl t pat nusikaltim antr kart ō tur t padaryti – klausim ai-kesniu, nes yra nurodoma, kad draudffia bausti dukart ufl nusikaltim (t.y. du kartus taikyti baudžiam j atsakomyb), ta iau remtis vien tik gramatiniu nuostat ai-kinimu b t neteisinga, juolab kad

muo traukiamas lyg ir ne ufl nusikaltim , o administracin
as yra vienas i–nusikaltimo poflymi .⁴⁶
n j kodeks b tina perfli r ti nemaflai nusiflengim sud i ,
dabar esan i Administracini teis s paffeidim kodekse, ir suderinti jas su baudffiam j
nusiflengim sud timis. Dabar galiojan iame Administracini teis s paffeidim kodekse kai
kurios nuobaudos (baudos) savo dydfliu yra grieftesn s negu baudos Baudffiamajame kodekse.⁴⁷
Tai vienas i–aktualiausi –iuolaikin s teis s klausim , kuris i–lieka gana sud tingas jau ilg
laik , tod l–i dviej atsakomybi taikym *non bis in idem* kontekste pirmiausiai prad sime nuo
–i atsakomybi r –i palyginimo.

Administracin s atsakomyb s taikymas yra baudffiantis, represinis procesas, labai
artimas baudffiamajam,⁴⁸ o jo metu taikomos atitinkamos sankcijos ir teisinio santykio dalyviai
ver iami paklusti nustatytai tvarkai. Tam pritaria ir Lietuvos statym leid jas, naujojoje
Administracini byl teisenos statymo redakcijoje i–skirdamas special a–tuoniolikt j skirsn ,
skirt administracin s teis s paffeidim byloms nagrin ti.⁴⁹

Pagal atsakomybės taikymo pagrindą, administracin atsakomyb skiriasi nuo
baudffiamosios atsakomyb s tuo, kad administracin s atsakomyb s pagrindas - dafniausiai
administracin s teis s norm paffeidimas, o baudffiamosios atsakomyb s - nusikaltimas, kurio
poflymiai numatyti Baudffiamajame kodekse.

Pagal subjektus, taikančius atsakomybę, –ios atsakomyb s r –ys skiriasi tuo, kad
administracin s atsakomyb s priemones (nuobaudas) ufl padarytus administracin s teis s
paffeidimus kaltiems asmenims skiria vairios valstybinio valdymo institucijos (pareig nai),
pusiau valstybiniai - pusiau visuomeniniai dariniai (administracin s komisijos), taip pat teismas
(teis jas). Kriminalines bausmes ufl nusikaltimus skiria tik teismas.

Pagal poveikio priemones ir jų padarinius, –ios atsakomyb s r –ys taip pat skiriasi.
Bendras baudffiamosios ir administracin s atsakomyb s poveikio priemoni bruoflas yra tai, kad
jos taikomos siekiant priversti kalt asmen laikytis nustatyt elgesio taisykli , taip pat
prevenci–kai daryti tak jam ir kitiems asmenims, kad nedaryt teis s paffeidim . Ta iau
administracini nuobaud pob dis, grieftumas, dydis dafniausiai gerokai skiriasi nuo

⁴⁶ V. Piesliakas. Dvigubos atsakomyb s problema Lietuvos teis je // Jurisprudencija. 2001, Nr.23 (15). P.112.

⁴⁷ S. Šedbaras. Administracin atsakomyb s. - Vilnius: Justitia, 2005. P.73-75.

⁴⁸ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2003 m. vasario 11 d. nutartyje (administracin byla Nr. 259-03 S. S. v. Valstybin s darbo inspekcijos Taurag s skyrius) pabr flta, kad, nagrin jant administracin s teis s paffeidim bylas, kuriose gali b ti skiriama administracin nuobauda, savo grieftumu prilygstanti kriminalinei bausmei, administracin n atsakomyb n traukiamam asmeniui turi b ti suteikiamos i–esm s tokios pa ios teis s kaip ir kaltinamajam baudffiamajoje byloje, taip pat Europos flmogaus teisi ir pagrindini laisvi apsaugos konvencijos 6 straipsnio tre iojoje dalyje garantuojama teis tiesiogiai apklausti kaltinan ius parodymus duodan ius liudytojus // Administracini teism praktika. Nr. 41 Vilnius: Teisin s informacijos centras, 2004. P 64-67. Pana–ios nuomon s yra ir Europos flmogaus teisi teismas. Pla iau apie tai: V. Berger. Europos flmogaus teisi teismo jurisprudencija.- Vilnius: Pradai, 1997. P. 330-331.

⁴⁹ Lietuvos Respublikos administracini byl teisenos statymas // Valstyb s flnijos. 1999, Nr. 13-308; 2000, Nr. 85-2566.

Administracinis nuobaudos paskyrimas nesukelia toki sunki teisini
line bausme. Pritaikius asmeniui baudffiam j atsakomyb ,
yra susij tam tikri gana neigiami teisiniai padariniai.
Administracinis nuobaudos paskyrimas taip pat sukelia tam tikr teisin b sen - baustum , bet
jo teisiniai padariniai yra mafliau reik-mingi.

Pagal atsakomybės subjektus –ios dvi atsakomyb s r –ys maflai kuo skiriasi, ypa kai
pri mus nauj j Baudffiam j kodeks jame numatyta ir juridini asmen baudffiamoji
atsakomyb .

Pagal procesinę taikymo tvarką –ios atsakomyb s r –ys skiriasi tuo, kad administracin
atsakomyb taikoma procesine tvarka, nustatyta administracinio proceso teis s norm (iki –iol -
Administracinis teis s pafleidim kodekso procesinis dalies, taip pat kit statym ir kit teis s
akt norm), o baudffiamoji atsakomyb - pagal Baudffiamoji proceso kodekso normas. Dafnai
valstyb s pareig nai, turintys teis tirti administracin s teis s pafleidimus, taikyti ufl j padarym
administracin s atsakomyb s priemones, patys pastebi, nustato teis s pafleidimus (pvz., policijos,
muitin s pareig nai, aplinkos apsaugos inspektoriai ir kt.).

Administracin atsakomyb dafnai taikoma operatyviau negu baudffiamoji.
Administracinis teis s pafleidim kodekse numatyta, kad kai kurios administracinio poveikio
priemon s taikomos tuojau pat, dafnai net teis s pafleidimo padarymo vietoje. O baudffiamosios
atsakomyb s taikymas yra susij s su sud tingais baudffiamoji proceso veiksmis.⁵⁰

Dvigubos atsakomyb s ufl t pa i veik problema i-kyla nagrin jant situacijas, kada ufl
pana- ar identi-k teis s pafleidim yra numatyta tiek baudffiamoji, tiek ir administracin
atsakomyb . Vadovaujantis m s –alies statymais asmuo ufl vien teis s pafleidim gali b ti
patrauktas keli r –i teisin n atsakomyb n. Didffiausios problemos i-kyla d l baudffiamosios ir
administracin s atsakomyb s teis s norm taikymo. statym leid jas, formuluodamas teis s
norm , neatriboja tinkamai administracinio teis s pafleidimo nuo nusikalstamos veikos poflymi ,
tod l i-kyla skirting teis s –ak norm kolizijos problema. Jei padarytas teis s pafleidimas
pafleidffia keli teis s –ak norm reikalavimus, teis s taikytojas turi pasirinkti vienos teis s
–akos norm , o ne taikyti i- karto keli teis s –ak normas.⁵¹ Vadinasi reikia pasirinkti vien
teisin s atsakomyb s r –. Ta iau labai svarbus –ios problemos aspektas yra nuspr sti, kokiais
kriterijais vadovaujantis reik t pasirinkti teisin s atsakomyb s r –.

Kai kuriose bylose Lietuvos teismai, esant atsakomyb s kolizijai, prioritet teik
–velnesn s atsakomyb s r –iai. Antai Lietuvos Auk-iausiasis Teismas i-nagrin jo S. N.
baudffiam j byl bei pla iai pasisak d l galimos dvigubos atsakomyb s ufl t pa i veik . T ybe

⁵⁰ S. Šedbaras. Administracin atsakomyb .- Vilnius: Justitia, 2005. P.73-75.

⁵¹ V. Piesliakas. Dvigubos atsakomyb s problema Lietuvos teis je // Jurisprudencija. Nr.23 (15). 2001. P.116.

elnesnei atsakomyb s r -iai. S. N. nuteistas ufl tai, kad jis
ndrov s (UAB) direktoriumi, pafleid Lietuvos Respublikos
kit saugos darbe teis s akt reikalavimus, nes neinstruktavo
darb atlikusi dirban i j darbo vietoje darbo saugos klausimais. B. M. perkraunant stiklo
lak-tus i-pakelt d fli , atvira d fl su stiklo lak-tais virto automobilio k bulo pus ir j mirtinai
suffalojo. Ufl – nelaiming atsitikim darbe S. N. patrauktas administracin n atsakomyb n ir jam
1998 m. liepos 28 d. paskirta administracin nuobauda pagal Administracini teis s pafleidimo
kodekso 41 str. D l -io vykio S. N. v liau buvo patrauktas baudffiamojon atsakomyb n pagal
Baudffiamajo kodekso 141 str. 2 d.

Lietuvos Auk-iausiasis Teismas nutartyje paflym jo, kad ir administracin , ir
baudffiamoji atsakomyb neretai nustatoma i- principo ufl tas pa ias veikas. Kriterijus,
atribojantis nusikalstamas veikas nuo administracini teis s pafleidim , yra tam tikri papildomi
poffymiai, kuriuos statym leid jas panaudoja konstruodamas nusikalstam veik sud tis. Tie
poffymiai dafniausiai susij su veikos padariniais, veikos dalyko ypatumais ar kitais veik
apib dinan iais poffymiais. Be to, administracini teis s pafleidim teis ir baudffiam j teis
jungia tai, kad ir ufl nusikalstamas veikas, ir ufl administracinius teis s pafleidimus yra
baudffiamas. Nubaudimas yra bendras abiej teis s -ak reguliavimo metodas. Tod l
Administracini teis s pafleidimo kodekso 9 str. 2 d. formuluoja nuostat , kad administracin
atsakomyb ufl -iame kodekse numatytus teis s pafleidimus atsiranda, jeigu savo pob dffiu -ie
pafleidimai pagal galiojan ius statymus neufftraukia baudffiamosios atsakomyb s. TM nuostata i-
esm s draudffia bausti administracine tvarka asmenis, kuri veikoje yra nusikalstamos veikos
poffymiai. Tuo tarpu Baudffiamajo kodekso 3 str. 4 d. (2000 m. Baudffiamajo kodekso 2 str. 6 d.)
draudffia dvigub baudim tik d l nusikalstam veik . Kadangi baudffiamoji ir administracini
teis s pafleidim teis yra skirtingos teis s -akos, ir j normas formuluojamos skirtinguose
kodeksuose, nat ralu, kad Baudffiamasis kodeksas nereguliuoja baudimo d l skirting teis s
pafleidim r -i klausim . fimogaus Teisi Teismas konstatavo, kad reikia skirti atvejus, kai
viena veika sudaro ideali j keli teis s pafleidim sutapt , nuo atvej , kai viena veika atitinka
keli teis s pafleidim sud tis, kurios skiriasi tik tuo, kad vieno i- teis s pafleidim sud tis
numato papildomus poffymius, apsprendffian ius veikos baudffiamum . Tais atvejais, kai
sprendimai d l nubaudimo ufl skirting r -i teis s pafleidimus, padarytus viena veika, laiko
prasme buvo daromi vienas po kito, t. y. paskesnis sprendimas daromas jau esant ankstesniam
sprendimui, Teismas turi kreipti d mes tai, ar esminiai -i teis s pafleidim poffymiai n ra tie
patys.

Lietuvos Respublikoje d l darb saugos normini akt pafleidimo yra numatyta ir
administracin , ir baudffiamoji atsakomyb . Administracini teis s pafleidim kodekso 41 str. 1

, darb saugos ir darbo higienos normini akt pafleidimasö, ym , darb saugos ir darbo higienos normini akt pafleidim . 141 str., kuris pavadintas šSaugos darbe normini akt pafleidimasö ufl Lietuvos Respublikos flmoni saugos darbe statymo ar kit saugos darbe normini akt pafleidim , jeigu tai gal jo sukelti nelaiming atsitikim flmon ms, avarij ar kitokias sunkias pasekmes, numato pataisos darbus iki vieneri met arba baud . Baudffiamajo kodekso 141 str. 2 d. ufl t pa i veik , suk lusi nelaiming atsitikim flmon ms, avarij ar kitokias sunkias pasekmes, numato laisv s at mimo iki penkeri met arba baudos bausmes.

Nors gramatin s –i dviej statym redakcijos skirtingos, jos neabejotinai sutampa keliais aspektais. Ir Administracini teis s pafleidim kodekso 41 str., ir Baudffiamajo kodekso 141 str. numato atsakomyb ufl saugos darbe normini akt pafleidim , t. y. ufl t pa i veik . statymo redakcijos skiriasi tik tuo, kad Baudffiamasis kodeksas 141 str. numato papildomus poflymius: jeigu tai gal jo sukelti nelaiming atsitikim flmon ms, avarij ar kitokias sunkias pasekmes ar jas suk l . Abiej statym gramatinis - loginis ai–kinimas leidffia daryti i–vad , kad –iuose statymuose numatyti esminiai veikos poflymiai, d l kuri i–kyla administracin ir baudffiamoji atsakomyb , sutampa.

Lietuvos Respublikos valstybin s darbo inspekcijos 1998 m. liepos 28 d. nutarimu ir Tyluli miesto apylink s teismo 2001 m. gruodffio 5 d. nuosprendffiu kasatorius nubaustas ufl t pat vyk - 1998 m. birffelio 27 d. 11.30 val. vykdant stiklo lak–t perkrovimo i–d ffi darbus, padarytus saugos darbe normini akt pafleidimus, d l ko darbininkui, stiklo –lifuotojui, B. M. perkraunant stiklo lak–tus i–pakelt d ffi , ant griebtuvo buvusi atvira d fl su stiklo lak–tais, praradusi stabili pusiausvyr , pasviro nesaugiu kampu ir virto automobilio k bulo pus , stiklo lak–tais mirtinai suflalodama B. M.

Administracini teis s pafleidim kodekso 9 str. 2 d. formuluoja nuostat , kad administracin atsakomyb ufl –iame kodekse numatytus teis s pafleidimus atsiranda, jeigu savo pob dffiu –ie pafleidimai pagal galiojan ius statymus neufftraukia baudffiamosios atsakomyb s, ta iau Lietuvos Respublikos valstybin darbo inspekcija, esant veikoje nusikaltimo, numatyto Baudffiamajo kodekso 141 str. poflymiams, pafleisdama Administracini teis s pafleidim kodekso 9 str. 2 d. nuostat pri m nutarim bausti kasatori administracine nuobauda. Kadangi bylos nagrin jimo teisme metu sprendimas administracin je byloje nebuvo panaikintas, teismas v l nubaudamas kasatori ufl t pat teis s pafleidim , prie–tai nepanaikin s anks iau paskirtos administracin s nuobaudos, pafleid fimogaus teisi ir pagrindini laisvi konvencijos septinto Protokolo 4 str. nuostatas, draudffian ias dvigub baudim ufl vien ir t pat teis s pafleidim .

asmens nutartys naikintinos ir baudfiamoji byla nutrauktina d l Europos apsaugos konvencijos septinto Protokolo 4 str. pafleidimo.⁵²

Lietuvos Auk–iausiojo Teismo Baudfiamoji byla skyriaus teis j kolegija i–nagrino kasacin byl pagal nuteistosios I. TM ó S. kasacin skund d l Klaip dos apygardos teismo Baudfiamoji byla skyriaus teis j kolegijos 2001 m. gegul s 29 d. nuosprendffio, kuriuo I. TM ó S. nuteista pagal Baudfiamojo kodekso 115 str. I. TM ó S. nuteista ufl tai, kad padar apysunk k no sufalojim d l neatsargumo: 1999 m. balandffio 19 d. gatv je be antsnuikio vedffiojo amerikieti–kos veisl s –un ó pitbulterjer , kuris uflpuol J. J. ir ne maffiau kaip tris kartus kando vairias k no vietas, padarydamas apysunk k no sufalojim . Lietuvos Auk–iausiasis Teismas 2001 m. lapkri io 13 d. konstatavo, kad tuo atveju, jei tokia pati veika yra numatyta ir baudfiamajame, ir administraciniame statymuose, traukiant asmen atsakomyb n, atsifvelgiama pafleidimo pob d : administracin atsakomyb ufl Administracini teis s pafleidim kodekse numatytus teis s pafleidimus atsiranda, jeigu savo pob dffiu –ie pafleidimai pagal galiojan ius statymus neufftraukia baudfiamosios atsakomyb s. Byloje nustatyta, kad I. TM ó S. yra kalta d l J. J. apysunkio k no sufalojimo d l neatsargumo, tod l pagr stai nuteista pagal Baudfiamojo kodekso 115 str. Tai, kad kasator ufl t pa i veik nubausta administracine tvarka n ra pagrindas nutraukti baudfiamoji byl , nes to nenumato Baudfiamojo proceso kodeksas. Kita vertus, asmuo negali du kartus b ti baudfiamas ufl vien ir t pat nusikaltim , nes tai prie–tarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 31 str. 5 d. ir Baudfiamojo kodekso 3 str. 4 d. nuostatoms, tod l I. TM ó S. pagr stai nuteisus pagal Baudfiamojo kodekso 115 str., klausimas d l nutarimo skirti jai administracin nuobaud teis tumo gali b ti sprendffiamas Administracini teis s pafleidim kodekso dvide–imt tre iajame skirsnyje nustatyta tvarka.⁵³

I. TM ó S. Europos fimogaus Teisi Teismui pateik parei–kim d l Europos fimogaus teisi ir pagrindini laisvi apsaugos konvencijos septintojo Protokolo 4 str. pafleidimo. Europos fimogaus Teisi Teismas paffym jo, kad Lietuvos Auk–iausiasis Teismas, palikdamas galioti apkaltinam j nuosprend , konstatavo, jog paskirta administracin nuobauda gali b ti panaikinta atnaujinus proces baudfiamojoje byloje. Parei–k ja negin ijo –ios proced ros prieinamumo ar efektyvumo, tod l laikytina, kad ji nei–naudojo vidaus gynybos priemoni .⁵⁴

⁵²Lietuvos Auk–iausio Teismo 2003 m. balandffio 29 d. nutartis baudfiamojoje byloje Nr. 2K-322 // <http://www.infolex.lt/praktika/tekstas.asp?id=1928>; prisijungimo laikas: 2008-02-27.

⁵³Lietuvos Auk–iausiojo Teismo 2001 m. lapkri io 13 d. nutartis baudfiamojoje byloje Nr. 2K-863 <http://www.infolex.lt/praktika/tekstas.asp?id=20456>; prisijungimo laikas 2008-09-19.

⁵⁴ Europos fimogaus Teisi Teismo 2006 m. gruodffio 5 d. sprendimas Nr. 19251/02 // <http://www.infolex.lt/praktika/tekstas.asp?id=75107>; prisijungimo laikas: 2008-02-29

...zd pateiksime Lietuvos Aukščiausio Teismo išnagrinėtą K. S. ...mojo kodekso 246 str. 2 d. uftai, kad vairuodamas automobil ... VW Golf ir susidūrė su ja. Susidūrimo metu VW Golf keleivis padarytas apysunkis kėno suflalojimas. Kasacinio bylos nagrinėjimo metu nuteistojo gynėjas teigė, kad K. S. uftai pažeidė viešąi-pradžiūnubaustas administracine bauda, vėliau nuteistas. Tuo, kasatoriaus manymu, buvo pafleistas Lietuvos Respublikos Konstitucijos 31 str. 5 d. ir Baudžiamomo kodekso 3 str. 4 d. Lietuvos Aukščiausio Teismo teisėjų kolegija atmetė advokato argumentus teigdama, kad pagal Lietuvos Respublikos statymus toks atvejis nėra laikomas dvigubu baudimu uftai pat nusikaltimė. Todėl jis tikrintinas tik pagal fėmogaus teisėi ir pagrindini laisvi apsaugos konvencijė. Taikant šė konvencijė administracinė nuobauda išties gali bėti laikoma baudžiamuoju persekiojimu, tačiau ne visais atvejais. Europos fėmogaus teisėi teismas tokiose bylose kaip Engel ir kiti prieš Nyderlandus⁵⁵, Demicoli prieš Maltė⁵⁶, Schmutzer prieš Austrijė⁵⁷, Garyfallou AEOE prieš Graikijė⁵⁸ ir kt. yra nurodė s, kad siekiant nustatyti šėbaudžiamj šė pafleidimo pobėd svarbu: 1) flinoti, ar t pafleidim apibrėfiantis tekstas pagal valstybės statymus priklauso baudžiamajai teisei, ar ne; 2) iširti pafleidimo prigimtė; 3) vertinti sankcijos suinteresuotam asmeniui pobėd ir laipsnė. Vertinant pagal pirmjė - pafleidimo priskirtinumo tam tikros teisės akos sričiai - kriterijė, K. S. padarytas administracinis teisės pafleidimas ir nuobauda uftai, pagal Lietuvos statymus, nėra baudžiamosios teisės sritis, ir todėl neturė bėti laikoma, kad vėlesnis kaltininko nuteisimas baudžiamuoju byloje pafleidžia principė, draudžiant dvigubė nubaudim uftai pat nusikaltimė. Tokios išvados atveju bėtina pereiti prie kitė kriterijė. Pagal antrjė kriterijė - pafleidimo prigimtė - transporto eismo saugumo taisykli pafleidimai, atsifvelgiant konkrečias bylos aplinkybes, gali bėti kvalifikuojami tiek pagal administracinė s, tiek ir pagal baudžiamosios teisės normas. Konvencijos pofėriu, riba tarp abiejė teisės akė ir atsakomybės rėiėiuo aspektu netenka didesnės reikėms ir dvigubas baudimas tam tikromis slygomis gali pafleisti minėtą *non bis in idem* principė. Vertinant pagal trečijė kriterijė - sankcijos pobėd ir laipsnė - lemiamos svarbos šėioje byloje turė bėtent sankcijos laipsnis. Bauda kaip fiskalinė sankcija savo pobėdėiu yra vienoda tiek administracinė je, tiek ir baudžiamuojuje teisė je, sankcijos laipsnis, vertinamas baudos dydėiu, K. S. byloje rodo, kad jam paskirta 100 Lt dydėio administracinė nuobauda akivaizdėiai neprilygsta net minimaliam Baudžiamomo kodekso 32 str. numatytos baudos kaip pagrindinės bausmės dydėiui (100 MGL) ir negali bėti laikoma kriminaline bausme. Todėl darytina išvada, kad kasatoriaus nuteisimas

⁵⁵Engel and Others v. the Netherlands (Article 50) ó 22 (23.11.76) //

<http://www.legislationline.org/legislation.php?tid=112&lid=5190>; prisijungimo laikas: 2007-09-15.

⁵⁶ Europos fėmogaus teisėi teismo sprendimas byloje Demicoli v. Malta ó 210 (27.8.91).

⁵⁷ Europos fėmogaus teisėi teismo sprendimas byloje Schmutzer v. Austria ó 328-A (23.10.95).

⁵⁸ Europos fėmogaus teisėi teismo sprendimas byloje Garyfallou AEBE v. Greece ó Rep. 1997-V, fasc. 49 (24.9.97)

pagrindini laisvi apsaugos konvencijoje tvirtinto principo, t. y. teisėtumui ir patalpus nusikaltimui.⁵⁹

2004 m. birželio 18 d. pateiktas Lietuvos Respublikos administracinės teisės kodekso 9 str. 2 d. nustatyta, kad administracinės atsakomybės srityje numatyti teisės pažeidimai atsiranda, jeigu savo pobūdžiu jie pažeidimai pagal galiojančius teisės aktus yra baudžiamieji. Tuo atveju, kai asmens padarytoje veikloje yra kokios nors baudžiamajame kodekse numatytos nusikalstamos veikos požymių, prokuroras ar ikiteisminio tyrimo tarnybos privalo imtis visų reikiamų priemonių, kad per trumpiausią laiką būtų atliktas tyrimas ir atskleista nusikalstama veikla (Baudžiamojo proceso kodekso 2 str.). Jeigu ikiteisminio tyrimo arba bylos parengimo nagrinėti teisme metu paaiškėja, kad veikla neturi nusikaltimo ar baudžiamojo nusiflengimo požymių, tai ikiteisminis tyrimas (Baudžiamojo proceso kodekso 212 str.) arba byla (Baudžiamojo proceso kodekso 235, 254 str.) turi būti nutraukiami ir nesujus senaties terminams sprendžiamas asmens patraukimo administracinėn atsakomybėn klausimas. Jei aplinkybės, kad veikla neturi nusikalstamos veikos požymių paaiškėja nagrinėjimo teisme metu, tai turi būti priimamas išteisinamasis nuosprendis (Baudžiamojo proceso kodekso 3 str. 2 d.). Tačiau tuo atveju, kai išteisintojo asmens poelgyje yra administracinio teisės pažeidimo požymių, vadovaujantis Administracinės teisės pažeidimų kodekso 9 str. 2 d. sprendžiamas klausimas dėl jo patraukimo administracinėn atsakomybėn. Tokiu atveju susiduriama su persekiojimo taisyklės, nes išteisinamasis nuosprendis išspręstas klausimais dėl asmens atsakomybės už padarytą nusikalstamą veiklą tik pagal baudžiamąjį statymą.

Jeigu dėl padarytos pavojingos veikos, kuri fimožaus teisi ir pagrindini laisvi konvencijos prasme atitinka Teismo suformuluotus nusikalstamos veikos kriterijus (sprendimai byloje Lauko prieš–Slovakiją, Janosevic prieš–Tarybą ir Europos Sąjungą, Ezech ir Connors prieš–Jungtines Karalystes bei kt.), asmuo buvo patrauktas administracinėn atsakomybėn, o vėliau paaiškėja, kad tokia veikla atitinka nusikaltimo ar baudžiamojo nusiflengimo požymius, tai pakartotinis procesas ir nubaudymas dėl jos tampa negalimi. Minėti aplinkybės paaiškėjus ikiteisminio tyrimo arba bylos parengimo nagrinėti teisme metu ar teismo nagrinėjimo metu, atitinkamai priimamas nutarimas nutraukti ikiteisminį tyrimą arba nutartis nutraukti bylą. Šie sprendimai priimami vadovaujantis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 31 str. 5 d., Europos fimožaus teisi ir

⁵⁹ Lietuvos Aukščiausio Teismo 2000 m. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-304/2000.

konvencijos septintojo Protokolo 4 str. 1 d. ir atitinkamomis Baudfiamojimo kodekso 3 str. ir kitais straipsniais (prasmė).⁶⁰ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo apfvalgoje yra paflymima, kad jei asmuo ufl t pat teis s pafleidim j nau buvo patrauktas administracin n atsakomyb n, o v liau paai-k jus, kad pafleidimas atitinka nusikalstamos veikos poflymius, pakartotinis nubaudimas yra negalimas, ta iau Lietuvos Aukščiausiasis Teismas nagrin damas baudfiam sias bylas d l *non bis in idem* principo pafleidimo vienose bylose asmens netrauk baudfiamojon atsakomyb n vien d l to, kad jis ufl t pat neteis t elges jau buvo patrauktas baudfiamojon atsakomyb n ir n ra panaikinta administracin nuobauda, o kitose bylose pabr fl , kad jei asmuo yra nubaustas administracine tvarka, tai n ra pagrindo nutraukti baudfiam j byl , nes to nenumato Baudfiamojimo proceso kodeksas, kita vertus, asmuo negali du kartus b ti baudfiamas ufl vien ir t pat nusikaltim , nes tai prie-tarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 31 str. 5 d. ir Baudfiamojimo kodekso 3 str. 4 d. nuostatoms. Asmen pagr stai nuteisus pagal Baudfiam j kodeks , klausimas d l nutarimo skirti jam administracin nuobaud teis tumo gali b ti sprendffiamas Administracini teis s pafleidim kodekso dvide-imt tre iajame skirsnyje nustatyta tvarka.

fimogaus Teisi Teismas nagrin damas bylas d l Europos fimogaus teisi ir pagrindini laisvi apsaugos konvencijos septintojo Protokolo 4 str. yra paflym j s, kad jei asmuo d l tos pa ios veikos yra persekiojamas ir nubaustas du kartus, t. y. ufl t pat teis s pafleidim jis buvo patrauktas ir administracin n, ir baudfiamojon atsakomyb n, tai yra pafleidffiamas -ioje Konvencijoje tvirtintas draudimas du kartus persekioti ir bausti asmen ufl t pat teis s pafleidim . Teismas taip pat atkreipia d mes tai, kad valstyb s nar s yra laisvos nustatyti, koki atsakomyb s r – taikyti pafleidim padariusiam asmeniui, bet ufl t pafleidim asmuo gali b ti persekiojamas tik vien kart .

Dvigubos atsakomyb s problema i-kyla ir nagrin jant bylas d l nusikaltimo, numatan i administracin prejudicij kaip baudfiamosios atsakomyb s s lyg . A. fi. Klaip dos apygardos teismo Baudfiam j byl skyriaus teis j kolegijos 2001 m. kovo 26 d. nuosprendffiu pripafintas kaltu ir nuteistas ufl tai, kad pakartotinai per vienerius metus vairavo transporto priemon b damas neblaivus po to, kai jam ufl vairavim esant neblaiviam buvo atimta teis vairuoti transporto priemones. Prie-tai, t. y. 2000 m. balandffio 12 d. jis neblaivus vairavo t pat jam priklausant automobil . Jam buvo nustatytas 2,94 promili girtumo laipsnis, tod l 2000 m. balandffio 17 d. nutarimu, remiantis Administracini teis s pafleidim kodekso 126 str. 3 d., paskirta 2500 Lt bauda ir atimta teis vairuoti transporto priemones 30 m nesi . Kasatorius

⁶⁰ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2004 m. birfelio 18 d. fimogaus teisi apfvalga Nr. T-7, <http://www.infolex.lt/praktika/tekstas.asp?id=40969>; prisijungimo laikas: 2008-09-21.

12 d. ir 2000 m. rugsio 7 d. padarytas veikas kasatorius
vairavim esant neblaiviam 2000 m. balandffio 12 d. ir 2000 m.
s 2000 m. lapkriio 6 d. Klaip dos miesto apylink s teismo
nuosprendffiu.

Lietuvos Auk–iausiojo Teismo Baudffiam j byl skyriaus teis j kolegija atmet kasatoriaus argumentus d l dvigubo nubaudimo ufl t pa i veik ir kasacinio skundo netenkino. Kolegija konstatavo, kad Administracini teis s pafleidim kodekso 126 str. 3 d. ufl transporto priemoni vairavim esant neblaiviam, kai nustatomas sunkus girtumo laipsnis (2,51 promil s ir daugiau), numato administracin atsakomyb , t. y. administracin nuobaud - baud nuo 2000 iki 3000 Lt ir atimti teis vairuoti transporto priemones nuo dvej iki trej met . Baudffiamojo kodekso 246¹ str. 2 d. numato baudffiam j atsakomyb ufl transporto priemoni vairavim neblaivaus, apsvaigusio nuo narkotik arba vaist ar kit svaigi j medffilag asmens, i–kurio ufl vairavim esant neblaiviam, apsvaigusiam nuo narkotik arba vaist ar kit svaigi j medffilag atimta teis vairuoti transporto priemones. Baudffiamoji atsakomyb pagal Baudffiamojo kodekso 246¹ str. 2 d. numatyta ufl vairavim esant neblaiviam tik tuo atveju, jei asmuo anks iau jau buvo sulaikytas neblaivus vairuojantis transporto priemon ir ufl –i teis s pafleidim jam buvo taikyta administracin nuobauda - atimta teis vairuoti transporto priemon . Baudffiam j atsakomyb pagal Baudffiamojo kodekso 246¹ str. 2 d. ufltraukia pakartotinis transporto priemon s vairavimas esant neblaiviam vairuotojo teisi at mimo d l ankstesnio nusiflengimo laikotarpiu. Taigi, statym leid jas Baudffiamojo kodekso 246¹ str. 2 d. dispozicijoje numat baudffiam j atsakomyb ne ufl du veiksmus - du vairavimo esant neblaiviam atvejus, o tik ufl antr ir paskesn pakartotin veiksm , t. y. pakartotin transporto priemon s vairavim esant neblaiviam. Kiekvienas naujas veiksmas - transporto priemon s vairavimas esant neblaiviam paskirtos administracin s nuobaudos vykdymo laikotarpiu, t. y. teis s vairuoti transporto priemon at mimo laikotarpiu, yra pakartotinis administracinis nusiflengimas, ta iau d l pakartotinum perauga i nusikalstam veik ir ufltraukia baudffiam j atsakomyb kaip ufl savaranki–k nusikaltim pagal Baudffiamojo kodekso 246¹ str.⁶¹

Taip pat dvigubos teisin s atsakomyb s problema i–kyla, kai yra administracinio teis s pafleidimo ir nusikaltimo sutaptis. Lietuvos Auk–iausiojo Teismo Baudffiam j byl skyriaus teis j kolegija 2006 m. kovo 7 d. kasacine tvarka i–nagrino baudffiam j byl pagal nuteistojo A. R. kasacin skund d l Kelm s rajono apylink s teismo 2005 m. vasario 14 d. nuosprendffio, kuriuo A. R. nuteistas pagal Baudffiamojo kodekso 22 str. 1 d., 178 str. 1 d. Kasatorius tvirtina, kad teismai pafleid draudimo bausti asmen du kartus ufl t pat teis s pafleidim princip . Kaip

⁶¹ Lietuvos Auk–iausio Teismo 2001 m. birffelio 19 d. nutartis baudffiamojoje byloje Nr.2K-590// <http://ovada.tic.lt/lat/nutartis.aspx?id=20345>; prisijungimo laikas: 2007-09-10.

Jog jis jau buvo baustas ufl neteis t medffi i-kirtim ir j pagal Administracini teis s pafleidim kodekso 62 str. 2 d., jis buvo patrauktas ir baudffiamojon atsakomyb n pagal Baudffiamojo kodekso 22 str. 1 d., 178 str. 1 d.

A. R. yra nubaustas ufl dvi atskiras neteis tas veikas - administracin teis s pafleidim ir nusikaltim , kurios skiriasi tiek savo objektyviais, tiek subjektyvias poflymiais. Teismai nustat , kad A. R. ne tik savavali-kai i-kirto medffius, bet ir k sinosi juos pagrobti. Administracine tvarka A. R. nubaustas pagal Administracini teis s pafleidim kodekso 62 str. 2 d. ufl tai, kad savavali-kai i-kirto 10,99 m³ medffi , o pagal Baudffiamojo kodekso 22 str. 1 d., 178 str. 1 d. jis nuteistas ufl k sinim si pagrobti – svetim jam turt , t. y. ufl pasik sinim vykdyti vagyst .

Kolegija sutiko su apeliacini s instancijos teismo nutarties motyvu, kad savavali-kas medffi kirtimas, numatytas Administracini teis s pafleidim kodekso 62 str. 2 d., ir pasik sinimas vykdyti vagyst (Baudffiamojo kodekso 22 str. 1 d. ir 178 str. 1 d.) skiriasi savo esminiais veikos poflymiais. Skirtingai nei teigia kasatorius, -ios veikos neapima viena kitos. Administracini teis s pafleidim kodekso 62 str. 2 d. numatytos veikos k sinimosi objektas yra gamtos apsauga, tuo tarpu vagyst s norma saugo kit vertyb - nuosavyb . Min ti straipsniai ir j dalys apima skirtingas neteis tas veikas: savavali-k medffi kirtim ir k sinim si pagrobti svetim turt ; skirtingas pasekmes: medffi i-kirtim ir atitinkamai svetimo turto uflvaldym (baigto nusikaltimo atveju). Skiriasi ir ty ios turinys: savavali-ko medffi kirtimo atveju asmuo supranta, kad savavali-kai i-kerta medffius valstybei nuosavyb s teise priklausan ioje mi-ko flem je, numato flalingas to pasekmes gamtai, o k sinimosi vykdyti vagyst atveju - supranta, kad k sinasi uflvaldyti svetim turt (medffius), numato, kad d l toki jo veiksm teis tas -io turto savininkas - valstyb jo neteks, ir to nori. Kolegija taip pat atkreipia d mes tai, kad Baudffiamojo kodekso 178 str. 1 d. numatytos vagyst s sud tis neapima joki kit pasekmi , i-skyrus vienintel - svetimo turto uflvaldym baigto nusikaltimo atveju, kai kaltininkas turi reali galimyb neteis tai valdyti, naudotis ir disponuoti turtu pagal savo vali .

Taigi, apeliacini s instancijos teismas padar pagr st i-vad , kad A. R. nuteistas ufl skirting r -i teis s pafleidimus, taikant skirting teis s -ak normas, tod l n ra pagrindo teigti, kad apeliacini s instancijos teismas nesilaik Lietuvos Respublikos Konstitucijos 31 str. 5 d., Europos fimogaus teisi ir pagrindini laisvi apsaugos konvencijos septintojo Protokolo 4 str., Baudffiamojo kodekso 2 str. 6 d., Baudffiamojo proceso kodekso 3 str. reikalavim .

Darydama tokias i-vadas, kolegija taip pat remiasi Europos fimogaus Teisi Teismo jurisprudencija, kuri turi didffiuil reik-m formuojant Lietuvos teism praktik . Priimdama sprendim d l kasacinio skundo, kolegija remiasi reik-minga m s nagrin jamam atvejui *Grandinger prieš Austrija* byla (1995 m. spalio 23 d.). Europos fimogaus Teisi Teismas -ioje

ir i- vad , kad Konvencijos septintojo Protokolo 4 str. buvo s i- vados argument buvo tai, kad skirtingi teis s pafleidimai tuo tarpu nagrin jamoje byloje A. R. atlikti neteis ti veiksmi sudaro du atskirus poelgius - savavali- k medfli kirtim ir pasik sim juos pagrobti, kurie, beje, skiriasi ir laike: bylos teismo nagrin jimo metu teismai nustat , kad A. R., savavali- kai i- kirt s medflius, v liau juos pakrov ir band i- vefti. Kita vertus, vogti medien staus mi- ko pavidalu ne manoma - prie- vagyst mi- kas turi b ti i- kirstas. Baudfliamojo kodekso 178 str. 1 d. dispozicija neapima mi- ko kirtimo. Ta iau ufl- i veik yra numatyta administracin atsakomyb . Tys dvi veikos yra susijusios, nes neteis t mi- ko kirtim s lygoja medienos vagyst . Ta iau net jeigu -iuos neteis tus veiksmus laikyti viena veika, tai ji i- sidalina du atskirus teis s pafleidimus - neteis t mi- ko kirtim , padarant flal aplinkai, ir svetimo turto pagrobim . Europos fimogaus Teisi Teismas byloje *Oliveira prieš Šveicarij* (1998 m. liepos 30 d. sprendimas) pana- atvej vardijo ideali ja teis s pafleidim sutaptimi ir nepripaffino Konvencijos septintojo Protokolo 4 str. pafleidimo.

Tais atvejais, kai Administracini teis s pafleidim kodekse ir Baudfliamajame kodekse numatyt veik esminiai poflymiai sutampa, t. y., kai veikos i- esm s yra tapa ios, baudfliamosios ir administracin s atsakomyb s taikymas vienu metu yra negalimas. Tuo tarpu, A. R. yra nubaustas ufl dvi atskiras, skirtingas neteis tas veikas.

Nenusta ius pirmosios instancijos teismo nuosprendffio ir apeliacini s instancijos teismo nutarties keitimo arba naikinimo pagrind (Baudfliamojo proceso kodekso 369 str.), kasacinis skundas netenkintinas, o teism sprendimai pripaffintini teis tais ir pagr stais.⁶²

M s nuomone, kad jei ufl analogi- k veik yra numatyta ir baudfliamoji, ir administracin atsakomyb , sprendffiant teisin s atsakomyb s r -ies nustatymo klausimus, pirmiausia svarstomi nusikaltimo sud ties poflymiai ir tik padarius i- vad , kad veikos pavojingumas nesiekia tokio laipsnio, kuris daro veik nusikaltimu, svarstomi administracin s atsakomyb s klausimai. Nustatyti veikos pavojingumo laipsn paliekama teismo nuoffi rai, kuris vertina padaryto teis s pafleidimo pavojingumo laipsn ir vadovaudamasis savo teisine s mone vertina, ar teis s pafleidimas turi nusikaltimo poflymi . Ta iau nors Administracini teis s pafleidimo kodekso 9 str. 2 d. paflym ta, kad administracin atsakomyb ufl -iame kodekse numatytus teis s pafleidimus atsiranda, jei savo pob dffiu -ie teis s pafleidimai pagal galiojan ius statymus neuftraukia baudfliamosios atsakomyb s, vis d lto statym leid jas turi taip suformuluoti teis s pafleidim sud tis, kad nekilt abejoni , kokios r -ies teisin n atsakomyb n turi b ti traukiamas asmuo ufl padaryt teis s pafleidim , nes kai kuriais atvejais teisin s

⁶² Lietuvos Auk- iausio Teismo 2006 m. kovo 7 d. nutartis baudfliamojoje byloje Nr. 2K-152/2006 // http://www.lai.lt/3_nutartys/senos/nutartis.aspx?id=29573; prisijungimo laikas: 2007-11-12.

2.3. Dviguba baudžiamoji atsakomybė už tą pačią nusikalstamą veiką

Lietuvos vidaus teis je dvigub nubaudim ufl t pa i nusikalstam veik draudflia Lietuvos Respublikos Konstitucijos 31 str. 5 d. - niekas negali b ti baudffiamas ufl t pat nusikaltim antr kart .⁶³ Taip konstituciniu lygmeniu ai-kiai tvirtinamas dvigubos baudffiamosios atsakomyb s negalimumo principas. 1961 m. Baudffiamojo kodekso 3 str. 4 d. nagrin jamas principas skelbia taip: niekas negali b ti du kartus baudffiamas ufl t pat nusikaltim .⁶⁴ Tuo tarpu -iuo metu galiojan io Lietuvos Respublikos baudffiamojo kodekso 2 str. 6 d. teigiama, kad š **niekas negali būti baudžiamas už tą pačią nusikalstamą veiką antrą kartą**“. Pasak prof. V. Piesliako, nepaisant redakcini skirtum , abiej nuostat esm ta pati.⁶⁵ Taigi, -ios nuostatos rei-čia, kad *jei asmuo už padarytą nusikaltimą ar baudžiamąjį nusižengimą buvo nuteistas įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu, jis negali būti pakartotinai už tą pačią veiką persekiojamas, pripažįstamas kaltu ir nubaustas*. Tš principas yra svarbus tiek materialin s, tiek ir proceso teis s aspektais. Tš nuostata suponuoja ir atitinkam principo tvirtinim baudffiamajame procese, t. y. Lietuvos Respublikos baudffiamojo proceso kodekso 3 str. 1 d. 8 p. nustato, kad šbaudffiamasis procesas negali b ti prademas, o prad tas turi b ti nutrauktas <...> asmeniui, kuriam siteis jo teismo nuosprendis d l to paties kaltinimo ar teismo nutartis ar prokuroro nutarimas nutraukti proces tuo pa iu pagrindu. Baudffiamosios teis s poffi riu -is principas nepafleidffiamas, jei nusikalstam veik padar s asmuo ufl j n ra baudffiamas antr kart .

Tad pats teorinis dvigubos baudffiamosios atsakomyb s negalimumo principo tvirtinimas i- esm s tur t b ti ai-kus, kaip kad aptarsime -iame ir aptar me pirmajame -io darbo skyriuje. Ta iau b tina i-nagrin ti -io principo pasirei-kimo praktikoje problemas, nes pasitaiko, jog asmenys Lietuvos teism kelis kartus nuteisiami ufl t pa i nusikalstam veik .

2003 m. lapkri io 4 d. Lietuvos Auk-iausiojo Teismo Baudffiam j byl skyriaus teis j kolegijos teismo pos dyje kasacine tvarka i-nagrin t baudffiam j byl pagal kaltinamojo V. K. kasacin skund . V. K kaltinamas tuo, kad 2001 m. rugpj io 23 d. ty ia -iurk-iai pafleisdamas vie- j tvark ir rodydamas ai-k visuomen s negerbim , elgdamas ypatingai fl liai, be jokios dingsties, suduodamas rankomis ir kojomis ne maffiau kaip 5 sm gius

⁶³ Lietuvos Respublikos Konstitucija // <http://www3.lrs.lt/home/Konstitucija/Konstitucija.htm>; prisijungimo laikas: 2007-06-10.

⁶⁴ Lietuvos Respublikos baudffiamasis kodeksas // http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=111555; prisijungimo laikas: 2007-04-03.

⁶⁵ V. Piesliakas. Dvigubos atsakomyb s problema Lietuvos teis je // Jurisprudencija. 2001, Nr.23(15).P.107.

gius kitas k no vietas, sumu– M. M., kuris nuo patirt
gani–k paskat nuflud M. M.
nas 2003 m. balandffio 10 d. pri m nutart , baudffiam j byl ,
kurioje V. K. kaltinamas pagal 1961 m. Baudffiamojo kodekso 105 str. 9 p., t. y. ty inis
nufludymas d l chuligani–k paskat , nutraukti. Savo sprendim teismas motyvavo tuo, kad
V. K. statymo nustatyta tvarka ufl i–esm s identi–kas faktines nusikalstamos veikos padarymo
aplinkybes pagal Baudffiamojo kodekso 225 str. 2 d., t. y. ufl piktybin chuliganizm , jau buvo
pareik–tas kaltinimas, kuris siteis jusia Taurag s rajono apylink s teismo 2002 m. gruodffio 3 d.
nutartimi nutraukti byl , yra pripaffintas ne rodytu, o naujas kaltinimas yra papildytas tik veikos
sukelt pasekmi inkriminavimu, tod l, vadovaujantis Baudffiamojo proceso kodekso 5 str. 1 d.
9 p., baudffiamoji byla negalima.

Lietuvos Auk–iausiasis Teismas kasacin skund atmet . Kolegija konstatavo, kad
kaltinamasis V. K. n ra nubaustas ufl jam inkriminuot veik , tod l Baudffiamojo kodekso 2 str.
6 d. nuostatos nepaffeistos. D l kaltinimo pareik–to V. K. siteis jusio teismo nuosprendffio n ra,
tod l nepaffeistos ir Baudffiamojo proceso kodekso 3 str. 1 d. 8 p. nuostatos. Kolegija pafflymi,
kad prasminga pasisakyti tik d l to, ar yra priimta ir siteis jusi teismo nutartis nutraukti
baudffiam j byl prie– V. K. d l jo veiksm , suk lusi nukent jusiojo M. M. mirt ir ar naujas
kaltinimas, pareik–tas jam pagal Baudffiamojo kodekso 105 str. 9 p., nepaffeidffia statymo. V. K.
kaltinamas atskirose bylose pagal Baudffiamojo kodekso 225 str. 2 d. ir pagal 105 str. 9 p.
skiriasi ne vien savo redakcija, bet ir faktini aplinkybi visetu. N ra identi–kas –i veik
padarymo laikas, vieta, kaltinink vardijimas, padaryt veiksm ypatyb s. Skiriasi aplinkyb s,
susijusios su veiksm padariniais, j atsiradimo prieffastimis ir t. t. Po Taurag s rajono apylink s
teismo priimt nutar i padaryti paskesni procesiniai sprendimai ir atlikti veiksmai, susij su
M. M. mirties aplinkybi atnaujintu tyrimu, negali b ti vertinami kaip naujas baudffiamasis
procesas. Jie yra vieno baudffiamojo proceso, prad to d l M. M. mirties aplinkybi , t sa. Tyoje
byloje procesas nepaffeidffia *non bis in idem* principo. Byla pagr stai perduota i– naujo nagrin ti
pirmosios instancijos teismui.⁶⁶

Kitoje byloje Lietuvos Auk–iausiasis teismas atmet prokuroro pra–ym perduoti byl
i– naujo nagrin ti pirmosios instancijos teismui, nes tokiu atveju b t paffeistas *non bis in idem*
principas. Panev flio apygardos teismas nustat , kad kaltinamieji A. G. ir A. TM 2005 m. spalio
7 d. apie 22 val. Panev flyje, veikdami kaip bendravykdytojai, d l chuligani–k paskat sudav
R. J. ne maffiau kaip 15 sm gi rankomis ir kojomis veid , de–in rank , de–in kr tin s l stos
pus , tuo sunkiai sutrikdydami jo sveikat . Tyoje byloje A. G. ir A. TM yra kaltinami atlik tuos

⁶⁶ Lietuvos Auk–iausio Teismo 2003 m. lapkri io 4 d. nutartis baudffiamojoje byloje Nr. 2K6649/2003 // <http://ovada.tic.lt/lat/paieska.aspx>; prisijungimo laikas: 2007-09-10.

Teisti siteis jusiu Panev flio miesto apylink s teismo 2007 m. tuoju nuosprendfliu kaltinamieji nuteisti ufl tai, kad 2005 m. je, veikdami kaip bendravykdytojai, d l chuligani-k paskat sudav nukent jusiajam R. J. ne maffiau kaip 15 sm gi rankomis ir kojomis veid , de-in rank , de-in kr tin s l stos pus . Tiek vienu, tiek kitu atveju kalbama apie t pat vyk . Panev flio apygardos teismo nagrin jamoje byloje kaltinamiesiems pateikti kaltinimai skiriasi nuo min tu nuosprendfliu nustatyt faktini aplinkybi tik savo pasekmi apimtimi. Kolegija atkreip d mes ir tai, kad Panev flio miesto apylink s teismo 2007 m. vasario 9 d. nuosprendfliu A. G. ir A. TM; nors ir nuteisti ufl nesunk sveikatos sutrikdym , ta iau kartu jie nuteisti ir ufl tai, kad sudav R. J. de-in rank , d l kurios suflalojimo ir buvo nustatytas sunkus sveikatos sutrikdymas. Panev flio apygardos teismas taip pat nurod , kad visus nusikalstamus veiksmus (tiek tuos, ufl kuriuos jau nuteisti, tiek kaltinimuose nurodytus) kaltinamieji atliko toje pat vietoje, tuo pat metu, visos pasekm s atsirado d l vis -i veiksm visumos, tod l, teis j kolegijos nuomone, kaltinamieji negali b ti teisiami ufl vienas R. J. padarytus k no suflalojimus vienoje byloje, o ufl kitus k no suflalojimus, padarytus toje pat vietoje ir tuo pa iu metu, ó kitoje byloje. Kaltinamieji prie-R. J. vykd vien nusikaltim , tod l ir nuosprendis d l j turi b ti priimtas vienas.

Prokuroro nuomone, Baudfliamojo kodekso 2 str. 6 d. nurodyta, kad antr kart niekas negali b ti baudffiamas ufl t pa i nusikalstam veik , o ne ufl tuos pa ius veiksmus, nes kiekvienas veiksmas tam tikromis s lygomis gali sukelti ne vien , o kelias pasekmes (idealioji sutaptis).

Lietuvos Auk-iausiasis Teismas kasacin skund atmet . Kasacin je Lietuvos Auk-iausiojo Teismo praktikoje nustatant *non bis in idem* principo paffeidim , esant baudffiamosios ir administracin s atsakomyb s kolizijai, atsifvelgiant Europos fimogaus Teisi Teismo jurisprudencijos pavyzdffius, vis pirma rekomenduojama i-analizuoti, ar i-ties asmuo baudffiamojo proceso tvarka yra persekiojimas ufl t pa i veik , d l kurios pirmiau nubaustas (2K-686/2007). Tokio veik palyginimo metu rekomenduojama atsifvelgti ar abiej veik esminiai poffymiai sutampa, ar veikos buvo padarytos tuo pa iu elgesiu (2K-152/2006), o lyginant vien nusikalstamas veikas, b tina atkreipti d mes ar tos veikos skiriasi savo padarymo laiku ir aplinkyb mis (2K-27/2006). Taikant Baudffiamojo proceso kodekso 3 str. 2 d. 8 p. esan i proceso teis s norm d l bylos nutraukimo esant dvigubam asmens persekiojimui, turi b ti i-ai-kinti ir kiti dalykai, t. y. ar tikrai yra priimtas nuosprendis d l tapa ios veikos, ir ar tas nuosprendis yra siteis j s.

I--ioje nagrin jamoje byloje esan i kaltinim matyti, kad A. G. ir A. TM yra kaltinami tuo pa iu metu toje pa ioje vietoje atlik tuos pa ius smurtinius veiksmus, ufl kuriuos jie jau

miesto apylink s teismo 2007 m. vasario 9 d. nuosprendfiu. b s skiriasi nuo siteis jusiame nuosprendyje nustatyt kalstamos veikos objektyviuoju poflymiu - inkriminuojamomis pasekm mis (sveikatos sutrikdymo mastu). Jau siteis jusiame teismo nuosprendyje buvo konstatuota, kad A. G. ir A. TM sudav sm gius nukent jusiajam de-in rank , kas ir buvo tiesiogin sunkaus sveikatos sutrikdymo prieffastis. D l-i veiksm padarymo A. G. ir A. TM kalt nustatyta, ir -ie veiksmi kartu su kitais smurtiniais veiksmiais teismo teisi-kai vertinti kaip Baudffiamojo kodekso 138 str. 2 d. 8 p. numatytas nusikaltimas.

Panev flio miesto apylink s teismo 2007 m. vasario 9 d. nuosprendis siteis jo 2007 m. kovo 2 d., -is nuosprendis kasacine ir apeliacine tvarka sk stas nebuvo, kaltinimai A. G. ir A. TM byloje teisminio bylos nagrin jimo metu nei prokuroro, nei nukent jusiojo iniciatyva sunkesnius keisti taip pat nebuvo.

Prokuroro skundo argumentai, kad A. G. ir A. TM niekada anks iau nebuvo nuteisti ar i-teisinti d l sunkaus R. J. sveikatos sutrikdymo, yra nepakankami skundffiamai nutar iai panaikinti. Esant auk- iau pamin t aplinkybi visumai, kolegija daro i-vad , kad, esant siteis jusiam ir nepanaikintam Panev flio miesto apylink s teismo 2007 m. vasario 9 d. nuosprendfiui, negalimas A. G. ir A. TM kalt s d l Baudffiamojo kodekso 135 str. 2 d. 8 p. numatyto nusikaltimo padarymo nustatymas. Prie-ingu atveju, -ie asmenys b t antr kart nuteisti ufl tuos pa ius veiksmus (sm gi sudavim nukent jusiojo de-in rank).

Kiti skundo motyvai, kad -iuo atveju galima flvelgti ideali j Baudffiamojo kodekso 135 str. 2 d. 8 p. ir Baudffiamojo kodekso 138 str. 2 d. 8 p. esan i nusikaltim sutapt , jog sunkaus nukent jusiojo sveikatos sutrikdymo faktas nebuvo flinomas byl nagrin jant teisme, yra neteisingi. Veik kvalifikavimo praktika vienareik-mi-kai nurodo, kad nusikalstama veika paprastai kvalifikuojama pagal sunkiausi i-poflymi , reik-ming juridiniam vertinimui. Jei tais pa iais veiksmiais padarytas flmogaus sveikatos sutrikdymas apima kelis Baudffiamojo kodekso straipsnius, kuriuose numatytos skirtingos sankcijos, veika kvalifikuojama pagal t Baudffiamojo kodekso straipsn , kuris numato grieffliausi sankcij (griefftesn norma apima -velnesn s normas poflymius). Sunkaus R. J. sveikatos sutrikdymo faktas byloje Nr. 46-1-0698-2005 buvo flinomas ne tik bylos nagrin jimo Panev flio apylink s teisme metu, bet ir ikiteisminio tyrimo metu.⁶⁷

Vadinasi, galime daryti i-vad , kad principo *non bis in idem* paffeidimas negali b ti tapatinamas su atvejais, kai auk-tesnis teismas kei ia nuosprend baudffiamojo proceso kodekso numatytais pagrindais ar panaikinus nuosprend apeliacine ar kasacine tvarka, ir byla

⁶⁷ Lietuvos Auk- iausio Teismo 2008 met vasario 12 d. nutartis baudffiamojoje byloje Nr. 1A64/2008 // <http://www.infolex.lt/praktika/tekstas.asp?id=84265>; prisijungimo laikas: 2008-09-08.

instancijos teismui i– naujo. Tuo atveju pirmosios instancijos
imti tik auk–tesniam teismui panaikinus flemesn s instancijos

Nacionalin s teis s praktikoje dvigubos baudffiamosios atsakomyb s problemos gali i–kilti ir d l nusikalstam veik t stinumo. T stin s nusikalstamos veikos s voka minima Baudffiamojo kodekso 63 str. 10 d.. Tš straipsnis yra skirtas bausmi ufl kelias nusikalstamas veikas skyrimo taisykli reglamentavimui, tod l t stin s nusikalstamos veikos s voka detaliau neatskleidffiamas. Pabr fiamas tik bausm s skyrimui svarbus momentas: nelaikoma, kad asmuo padar kelias nusikalstamas veikas, jeigu jis padar t stin nusikalstam veik . Esant tokiai statymo formuluotei didel svarb gauna baudffiamojo statymo interpretavimas, atskleidffiantis t stin s nusikalstamos veikos esm . Reikia atkreipti d mes tuos kriterijus, pagal kuriuos manoma atskirti pavien t stin nusikalstam veik nuo realios nusikalstam veik sutapties. Dafniausiai baudffiamosiose bylose veikos t stinumo aspektu analizuojami nusikaltimai nuosavybei. T stiniu nusikaltimu pripafstami keli tapat s laiko poffi riu vienas nuo kito nenutol veiksmai, padaryti analogi–ku b du, analogi–komis aplinkyb mis, gyvendinant vien sumanym d l to paties dalyko, grobiant turt i– to paties –altinio, padarant flal tam pa iam savininkui.⁶⁹ T aiau priklausomai nuo veikos specifikos jos t stinumui vertinti gali b ti keliami ir papildomi ar kitokie reikalavimai. Antai, G. S. pateik kasacin skund . 2005 m. kovo 25 d. Vilniaus miesto 2 apylink s teismo G. S. nuteistas ufl tai, kad su A. J., veikdami bendrinink grupe, pasinaudodami kit asmen , taip pat ir pareig n , padarytais veiksmais, vardais, asmens dokumentais ir para–ais, 1996 m. balandffio 24 d. steigtomis priedangos mon mis, pagal suklastotas deklaracijas, apgaule savo naudai kaip gr flinam prid tin s vert s mokes io (PVM) permok gijo 246 889 Lt sum ; pagal suklastotas deklaracijas tuo pa iu b du 1996 m. liepos 26 d. gijo 123 358 Lt sum ; pagal suklastotas deklaracijas tuo pa iu b du 1996 m. rugpj io 14 d. ó 308 767; pagal suklastotas deklaracijas tuo pa iu b du tik i–kitos mon s 1996 m. rugpj io 14 d. gijo 281 646 Lt sum , t. y. apgaule savo naudai gijo didel s vert s svetim (valstyb s) turt . Kasatorius teigia, kad kaltintojai, piktnaudffiaudami suteiktomis teis mis ir klaidindami teism , vien t stin nusikalstam veik i–skaid atskiras baudffiam sias bylas. D l –i aplinkybi suklaidintiems teismams nebuvo sudarytos s lygos teis t ir pagr st nuosprendffii pri mimui, pafleistas visuotinai pripaflintas materialin s ir procesin s teis s aspektais svarbus *non bis in idem*, t. y. dvigubo ar pakartotinio baudimo ufl t pa i veik principas. Lietuvos Auk–iausiasis Teismas –ioje baudffiamojoje byloje kasacin skund atmet . Kolegija konstatavo, kad tokio pob dffio bylose nusikalstamos veikos dalykas yra labai svarbus ar net lemiamas. Kiekvienos i–

⁶⁸ V. Piesliakas. Lietuvos baudffiamoji teis (Antroji knyga).- Vilnius: Justitia, 2008. P.189

⁶⁹ Lietuvos Auk–iausio Teismo 2006 m. birffelio 20 d. nutartis baudffiamojoje byloje Nr. 2K6451/2006 // <http://ovada.tic.lt/lat/paieska.aspx>; prisijungimo laikas: 2008-02-07.

s buvo organizuojamas ir gyvendinamas atskirai. Tam buvo naudojami skirtingi dokumentai ir t. t. Nepaisant to, kad ufl , –iuo konkre iu atveju juos nusveria kiekvienai i– veik b dingi skirtumai. Darytina i–vada, kad skundo tez apie tai, jog esant vienam nusikaltimui yra pafleistas draudimas bausti antr kart ufl t pa i nusikalstam veik , tvirtintas Baudffiamojo kodekso 2 str. 6 d. ir fimogaus teisi ir pagrindini laisvi apsaugos konvencijos septintojo Protokolo 4 str. 1 d., teis s taikymo poffi riu nepagr sta.⁷⁰

D l t stinio nusikaltimo yra pasisak s Lietuvos Auk–iausiasis Teismas ne tik analizuojant nusikaltimus nuosavybei, bet ir kitose baudffiamosiose bylose. Vilniaus apygardos teismo 1998 m. birffelio 1 d. nuosprendffiu J. fi. kartu su kitais asmenimis, be kit nusikaltim padarymo, pripaffintas kaltu pagal Baudffiamojo kodekso 234 str. 1 d. ir nuteistas ufl j laisv s at mimu ketveriems metams. Pagal Baudffiamojo kodekso 234 str. 1 d. J. fi. nuteistas ufl tai, kad 1995 m. balandffio 11 d. nakt be atitinkamo leidimo neteis tai ne–iojo –aunam j ginkl – savadarb 9 mm kalibro revolver , pritaikyt –audyti 9 mm kalibro –oviniai, ir vien 9 mm kalibro standartin –ovin , atsine– juos A. L. but bei panaudojo A. L. ty iniam nufludymui. J. fi. kasaciniu skundu pra– Vilniaus apygardos teismo nuosprend –ioje dalyje panaikinti, nes ufl –io ginklo sigijim ir laikym kasatorius jau nuteistas pagal Baudffiamojo kodekso 234 str. 1 d. Vilniaus 3-io apylink s teismo 1995 m. spalio 3 d. nuosprendffiu. Teismas nuteis j pagal Baudffiamojo kodekso 234 str. 1 d. d l –io ginklo panaudojimo 1995 m. balandffio 19 d. apipl –iant taksist J. R.

Lietuvos Auk–iausiasis Teismas –ioje dalyje kasacin skund tenkino. Kolegija konstatavo, kad Vilniaus 3-io apylink s teismo 1995 m. spalio 3 d. nuosprendffiu J. fi. tarp kit nusikaltim buvo nuteistas pagal Baudffiamojo kodekso 234 str. 1 d. ufl 9 mm kalibro savadarbio revolverio bei septyni 9 mm –ovini , kuriuos, kaip nustatyta nuosprendyje, jis sigijo 1995 m. balandffio viduryje gijim , laikym ir ne–iojim iki 1995 m. gegufl s 7 d. TMginkl jis panaudojo 1995 m. balandffio 19 d. apipl –damas nukent jus j J. R. 1998 m. birffelio 1 d. Vilniaus apygardos teismo nuosprendffiu J. fi., be kit nusikaltim , buvo nuteistas pagal Baudffiamojo kodekso 234 str. 1 d. ufl tai, kad 1995 m. balandffio 11 d. nakt be atitinkamo leidimo neteis tai ne–iojo –aunam j ginkl – savadarb 9 mm kalibro revolver , pritaikyt –audyti 9 mm kalibro –oviniai, ir vien 9 mm kalibro standartin –ovin , kuriuos panaudojo A. L. ty iniam nufludymui. Kaip buvo nustatyta atlikus balistin ekspertiz , A. L. nufludytas i– dviej ginkl , vienas i–j gali b ti savadarbis ar perdarytas i–dujinio pistoleto –aunamasis ginklas. Atlikus i– J. fi. 1995 m. gegufl s 7 d. paimto savadarbio revolverio balistin tyrim , nustatyta, kad b tent i–

⁷⁰ Lietuvos Auk–iausio Teismo 2006 m. birffelio 20 d. nutartis baudffiamojoje byloje Nr. 2K6451/2006 // <http://ovada.tic.lt/lat/paieska.aspx>; prisijungimo laikas: 2008-02-07.

...a A. L. k ne. Taigi i–bylos medfiagos matyti, kad J. fi. ufl t
...o ginklo ir –audmen sigijim , laikym ir ne–iojim buvo
...s nuteistas 1995 m. spalio 3 d. nuosprendfiu, ta iau 1998 m.
birflelio 1 d. nuosprendfiu antr kart nuteisiamas ufl to paties –aunamojo ginklo ir l –ovinio
ne–iojim . Tokia teismo i–vada prie–tarauja Baudffiamojo kodekso 3 str. 4 d. nuostatai, kuri
teigia, kad niekas negali b ti baudffiamas du kartus ufl t pat nusikaltim . To paties –aunamojo
ginklo ar –audmen sigijimas, ne–iojimas ar laikymas yra vienas trunkamasis nusikaltimas. Jis
prasideda sigijus ginkl ir –audmenis ir t siasi iki tol, kol asmuo sulaikomas ar atsikrato ginklo
ar –audmen . To paties –aunamojo ginklo panaudojimas darant skirtingus nusikaltimus nesudaro
nusikaltim pakartotinum ir atskirai nekvalifikuojamas. Be to, kolegija atkreipia d mes , kad
fodffiai gijo, laik , ne–iojo, gamino ar realizavo numato alternatyvius nusikaltimo sud ties
poflymius, ir skirting poflymi buvimas kaltininko veikoje atskirais nusikalstamos veikos
laikotarpiais, jei nusikaltimo dalykas buvo tas pats, nerodo nusikaltim pakartotinum. Tod l
kolegija mano, kad J. fi. nepagr stai Vilniaus apygardos teismo 1998 m. birflelio 1 d.
nuosprendfiu buvo nuteistas d l neteis to –aunamojo ginklo ir l –ovinio ne–iojimo pagal
Baudffiamojo kodekso 234 str. 1 d. Remiantis –iais motyvais, Vilniaus apygardos teismo
nuosprendffio dalis d l J. fi. nuteisimo pagal Baudffiamojo kodekso 234 str. 1 d., naikintina.⁷¹

Pasitaiko atvej , kada nacionalin s teis s praktikoje i–kyla dvigubos baudffiamosios
atsakomyb s ufl t pa i veik klausimas, kai teismas skiria ufl t pat nusikaltim ne vien , bet
daugiau tos pa ios r –ies (t. y. apibr ffiam tos pa ios teis s –akos normomis) sankcij ufl t pat
pafeidim . Ta iau Lietuvos Auk– iausiasis Teismas baudffiamojoje byloje Nr. 2A-19/2006
konstatavo, kad Konstitucijos 31 str. 5 d. tvirtintas principas: šniekas negali b ti baudffiamas ufl
t pat nusikaltim antr kart ð (*non bis in idem*), savaiame nepaneigia galimyb s asmeniui taikyti
ne vien , bet daugiau tos pa ios r –ies (t. y. apibr ffiam tos pa ios teis s –akos normomis)
sankcij ufl t pat pafeidim , pavyzdffiu, pagrindini ir papildom bausmi . Min tas
konstitucinis principas nerei–kia, kad teis s sistemoje negali b ti tvirtintas ir toks teisinis
reguliavimas, kai asmeniui, v l padariusiam tos pa ios r –ies teis s pafeidim , t. y. pafeidusiam
t pa i ar kit statyme numatyt tos pa ios teis s –akos norm , ta aplinkyb , kad –is teis s
pafeidimas yra padarytas pakartotinai (tai liudija, kad asmuo yra link s labiau nepaisyti teis s
reikalavim), yra inkriminuojama kaip aplinkyb , d l kurios asmuo ufl – v l padaryt teis s
pafeidim gali b ti traukiamas kitokion, grieftesn n, tos pa ios r –ies teisin n atsakomyb n.

Dvigubos baudffiamosios atsakomyb s klausimas i–kyla ufl t pa i veik , kai teismas
skiria bausmes, esant idealiajai nusikalstam veik sutap iai. T. L. pateik kasacin skund .

⁷¹ Lietuvos Auk– iausio Teismo 1999 m. vasario 23 d. nutartis baudffiamojoje byloje Nr. 2K656/1999 // <http://ovada.tic.lt/lat/paieska.aspx>; prisijungimo laikas: 2007-09-10.

teiginys, kad jis du kartus nubaustas uft pa i veik . T. L.,
no teis tiems veiksmams, du kartus spyr jam, padarydamas
lvut s l flim , t. y. nesunk sveikatos sutrikdym . Lietuvos
Auk– iausiasis Teismas d l –ios baudffiamosios bylos 2007 m. lapkri io 12 d. pri m nutart ,
kurioje konstatavo, kad situacija, kai kaltininkas viena veika tuo pa iu metu padaro kelias
nusikalstamas veikas, numatytas skirtinguose Baudffiamojo kodekso specialiosios dalies
straipsniuose, vadinama ideali ja nusikalstam veik sutaptimi (kasacin s nutartys
baudffiamosiose bylose Nr. 2K-92/2005; 2K-516/2005 ir kt.). Esant idealiajai nusikalstam veik
sutap iai, teismas paskiria bausm uft kiekvien nusikalstam veik atskirai, po to subendrina
–ias bausmes ap mimo b du (Baudffiamojo kodekso 63 str. 5 d. 1 p.), t. y. grieftesne bausme
apimdama –velnesnes bausmes bei uftikrindamas, kad galutin subendrinta bausm prilygt
grieftliausiai i–paskirt bausmi (Baudffiamojo kodekso 63 str. 2 d.). Tys bausmi subendrinimo
b das nesunkina nuteistojo teisin s pad ties ir nerei–kia pakartotino asmens baudimo uft pa i
nusikalstam veik . Nagrin jamu atveju teismas pagal Baudffiamojo kodekso 286 str. paskyr
T. L. laisv s at mim vieneriems metams, o pagal Baudffiamojo kodekso 138 str. 2 d. 10 p. o
laisv s at mim dvejiems metams. Tys bausm s buvo subendrintos ap mimo b du paskiriant uft
–ias dvi veikas subendrint dvej met laisv s at mimo bausm . Atsifvelgdama tai, kolegija
atmeta T. L. teigin , kad teismas j nuteis du kartus uft tuos pa ius nusikalstamus veiksmus.⁷²

2008 m. vasario 28 d. Lietuvos Apeliacinio teismo Baudffiam j byl skyriaus teis j
kolegijos teismo pos dyje kasacine tvarka i–nagrin t baudffiam j byl pagal nuteistojo V. D.
gyn jo skund . Kauno apygardos teismas 2005 m. vasario 3 d. nuosprendffiu V. D. pripaffino
kaltu padarius nusikalstamas veikas, numatytas Baudffiamojo kodekso 182 str. 2 d. ir
Baudffiamojo kodekso 300 str. 2 d., paskyr galutin subendrint bausm 18 750 Lt (150 MGL)
dydffio baud .

Lietuvos apeliacinis teismas 2006 m. vasario 3 d. nuosprendffiu Kauno apygardos
teismo 2005 m. vasario 3 d. nuosprendffio dal d l V. D. nuteisimo pagal Baudffiamojo kodekso
182 str. 2 d. panaikino ir pri m nauj nuosprend , kuriuo V. D. pagal Baudffiamojo kodekso
182 str. 2 d. i–teisino nepadarius veikos, turin ios nusikaltimo ar baudffiamojo nusiflengimo
poflymi . Nuosprendffio dal d l V. D. nuteisimo pagal Baudffiamojo kodekso 300 str. 2 d.
pakeit ir jam pagal Baudffiamojo kodekso 300 str. 2 d. paskyr dvej met laisv s at mimo
bausm , kurios vykdym , vadovaujantis Baudffiamojo kodekso 75 str., atid jo dvejiems metams,
pareigojant j per bausm s vykdymo atid jimo laik be institucijos, priffi rin ios bausm s
vykdymo atid jim , sutikimo nei–vykti i– gyvenamosios vietos ilgiau kaip septynioms paroms.

⁷² Lietuvos Auk– iausio Teismo 2007 m. gruodffio 3 d. nutartis baudffiamojoje byloje Nr. 2K-802/2007 // <http://www.infolex.lt/praktika/tekstas.asp?id=73490>; prisijungimo laikas: 2008-02-13

audffiam j byl skyriaus teis j kolegija 2006 m. gruodffio 5 apeliacinio teismo Baudffiam j byl skyriaus teis j kolegijos ffio dal d l V. D. i-teisinimo pagal Baudffiamojo kodekso 182 str. 2 d. ir baudffiam j byl perdav i- naujo nagrin ti apeliacine tvarka. Lietuvos apeliacinio teismo Baudffiam j byl skyriaus teis j kolegija 2007 m. liepos 4 d. nuosprendffiu pakeit Kauno apygardos teismo 2005 m. vasario 3 d. nuosprend ir nustat V. D. atsakomyb sunkinan i aplinkyb , kad nusikalstam veik padar organizuota grupe, panaikino Baudffiamojo kodekso 54 str. 3 d. taikym V. D. ir ufl nusikaltimo, numatyto Baudffiamojo kodekso 182 str. 2 d. padarym , nubaud j laisv s at mimo bausme dvejiems metams ir trims m nesiams. Vadovaudamasis Baudffiamojo kodekso 63 str. 2 d., 5 d. 1 p., teismas -i bausm ap mimo b du subendrino su Lietuvos apeliacinio teismo 2006 m. vasario 3 dienos nuosprendffiu pagal Baudffiamojo kodekso 300 str. 2 d. paskirta dvej met laisv s at mimo bausme ir V. D. paskyr galutin bausm - laisv s at mim dvejiems metams ir trims m nesiams, bausm atliekant pataisos namuose. Lietuvos Auk- iausiojo Teismo Baudffiam j byl skyriaus teis j kolegija 2008 m. sausio 8 d. nutartimi atmet V. D. kasacin skund , ta iau Lietuvos apeliacinio teismo Baudffiam j byl skyriaus teis j kolegijos 2007 m. liepos 4 d. nuosprend pakeit , pritaikiusi Lietuvos Respublikos 2002 m. lapkri io 7 d. statymo šD 1 amnestijos paflymint Lietuvos Respublikos Konstitucijos de- imties met sukakt ō 4 str. 2 d. 1 p., neatliktosios laisv s at mimo bausm s dal V. D. sumaffino vienu penktadaliu.

2008 m. sausio 17 d. nuteistasis V. D. kreip si Kauno apygardos teism , pra- ydamas skaityti Lietuvos apeliacinio teismo 2007 m. liepos 4 d. nuosprendffiu paskirtos galutin s dvej met trij m nesi laisv s at mimo bausm s laikotarp , sumaffint Lietuvos Auk- iausiojo Teismo 2008 m. sausio 8 d. nutartimi vienu penktadaliu, dvejus metus laisv s at mimo, paskirto pagal Baudffiamojo kodekso 300 str. 2 d., ir laikyti, kad jis atliko Lietuvos apeliacinio teismo 2007 m. liepos 4 d. nuosprendffiu paskirt galutin dvej met ir trij m nesi laisv s at mimo bausm , sumaffint Lietuvos Auk- iausiojo Teismo 2008 m. sausio 8 d. nutartimi vienu penktadaliu. Pra- ym motyvavo tuo, kad vykdydamas Lietuvos apeliacinio teismo 2006 m. vasario 3 d. nuosprend jis 2006 m. kovo 16 d. buvo ra- ytas Kal jim departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos Kauno regiono Kauno miesto ir rajono pataisos inspekcijos skait ir vykd teismo paskirtus pareigojimus, ir per bausm s vykdymo atid jimo laikotarp nepadara nauj teis s pafleidim . 2008 m. vasario 4 d. baig si bausm s, paskirtos 2006 m. vasario 3 d. Lietuvos apeliacinio teismo nuosprendffiu pagal Baudffiamojo kodekso 300 str. 2 d., vykdymo atid jimo laikotarpis. Lietuvos Auk- iausiojo Teismo 2008 m. sausio 8 d. nutartimi sumaffinus paskirt laisv s at mimo bausm penktadaliu, nuteistajam liko atlikti 22 m nesius laisv s at mimo bausm s. Kadangi Lietuvos apeliacinis teismas 2007 m. liepos 4 d.

s, paskirtas ufl atskiras nusikalstamas veikas ir pagal atskirus no b du, tod l galutin laisv s at mimo bausm yra vientisa ir tlikimo V. D. tur t b ti atleistas, turi b ti skaityta Lietuvos apeliacinio teismo 2007 m. liepos 4 d. nuosprendfiu paskirt ir Lietuvos Auk–iausiojo Teismo 2008 m. sausio 8 d. nutartimi sumaffint bausm . Nuteistasis gyn jas paffym jo, kad Lietuvos Respublikos Konstitucijos 3 str. 5 d. bei Baudffiamojo kodekso 2 str. 6 d. nustato, kad niekas negali b ti baudffiamas ufl t pa i veik antr kart , tod l Lietuvos apeliacinio teismo 2007 m. liepos 4 d. nuosprendffio bei Lietuvos Auk–iausiojo Teismo 2008 m. sausio 8 d. nutarties vykdymas V. D. b t nuteistojo nubaudimas ufl padaryt nusikalstam veik antr kart . Kauno apygardos teismas 2008 m. sausio 28 d. nutartimi nuteistojo pra–ym atmet .

Nuteistojo V. D. gyn jas advokatas Vytautas Sirvydis su skundu kreip si Lietuvos apeliacin teism . Gyn jas skunde nurodo, kad nuteistasis V. D. vykd Lietuvos apeliacinio teismo 2006 m. vasario 3 d. nuosprendfiu paskirt pareigojim ir turi b ti atleistas nuo –iuo nuosprendfiu pagal Baudffiamojo kodekso 300 str. 2 d. paskirtos dvej met laisv s at mimo bausm s vykdymo. Lietuvos apeliacinio teismo 2007 m. liepos 4 d. nuosprendffiu pagal Baudffiamojo kodekso 182 str. 2 d. V. D. buvo paskirta dvej met ir trij m nesi laisv s at mimo bausm , kuri, vadovaujantis Baudffiamojo kodekso 63 str. 2 d., 5 d. 1 p., ap mimo b du subendrinta su Lietuvos apeliacinio teismo 2006 m. vasario 3 d. nuosprendfiu pagal Baudffiamojo kodekso 300 str. 2 d. paskirta dvej met laisv s at mimo bausme, ir paskirta galutin bausm - laisv s at mimas dvejiems metams ir trim s m nesiams. 2008 m. sausio 8 d. Lietuvos Auk–iausiojo Teismo nutartimi –i galutin bausm buvo sumaffinta vienu penktadaliu. Atsiffvelgiant visa tai, gyn jas mano, kad Lietuvos apeliacinio teismo 2006 m. vasario 3 d. nuosprendffiu paskirta dvej met laisv s at mimo bausm turi b ti skaityta 2007 m. liepos 4 d. nuosprendffiu paskirt galutin bausm , sumaffint Lietuvos Auk–iausio Teismo 2008 m. sausio 8 d. nutartimi, ir laikytina, kad V. D. atliko Lietuvos apeliacinio teismo 2007 m. liepos 4 d. nuosprendffiu jam paskirt bei 2008 m. sausio 8 d. Lietuvos Auk–iausiojo Teismo nutartimi sumaffint laisv s at mimo bausm . Prie–ingu atveju, prad jus vykdyti reali laisv s at mimo bausm , b t ne tik paneigti teis ti nuteistojo V. D. l kes iai, bet ir Europos flogaus teisi ir pagrindini laisvi apsaugos konvencijos nuostatos, nurodan ios, jog niekas negali b ti tos pa ios valstyb s institucij v l persekiojamas ar baudffiamas ufl nusikaltim , d l kurio jis jau buvo i–teisintas arba nuteistas nuosprendffiu pagal tos valstyb s statymus ir baudffiam j proces .

Apeliacin s instancijos teismas atmet nuteistojo V. D. gyn jo advokato Vytauto Sirvydffio skund . Apeliacin s instancijos teismas mano, Lietuvos apeliacinio teismo 2006 m. vasario 3 d. nuosprendffiu paskirta dvej met laisv s at mimo bausm , kurios vykdymas buvo

buvo ti skaityta Lietuvos apeliacinio teismo 2007 m. liepos 4 d. nuosprendžiu, kuri buvo sumaffinta vienu penktadaliu Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. sausio 8 d. nutartimi, kadangi jame nra jokio teisinio pagrindo. Nuosprendžio vykdymo atidėjimas, numatytas Baudfiamojo kodekso 75 str., galima laikyti s lyginiu atleidimu nuo bausm s, kadangi teismas, taikydamas šio straipsnio nuostatas, pripafista asmen kaltu padarius nusikaltim , paskiria jam laisv s at mimo bausm ir, esant šiam statymo numatytoms s lygoms, gali atid ti jos vykdym . Atid damas bausm s vykdym teismas paskiria nuteistajam vien ar kelis i– pareigojim , numatyt Baudfiamojo kodekso 75 str. 2 d. (pagal nauj statymo redakcij , galiojan i nuo 2007 m. liepos 21 d., teismas paskiria nuteistajam Baudfiamojo kodekso IX skyriuje numatyt baudfiamojo poveikio priemom ir (ar) vien ar kelis pareigojimus, numatytus Baudfiamojo kodekso 75 str. 2 d.). Nuteistasis bausm s vykdymo atidėjimo laikotarpiu privalo vykdyti teismo paskirtus pareigojimus, be to, vykdyti kitus Baudfiamojo kodekso 75 str. 4 d. numatytus reikalavimus. Esant Baudfiamojo kodekso 75 str. 4 d. 1 p. nurodytoms s lygoms, teismas atleidfia nuteist j nuo bausm s, kai sueina bausm s vykdymo atidėjimo terminas. Baudfiamojo proceso kodekso 358 str. nurodo nuteistojo, kuriam bausm s vykdytas atid tas remiantis Baudfiamojo kodekso 75 str., atleidimo nuo bausm s tvark . Tame straipsnyje teigiama, kad sprendim priima gyvenamosios vietos apylink s teismas motyvuota nutartimi. Nors bausm s vykdymo atidėjimo terminas V. D. jau pasibaig s, ta iau –iuo metu tokios teismo nutarties n ra, tod l n ra pagrindo teigti, kad V. D. yra atleistas nuo 2006 m. vasario 3 d. nuosprendfiu paskirtos dveji met laisv s at mimo bausm s, kurios vykdytas buvo atid tas dvejiems metams. Esant –ioms aplinkyb ms ir nesant duomen , leidffian i teigti, kad V. D. yra atleistas nuo bausm s, paskirtos 2006 m. vasario 3 d. nuosprendfiu pagal Baudfiamojo kodekso 300 str. 2 d., n ra ir pagrindo –i bausm skaityti Lietuvos apeliacinio teismo 2007 m. liepos 4 d. nuosprendfiu paskirt galutin bausm , sumaffint Lietuvos Auk–iausiojo Teismo 2008 m. sausio 8 d. nutartimi. Teis j kolegijos nuomone, d l to, kad V. D. –iuo metu n ra atleistas nuo bausm s, n ra ir teisinio pagrindo teigti, kad vykdant Lietuvos apeliacinio teismo 2007 m. liepos 4 d. nuosprend , pakeist Lietuvos Auk–iausiojo Teismo 2008 m. sausio 8 d. nutartimi, V. D. b t baudfiamas ar persekiojamas ufl t pa i veik antr kart . Kol V. D. n ra galutinai atleistas nuo 2006 m. vasario 3 d. nuosprendfiu paskirtos bausm s vykdymo, tol nusikaltimo, numatyto Baudfiamojo kodekso 300 str. 2 d. padarymo teisin s pasekm s (baudfiamoji atsakomyb) n ra realizuotos, tod l atid tos bausm s subendrinimas bei realus jos vykdytas pagal Lietuvos apeliacinio teismo 2007 m. liepos 4 d. nuosprend bei Lietuvos Auk–iausiojo Teismo 2008 m. sausio 8 d. nutart neturi b ti vertinamas kaip *non bis in idem* principo paffeidimas.⁷³

⁷³ Lietuvos apeliacinio teismo 2008 m. vasario 28 d. nutartis baudfiamojoje byloje Nr.1N-10

us paskutini j met Lietuvos Auk–iausio Teismo praktik , o Konstitucinio Teismo nutarimus, Lietuvos Vyriausiojo is, nagrin jam klausim d l dvigubos baudffiamosios atsakomyb s, sutinkama vis re iau. Kita vertus, tai nerei–kia, kad n ra taikoma dviej skirting r –i teisin atsakomyb .

2.4. Baudžiamoji ir drausminė atsakomybė už tą pačią veiką

Pagal taikymo pagrind j skirtyb yra ta, kad drausmin s atsakomyb s priemon s yra numatytos darbo santykius reglamentuojan iuose statymuose arba specialiuose drausm s statutuose bei kituose teis s aktuose (svarbiausias i–j - Darbo kodeksas)⁷⁴ ir yra nepalyginti –velnesn s ufl baudffiam sias. Pa ios taisykl s, ufl kuri paffeidim taikomos drausminio poveikio priemon s, nustatomos darboviet je. Jas tvirtina darbdavys, suderin s su darbuotoj atstovais.⁷⁵ Tuo tarpu baudffiamoji atsakomyb gali b ti tvirtinama tik baudffiamuosiuose statymuose.

Kaip pastebi prof. V. Piesliakas, drausmin atsakomyb suart ja su baudffiam ja atsakomybe tuo aspektu, kad ir baudffiamosios ir drausmin s atsakomyb s paskirtis yra nubausti asmen .⁷⁶ Gramati–kai ai–kinant Konstitucijoje tvirtint dvigubo baudimo draudim ir teigiant, kad b tent toks dvigubas baudffiamosios ir drausmin s atsakomyb s taikymas, t. y. dvigubas baudimas paffeidffia Lietuvos Respublikos Konstitucij , tok ai–kinim galime atremti Europos flogaus teisi konvencijoje tvirtinta nuostata, kuri sukonkretina *non bis in idem* princip ir nurodo, kad šniekas negali b ti persekiojamas ar baudffiamas baudffiam j tvarkaõ, kartu nurodant, kad kartu su baudffiam ja atsakomybe taikoma drausmin atsakomyb n ra dvigubo nebaudimo principo paffeidimas.

Pagal subjektus, taikančius atsakomybę, –ios dvi atsakomyb s r –ys taip pat skiriasi. Kaip min ta, baudffiam j atsakomyb kaltiems asmenims taiko teismas (teis jas), kuriems teis s paffeidim padar s asmuo darbo, tarnybos atflvilgiu n ra pavaldus. Drausmines poveikio priemones skiria asmenys, kuriems pagal darbo santykius pavald s teis s paffeid jai. Pavyzdffiu, apylink s teismo pirmininkas, kartu b damas ir teis jas, gali skirti administracines nuobaudas (pvz., administracin are–t chuliganizmu nusiflengusiam asmeniui). Tuo pat metu –io teismo

[//http://www.infolex.lt/praktika/tekstas.asp?id=84600](http://www.infolex.lt/praktika/tekstas.asp?id=84600); prisijungimo laikas: 2008-09-08

⁷⁴ Lietuvos Respublikos Darbo kodeksas //

http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=169334&p_query=&p_tr2=; prisijungimo laikas: 2007-08-10.

⁷⁵ Lietuvos Respublikos darbo kodekso 230 straipsnis //

http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=325537; prisijungimo laikas: 2008-09-22.

⁷⁶V. Piesliakas. Dvigubos atsakomyb s problema Lietuvos teis je // Jurisprudencija. 2001, Nr.23 (15). P.119.

istratorius, teismo aparato vadovas ir, pavyzdžiui, raštininkas gali skirti drausminiu nuobaudas.

–ios atsakomybės sritys taip pat skiriasi. Drausminis poveikio priemonės yra labiau moralinio poveikio (pastaba, papeikimas). Tik atleidimas iš darbo yra pakankamai griežta sankcija, tačiau pagal savo griežtumą negali būti lyginama su baudžiamosios atsakomybės priemonėmis.

Pagal atsakomybės subjektus –ios atsakomybės sritys skiriasi tuo, kad baudžiamosios atsakomybės subjektu gali būti kiekvienas fizinis, pakaltinamas ir tam tikro amžiaus (darydamas pavaldinį turintis –eoliška metų) asmuo, o tam tikrais statymo nustatytais atvejais –o asmuo, kuriam nusikaltimo padarymo dieną yra sukakę keturiolika metų; taip pat juridinis asmuo. Tuo tarpu drausminis atsakomybės subjektas – tam tikro kolektyvo, kuriam jis priklauso, narys (monštas, staigos darbuotojas ir pan.).

Pagal procesinę taikymo tvarką –i atsakomybės sritys skirytės ta, kad drausminio nusifengimo tyrimas ir rezultato forminimas yra paprastesnis negu baudžiamosios teisės pavaldinimo, kuris paprastai yra baigiamas nuosprendžiu.

Iliustracijai pateiksime Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjai kolegijos 2007 m. kovo 16 d. išnagrinėtą baudžiamąją bylą pagal nuteistojo E. M. Kasacinį skundą dėl Marijampolės rajono apylinkės teismo 2006 m. rugsėjo 14 d. nuosprendžio, kuriuo E. M. nuteistas pagal Baudžiamojo kodekso 259 str. 1 d. laisvės atėmimo vieneriems metams trims mėnesiams. Taip pat buvo apskaita Kauno apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjai kolegijos 2006 m. lapkričio 15 d. nutartis, kuria atmetas nuteistojo E. M. apeliacinis skundas.

Kolegija nustatė, kad E. M. nuteistas už tai, kad 2006 m. liepos 2 d. Marijampolės patalpos namuose, prie jį 23-ojo būrio gyvenamasis patalpas, po kilimėliu radęs folijos paketą su narkotine medžiaga –o 0,021 gr. heroino bei paslėpęs jį dėžutėje kojinių, neteisėtai įsigijo ir betikslu platinti laikė iki 2006 m. liepos 2 d. 9.30 val.

Kasaciniu skundu nuteistas E. M. prašė perkvalifikuoti jo veiksmą Baudžiamojo kodekso 259 str. 2 d. ir suvelninti paskirtą bausmę. Jis nurodė, kad įsigijo ir laikė nedidelį kiekį narkotikų, todėl veiktur jį būtų kvalifikuota, kaip baudžiamasis nusifengimas. Kasatorius taip pat nurodė, kad už savo veiksmą jau buvo kartą baustas –o jam buvo skirtas 10 dienų areštų izoliatoriuje. Gi pagal galiojančius teisės aktus dvigubas baudimas negalimas.

Kasacinis skundas buvo atmetas. Kolegija atkreipė dėmesį, kad laisvės atėmimo bausmė atliekama E. M. nuobauda buvo paskirta ne už nusikaltimo padarymą, bet už bausmės

l kasatoriaus teiginys, kad jis buvo nubaustas du kartus ufl t
tas.⁷⁷

2.4. Baudžiamoji ir tarnybinė atsakomybė

Pri mus Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos statym⁷⁸ atsirado dar viena teisinė atsakomybės rūšis, labai artima tiek drausminei, tiek tam tikra apimtimi baudžiamajai atsakomybei (baudžiamajam nusiflengimui).

Pagal atsakomybės taikymo pagrindą baudžiamoji ir tarnybinė atsakomybė skiriasi mažiau. Ir vienus, ir kitus nusiflengimus nustato viešosios teisės normos. Tačiau tarnybinė - ufl valstybės tarnautojų netinkamą savo pareigų atlikimą, aplaidumą, nustatytą tarnybos pareigų nevykdymą ar netinkamą vykdymą ir panašiai.

Pagal subjektus, taikančius atsakomybę, -ios dvi atsakomybės rūšys skiriasi tuo, kad baudžiamajai atsakomybei taikoma valdžios galiuojimus turinčių valstybės institucijų (teismai). Joms nusikalstamą veikimą padaręs asmuo nėra kaip nors pavaldus ar atskaitingas. Tarnybinės nuobaudas skiria staigos vadovas, staigos vadovui - aukštesnės pagal pavaldumą staigos vadovas arba jo galioti kiti pareigūnai.

Pagal poveikio priemones -ios atsakomybės rūšys skiriasi tuo, kad baudžiamosios nuobaudos yra vairesnės ir daug grieftesnės.

Pagal atsakomybės subjektus -ios dvi atsakomybės rūšys skiriasi tuo, kad tarnybinė atsakomybė taikoma valstybės tarnautojui, susietam su taikančiuoju ypatingu ištikimybės ir lojalumo valstybei santykiu. Baudžiamoji atsakomybė taikoma kiekvienam fiziniam asmeniui (skaitant ir uflsieniečius), taip pat juridiniam asmeniui.

Procesinė taikymo tvarka yra sudingesnė taikant baudžiamajai atsakomybei. Tarnybinės atsakomybės taikymo procedūra yra labiau vidinė, specialiai komisijai ištirus nusiflengimo aplinkybes ir suformulavus tam tikrus pasiūlymus staigos vadovui arba aukštesnės pagal pavaldumą staigos vadovui, kurie ir priima galutiną sprendimą.

⁷⁷ atsakomybės rūšis yra savo esme labai panašūs drausminė atsakomybė, skiriasi tik subjektas, kuriam taikoma -i atsakomybės rūšis. Būtent, dėl subjekto specifikos, suformuotos teisminės praktikos -ioje srityje beveik nėra.

⁷⁷ Lietuvos Aukščiausio Teismo 2007 m. kovo 16 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-224 // <http://www.infollex.lt/praktika/tekstas.asp?id=76725>; prisijungimo laikas: 2008-09-22.

⁷⁸ sigaliojo 1999 m. liepos 30 dien.

Intensyviant tarptautiniams santykiams ir globalizacijos reikšminio taktoje vystantis suartėjusiai visuomenei, vis dažniau susiduriama su tarptautiniais teisiniais santykiais. Baudžiamoji teisė taip pat yra ta sritis, kurioje vis dažniau susiduria nacionalinis ir tarptautinis baudžiamosios jurisdikcijos, o kartu, tam tikra apimtimi ir principo *non bis in idem* klausimai.

Non bis in idem principas istoriškai išsivystė taip, kad yra taikomas nacionalinėje teisėje ir yra apribotas taikymu tik baudžiamosios teisės srityje.⁷⁹ Būtent suvereniteto principas leidžia valstybei, priimančiai teisės normas, reglamentuoti pačius įvairiausias valstybės viduje susiklostančius santykius. Visi valstybės teritorijoje esantys teisės subjektai turi paklusti jos nustatytai teisinei tvarkai. Tačiau valstybės teisinio reglamentavimo galimybės ir galios baigiasi jos sienomis – už jos teisinį reglamentavimą gyvendina jau kitas suverenitetas, tai yra atitinkama užsienio valstybė (*pars in parem imperium non habet*).

Užsienio *res judicata* pripažinimas reikš, kad persekiojimas arba baudimas iš naujo ir ne manomas (negatyvus poveikis), arba kad teisminis sprendimas turėtų būti pripažįstamas kitam sprendimui būtinu atfvlgiu (pozityvus poveikis).

Tuo tarpu –iuolaikinėje tarptautinėje teisėje pripažįstama, kad nacionalinė teisė nepasivylimi eksteritorialumu, tai yra valstybės vidaus teisė galioja tik teisiniams santykiams, juridiniams faktams ar jų padariniams, susiklosčiusiems ar vykusiems jos teritorijoje. Tačiau pasaulinėje praktikoje būna atvejų, kada nacionalinė teisė turi tam tikrą eksteritorialumą.⁸⁰ Tai kyla iš teritorinio suvereniteto principo, pagal kurį valstybė negali atlikti jokio valstybinio pobūdžio veiksmo kitos valstybės teritorijoje be pastarosios valstybės sutikimo.⁸¹ Kaip nurodo arbitras Maxas Huberis *Island of Palmas* byloje, <...> nacionaliniai valstybių vystymasis per paskutinius keletą metų bei kaip to padarinys, tarptautinis teisės plėtojimas tvirtino – principą, reikiantį valstybės išimtinei kompetencijai savo teritorijoje ir tai tapo atspirties tašku sprendžiant daugelį su tarptautiniais santykiais susijusių klausimų.⁸²

Kita vertus, kaip nurodo prof. John Vervaele, nors yra susiklosčiusios nemažai teismų praktikos nacionalinėse sistemose taikant *non bis in idem* principą ir kaip pripažįstama, dvigubo

⁷⁹ A. E. Vervaele John. The transnational *non bis in idem* principle in the EU. Mutual recognition and equivalent protection of human rights // <http://www.utrechtlawreview.org/publish/articles/000011/article.pdf>; prisijungimo laikas: 2007-08-12.

⁸⁰ V. Mikelėnas. Tarptautinis privatinis teisės vadas. 6 Vilnius: Justitia, 2001. P.13.

⁸¹ M. Akehurst, P. Malanczuk. Iuolaikinis tarptautinis teisės vadas. 6 Vilnius: Eugrimas, 2000. P.145.

⁸² *Island of Palmas case*. // RIAA II 829 at 838.

–kai reali, tiek kalbant apie skirtingas atsakomybės rėšis, tiek
ar net tarptautini sistem taikom atsakomyb .⁸³

flang tarptautin baudffiamosios atsakomyb s aspekt , yra

tikslinga išskirti, kad *non bis in idem* principas gali būti nagrin jamas keliais rakursais:

- tam pa iam asmeniui taikant baudffiam j atsakomyb skirtingose valstyb se pagal
t valstybi nacionalin teis ;
- tam pa iam asmeniui taikant baudffiam j atsakomyb , tiek pagal nacionalin teis ,
tiek pagal tarptautin s teis s normas.

Tod l siekiant išsamiai išnagrin ti tarptautin baudffiamosios atsakomyb s principo *non bis in idem* taikymo aspekt , atskirai nagrin sime galimus *non bis in idem* ai–kinimo ir taikymo variantus tiek nacionalin je, tiek tarptautin je teis je.

3.1. Non bis in idem principo taikymo problematika tarptautiniu lygmeniu nacionalinėse teisės sistemose

Kadangi Lietuvoje galioja ir yra taikomi Lietuvos Respublikos statymai ir Europos
S jungos teis s aktai, tai tiek Lietuvos Konstitucija, tiek Lietuvos Respublikos baudffiamasis
kodeksas dvigubo baudimo draudim pirmiausia sieja su Lietuvos vidaus teis s ir Europos
S jungos teis s norm , kuri yra sud tin nacionalin s teis s dalis, taikymu. Be to, ratifikuotos
tarptautin s sutartys turi statymo gali ir taikymo atffvilgiu turi būti tolygios nacionaliniams
statymams. Tarptautines sutartis, kuriomis reikia vadovautis baudffiamajame procese, galima
suskirstyti flogaus teisi apsaugos standartus tvirtinan ias sutartis ir sutartis, tvirtinan ias
tarptautinio bendradarbiavimo taisykles baudffiamajame procese. Pirmajai grupei priskirtina
tokios tarptautin s sutartys kaip 1950 m. Europos flogaus teisi ir pagrindini laisvi apsaugos
konvencija, 1987 m. Konvencija prieš kankinim ir kitok fiaur , neflmoni–k ar flėminant elges
ir baudim , 1948 m. Visuotin flogaus teisi deklaracija, 1966 m. Tarptautinis pilietini
politini teisi paktas, 1989 m. Jungtini Taut Vaiko teisi konvencija, 1984 m. Konvencija
prieš kankinim ir kitok fiaur , neflmoni–k ar flėminant elges ir baudim . Tuo tarpu vis
didesn svarb gauna vairios dvi–al s ir daugia–al s sutartys, reglamentuojan ios valstybi

⁸³ A. E. Vervaele John. The transnational *non bis in idem* principle in the EU. Mutual recognition and equivalent protection of human rights // <http://www.utrechtlawreview.org/publish/articles/000011/article.pdf>; prisijungimo laikas: 2007-08-12.

avio pagalb baudffiamosiose bylose, perimant baudffiam sias
je priimt nuosprend kitai valstybei ir pana-iais klausimais.⁸⁴
s aktai i- esm s dubliuoja daugel Europos Konvencij
baudffiamojo bendradarbiavimo srityje, ta iau kartu nustato paprastesnes taisykles, galinan ias
tarpvalstybinius bendradarbiavimo baudffiamajame procese klausimus spr sti papras iau.⁸⁵

Europos S junga po Amsterdamo sutarties pri mimo gana aktyviai gyvendino bendr
laisvi , saugumo ir teisingumo srit (Freedom, Security and Justice). Klasikinis
bendradarbiavimas tarp valstybi baudffiamuosiuose reikaluose buvo pakeistas sustiprintu
teisminiu bendradarbiavimu tiesiogiai tarp baudffiamosios sistemos dalyvi (organ), o
teisminiai sprendimai tapo pripafl stami abipusio pripaflsinimo pagrindu, taip sukuriant vientis
Europos S jungos teismin erdv .⁸⁶

Tik keletas valstybi i- esm s pripafl sta kit nacionalini sistem priimtus teisminius
sprendimus, nesant teisinio (sutartinio) pagrindo. Kiekviena valstyb laiko *ius puniendi* ir piln
jos gyvendinim esmine nacionalinio suvereniteto dalimi.⁸⁷ Ta iau daflnai praktikoje yra keliami
klausimai ir d l baudffiamosios atsakomyb s taikymo pagal keli skirting valstybi statymus
ufl tos pa ios veikos padarym . Tokios situacijos kyla d l valstyb s nacionalinio intereso arba
fakto, kad valstyb s ne visada turi pasitik jim ar patikimum kitos valstyb s geb jimu
gyvendinti teisingum . Tai i- esm s gal t skamb ti kaip *non bis in idem* principo pafleidimas,
tod l panagrin sime -i situacij giliau. I- ties galimos situacijos, kada asmuo, ufl nusikalstam
veik nubaudffiamas vienoje valstyb je X, teisiamas valstyb je X, nors jo pilietyb s valstyb Y,
pateikusi pra-ym i-duoti asmen , sulaukia neigiamo atsakymo ir gr flusiam pilie iui Y valstyb s
nacionalin je sistemoje dar kart taiko atsakomyb ufl veik , ufl kuri jis jau buvo nubaustas
valstyb je X. Ar tokiu atveju visada tur t b ti taikomas *non bis in idem* principas?

Skirting jurisdikcijos pagrind , kuriais remiasi nacionaliniai teismai, egzistavimas
rei-kia, kad kelios valstyb s gali tur ti konkuruojan i jurisdikcij , t. y. nusikalt lis gali b ti
teisiamas ir baudffiamas keliose skirtingose -alyse. Nuteisimas arba i-teisinimas uflsienio
valstyb je paprastai laikomas faktu, uflkertan iu keli v lesniam persekiojimui kitose -alyse,
ta iau ne visose. Tarptautin teis -io klausimo nereguliuoja ir d l to gali kilti rimt sunkum ,
nebent galima apeliuoti flmogaus teisi apsaug .⁸⁸

⁸⁴G. Goda, P. Kuconis, M. Kazlauskas. Baudffiamojo proceso teis . ó Vilnius: Teisin s informacijos centras, 2005. P.30.

⁸⁵fir. pla iau -io darbo 1.3 dal .

⁸⁶A. E. Vervaele John. The transnational ne bis in idem principle in the EU. Mutual recognition and equivalent protection of human rights // <http://www.utrechtlawreview.org/publish/articles/000011/article.pdf>; prisijungimo laikas: 2007-08-12.

⁸⁷Ten pat.

⁸⁸M. Akehurst, P. Malanczuk. Tyluolaikinis tarptautin s teis s vadas. ó Vilnius: Eugrimas, 2000. P. 154.

Piesliakas, keli valstybi jurisdikcijos dafnai susikerta ir d l to, ysi i-pl sti savo baudffiamosios jurisdikcijos ribas ir e teritorinio statym galiojimo principo, tvirtina pilietyb s, interes apsaugos, atstovavimo, universal j principus, kuriuo vadovaujantis numatoma galimyb traukti baudffiamojon atsakomyb n asmenis, padariusius nusikalstamas veikas kitose valstyb se.⁸⁹ Tokia nuostata tvirtinta ir Lietuvos Respublikos baudffiamojo kodekso 5 str., kur nurodyta, kad, Lietuvos Respublikos pilie iai ir kiti nuolat Lietuvoje gyvenantys asmenys ufl ufsienyje padarytus nusikaltimus atsako pagal Lietuvos Respublikos baudffiam j kodeks . Analogi-ka nuostata buvo tvirtinta ir ankstesnio Baudffiamojo kodekso 6 str. 1 d.. Ar tokiu atveju Lietuvos Respublikos pilietis ar asmuo, nuolat gyvenantis Lietuvoje, gali pakartotinai b ti teisiamas ufl t pa i ufsienyje padaryt veik , remiantis pilietyb s principu, nors prie-tai jis jau buvo nubaustas sigaliojusi teismo nuosprendffiu ufsienyje? Tys klausimas reikalauja teorinio pagrindimo.

Kaip min jome ankstesn se -io darbo dalyse, jei vidin s teis s poffi riu *non bis in idem* principas yra visuotinai pripaffintas daugumos Europos ir ne tik Europos valstybi , tai tarpvalstybiniu lygiu -is principas n ra visuotinai pripaffintas.⁹⁰ Viena vertus, daugelyje Europos Tarybos konvencij , reglamentuojan i valstybi bendradarbiavim baudffiamosios teis s srityje, yra uffiksuota *non bis in idem* nuostata. Tys nuostata tvirtinta Europos Tarybos konvencijos d l ekstradicijos 9 str., Baudffiamojo proceso perdavimo konvencijos 35 str., Tarptautinio baudffiam j nuosprendffu pripaffinimo konvencijos 53 str. Min tos konvencijos 53 str. 1 d. tvirtina, kad asmuo, d l kurio buvo priimtas baudffiamasis nuosprendis vienoje i-susitarusi -ali valstyb je, negali b ti persekiojamas ar nuteisiamas ar vykdoma bausm ufl t pa i veik kitoje sutarties dalyv s valstyb je. Kita vertus, min tos konvencijos numato nemaflai i-im i , kuriomis gali pasinaudoti valstyb s nustatydamos savo baudffiamosios jurisdikcijos ribas.

Ypa svarbus yra *teritorin s jurisdikcijos* klausimas, kai kalbama apie principo *non bis in idem* taikym skirting valstybi nacionalin se teis se. Teritorin s jurisdikcijos principas yra visuotinai pripaffinamas tarptautin je teis je ir jis turi prioritet prie-kitus baudffiamosios atsakomyb s taikymo principus. Tys nuostata ry-kiai atsispindi ir Europos Tarybos baudffiamojo proceso perdavimo konvencijos komentare, kuriame nurodoma, kad jei nusikaltimas padarytas valstyb s teritorijoje, vadovaujantis visuotinai pripaffinta nuostata, valstyb s baudffiamoji teis yra taikoma absoliu iai ir be apribojim .⁹¹ Tuo tarpu Europos Tarybos baudffiam j nuosprendffu tarptautinio pripaffinimo konvencijoje yra numatyta galimyb padaryti i-imt i-teritorin s jurisdikcijos taikymo principo. Min tos

⁸⁹ V. Piesliakas. Dvigubos atsakomyb s problema Lietuvos teis je // Jurisprudencija. 2001, Nr.23 (15). P.107.

⁹⁰ European Convention on the International validity of criminal judgements// <http://conventions.coe.int/treaty/en/Treaties/Html/070.htm>; prisijungimo laikas: 2007-08-20.

⁹¹ Explanatory report on the European Convention on the Transfer of proceedings in criminal matters. 6 Strasbourg, 185.

teorin nuostat , nurodant, kad škiekviena susitarian ioji valstyb ,
nusikalstama veika ar laikoma padaryta remiantis tos valstyb s
non bis in idem princip , i-skyrus atvej , jei ji pati inicijavo bylos
perdavimo proced r ō.⁹² Tos pa ios konvencijos 53 straipsnio 2 dalis patikslina –i nuostat ir
nurodo, kad švalstyb , i-skyrus atvej , jei ji pati inicijavo bylos perdavimo proced r , n ra
pareigota pripaffinti *non bis in idem* nuostat , jei veika, d l kurios kitoje valstyb je buvo
priimtas nuosprendis, buvo nukreipta prie– asmen ar institucij arba kit dalyk , turint vie– j
status toje valstyb je, arba jei nuteistasis pats tur jo vie– j status toje valstyb jeō.⁹³ Taigi –i
nuostata numato i–imt i–*non bis in idem* principo.

Taigi, vadovaujantis auk– iau apffvelgtais teis s aktais, jei valstyb nepripaffins kitoje
valstyb je priimto nuosprendffio d l jos valstyb s teritorijoje padaryto nusikaltimo ir antr kart
baus tok asmen , tarptautin s baudffiamosios teis s aspektu toks veiksmas nebus vertinamas kaip
non bis in idem principo paffeidimas siaur ja prasme, nes kaip kad min jau, pla i prasme antro
teisminio proceso vedimas prie–t pat asmen ufl t pa i veik gali b ti kvalifikuojamas kaip
non bis in idem principo paffeidimas fmogaus teisi apsaugos prasme. Kita vertus, atkreiptinas
d mesys, kad Europos Tarybos baudffiam j nuosprendffi tarptautinio pripaffinimo konvencijos
nuostata d l *non bis in idem* pripaffinimo yra suformuluota kaip ne pareigojanti ignoruoti *non bis in idem*
princip (ang. *is not obliged*) ir paliekanti pasirinkimo laisv valstybei, taikyti *non bis in idem* princip ,
ar j ignoruoti. Mano nuomone, tokiu b du lyg ir paliekama galimyb pagal valstyb s nacionalin politik
ir jos pozicij demokratijos stiprinimo ir fmogaus teisi pagarbos klausimais, atitinkamai pasirinkti
pozicij ir formuoti praktik d l *non bis in idem* principo taikymo. Tod l valstyb , turinti tvirt
fmogaus teisi pagarbos primat , tur t laikyti dvigubo nebaudffiamumo politikos, ta iau tokios
nuostatos tur t atitinkamai b ti uffiksuojamos nacionaliniuose baudffiamuosiuose teis s
aktuose.

B tina atkreipti d mes , kad aptartos Europos Tarybos konvencijos baudffiamosios
teis s srityje n ra tiesiogiai taikomos, o jas pasira–iusios valstyb s sipareigoja –ios konvencijos
nuostatas suderinti su nacionaliniais teis s aktais. Lietuva yra ratifikavusi –ias konvencijas⁹⁴ ir
b tina pamin ti, kad ratifikuodama n ra padariusi joki i–lyg d l principo *non bis in idem*
taikymo. Prie–ingai, Lietuvos Respublikos baudffiamojo kodekso 8 str. 2 d. numato, kad negali

⁹² European Convention on the International validity of criminal judgements//
<http://conventions.coe.int/treaty/en/Treaties/Html/070.htm>; prisijungimo laikas: 2007-08-20.

⁹³ European Convention on the International validity of criminal judgements//
<http://conventions.coe.int/treaty/en/Treaties/Html/070.htm>; prisijungimo laikas: 2007-08-20.

⁹⁴ fir. Lietuvos Respublikos 1970 met Europos Konvencijos d l tarptautinio baudffiam j nuosprendffi
pripaffinimo ratifikavimo statymas //
http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=45125&p_query=&p_tr2=; prisijungimo laikas: 2007-08-20.

atsakomyb n pagal Lietuvos Respublikos baudffiam j kodeks padaryto nusikaltimo jis ten buvo nuteistas ir atliko teismo o visos ar dalies bausm s atlikimo ar buvo i-teisintas, atleistas nuo baudffiamosios atsakomyb s, ar bausm nebuvo paskirta d l senaties ar kitais toje valstyb je numatytais teisiniais pagrindais. Tai rei-kia, kad Lietuva, laikydamosi *non bis in idem* principo, atsisako pagal Europos Tarybos konvencijos suteiktos teis s persekioti asmenis antr kart d l tos pa ios nusikalstamos veikos, vadovaujantis teritoriniu principu. Tod l logi-ka daryti i- vad , kad pagal Lietuvos teis s aktus *non bis in idem* principas yra taikomas tiek nacionalin s, tiek ir tarptautin s teis s atffvilgiu. Ne visi-ka sutiktum me su prof. V. Piesliako i-d styta nuomone, jog d l nusikaltim , padaryt Lietuvos teritorijoje, Baudffiamajame kodekse ai-kios pozicijos n ra. Anot profesoriaus, šjei laikytume, kad naujo Baudffiamojo kodekso 2 str. 6 d. draudflia dvigub baudffiamum *vidin s teis s* aspektu, tai Baudffiamajame kodekse n ra nuostatos, tiesiogiai draudffian ios -ioje situacijoje antr kart bausti asmen . Taigi galima daryti ir kit i- vad , kad -ioje dalyje statymuose yra spraga. Nesant tiesiogini nuorod , viskas priklauso nuo to, kaip bus ai-kinama Baudffiamojo kodekso 2 str. 6 d. nuostata - ar tik vidaus teis s poffi riu, ar ir tarptautiniu aspektu.⁹⁵ M s nuomone, b tent Baudffiamojo kodekso 2 str. 6 d. nuostata šniekas negali b ti baudffiamas ufl t pa i nusikalstam veik antr kart ō, atsifflvelgiant dabartines flmogaus teisi apsaugos raidos tendencijas ir Europos flmogaus teisi teismo formuojam jurisprudencij , turi b ti ai-kinama kaip apimanti tiek vidin , tiek ir tarptautin teis s sistemas ir negali b ti ai-kinama siaurinamai. Tai, kaip graffiai nurodo T. Surlan, vienas i-kertini *moderni ų teisini sistem princip* ⁹⁶. Europos flmogaus Teisi Teismas ple iamai i-ai-kino *non bis in idem* princip , nurodydamas, kad *non bis in idem* apima ne tik dvigubo baudimo draudim , bet ir dvigubo persekiojimo draudim , bei draudim taikyti skirting r -i atsakomyb s priemones ufl t pa i veik (tai yra ir baudffiam j ir administracin atsakomyb).⁹⁷ Tod l Baudffiamojo kodekso nuostata, nurodanti, kad šniekas negali b ti baudffiamas ufl t pa i nusikalstam veik antr kart ō, nustato pareig laikytis principo *non bis in idem* visoje teritorijoje, kurioje galioja Lietuvos Respublikos baudffiamasis kodeksas ir visoms Lietuvos teis saugos institucijoms bei organams.

⁹⁵ V. Piesliakas. Dvigubos atsakomyb s problema Lietuvos teis je // Jurisprudencija. 2001, Nr.23 (15). P.119.

⁹⁶ Surlan Tijana. Ne bis in idem principe in conjunction with complementarity principle in the Rome Statute // www.esil-sedi.eu/english/florence_agora_papers.html; prisijungimo laikas: 2008-09-22.

⁹⁷ A. E. Vervaele John. The transnational ne bis in idem principle in the EU. Mutual recognition and equivalent protection of human rights // <http://www.utrechtlawreview.org/publish/articles/000011/article.pdf>; prisijungimo laikas: 2007-08-12.

principo taikymo problematika tarptautiniu lygmeniu ès sistemose

Teisingumo gyvendinimas baudfiamojoje srityje –iuolaikiniame amfliuje gali b ti siejamas ne tik su nacionaline, bet ir su tarptautine teis s sistema. Stipr jant valstybi tarpusavio ry–iams, atsirandant naujiems pasauliniams interesams, vykstant globalizacijai, tarptautin bendrija yra priversta ie–koti bendr priemoni , siekiant visuotinio sutarimo, kuris b tinas tokiose srityse kaip pasaulin taika, tarptautinis saugumas, fmogaus teisi apsauga ar teisingumo gyvendinimas bei kitos sritys, kurios d l tarptautini santyki vystymosi palaipsniui taps pasaulio bendrijos interesais, kuriuos pirmiausia stengiamasi apginti sudarant tarptautines sutartis. Viena i–toki per paskutin de–imtmet sudaryt sutar i ó 1998 met liepos 18 d. Romoje vykusioje tarptautin je diplomatin je konferencijoje priimtas Tarptautinio Baudfiamojo Teismo Statutas,⁹⁸ sigalioj s 2002 met liepos 1 dien .⁹⁹ Ta tarptautine sutartimi siekiama uftikrinti t stin pagarb tarptautiniam teisingumui ir jo vykdym ,⁹⁹ taip gyvendinant pasaulin s bendruomen s vizij tur ti universali institucij , garantuojan i pagarb esmin ms fmogaus teis ms. Tod l nagrin jant *non bis in idem* princip tarptautin s baudfiamosios teis s kontekste, galima kelti klausim d l dvigubos atsakomyb s, kai atsakomyb ufl t pa i veik taiko ir nacionalin teis s sistema, ir tarptautin baudfiamoji institucija.

Dar visai neseniai asmenys, vykd grubius fmogaus teisi pafleidimus, buvo laikomi neatsakingais ufl savo nusikaltimus tarptautiniu lygmeniu ir tarptautin se institucijose.¹⁰⁰ I–skyrus Niurnbergo ir Tokijo Tribunolus (1945 - 1948 metais), asmenys, nesvarbu ar jie b t valstyb s pareig nai, auk–to rango kariniai pareig nai ar paprasti civiliniai pareig nai, ufl humanitarin s teis s pafleidimus nebuvo teisiami ne tik tarptautiniu lygmeniu, bet labai dafnai net ir nacionaliniu lygmeniu, nors pati id ja d l atsakomyb s taikymo tokio pob dffio nusikaltimams tarptautiniu lygmeniu buvo i–kelta gana seniai.

Tod l pastaruoju metu imta reikalauti universalios jurisdikcijos d l nusikaltim fmogaus teis ms. Pagal tarptautin teis universalios jurisdikcija i– esm s neapsiriboja vien baudfiam ja teise, o valstyb s gali numatyti ir kit teisini gynybos priemoni d l nusikaltim , visuotinai pripaf stami vertyb mis.¹⁰¹

⁹⁸ Tuo metu egzistuojantys teisminiai ir neteisminiai teisingumo siekimo b dai (nacionaliniai bei tarptautiniai teismai, teisingumo komisijos, taikymo komisijos,

⁹⁸ Toliau darbe vardijamas kaip šStatutasō ar šRomos statutasō, turi b ti suprantamas kaip Tarptautinio Baudfiamojo Teismo Statutas.

⁹⁹ Tarptautinio Baudfiamojo Teismo Romos Statutas // Valstyb s ffinios. 2003, Nr.49 ó 2165. Preambul .

¹⁰⁰ C. de Than and E. Shorts. International criminal law and human rights. ó London: Thomson, Sweet and Maxwell, 2003. P. 315.

¹⁰¹ Restatement Third. P.404.

savo tikslais ir sprendim privalomumu bei j uftikrinimu.¹⁰² artti tarptautin institucij , suvienodinan i baudffiamosios mastu ir tokia institucija tur t tapti Tarptautinis Baudffiamasis

Teismas, sik r s Hagoje.

Nagrin jant baudffiamojo persekiojimo *non bis in idem* kontekste klausim ir kalbant apie jurisdikcij , kaip prielaid principo *non bis in idem* pafleidimui, b tina pamin ti, kad sud tingiausios derybos buvo vedamos d l Tarptautinio Baudffiamojo Teismo Statuto nuostat , susijusi su teismo jurisdikcijos gyvendinimu. Tai buvo nat ralu, turint galvoje tai, kad –ie straipsniai yra sud tingi ir lie ia politi–kai jautrias temas, o taip pat susij su valstybi suverenitetu.¹⁰³ Tys nuostatos galiausiai buvo suformuluotos Statuto 12 - 16 straipsniuose ir buvo paskutin s, d l kuri –alys ilgai diskutavo ir susitar tik Romos konferencijos pabaigoje. Pagal Romos Statut , Tarptautinio Baudffiamojo Teismo jurisdikcij patenka nusikaltimai, kurie bus vykdyti –i valstybi teritorijose arba kuriuos vykdyt –i valstybi pilie iai.

Taigi, –i jurisdikcija gali b ti laikoma Statuto pagrindu ir dafnai klaidingai vadinama universalia jurisdikcija. Netgi lietuvi teisin je literat roje sutinkama nuomon , kad Tarptautinis Baudffiamasis Teismas gyvendina universali baudffiam j jurisdikcij .¹⁰⁴ Ta iau i–nagrin jus Romos Statuto nuostatas, galima daryti i–vad , kad Tarptautiniam Baudffiamajam Teismui taip ir nepavyko nustatyti universalios jurisdikcijos,¹⁰⁵ ta iau i–esm s galima kalb ti ne tik apie kli tis universaliai jurisdikcijai, bet ir apie tam tikrus universalumo principo elementus.

Prie–ingai, Teismo jurisdikcija remiasi *subsidiarumo*, o ne *universalumo* principu. *Subsidiarumas* - vienas i– svarbiausi Statuto princip , rei–kiantis, kad Teismas gali gyti jurisdikcij tik tuo atveju, kai nacionalin s jurisdikcijos organai nesugeba ar nenori jos gyvendinti. Tokiu b du esant konkuruojan ioms jurisdikcijoms tarp nacionalin s ir Tarptautinio Baudffiamojo Teismo jurisdikcijos, nacionaliniai teismai tur s *pirmenybę*. Tas pats principas yra pabr fiamas ir Statuto 1 straipsnyje, kuriame tvirtinta nuostata, kad Tarptautinis Baudffiamasis Teismas špapildo nacionalines baudffiamojo teisingumo institucijasō.¹⁰⁶

Taigi, Tarptautinis Baudffiamasis Teismas ne gyja vir–enyb s nacionalin s jurisdikcijos atffvilgiu ir yra subsidiarus valstybi nacionalini jurisdikcij atffvilgiu.

¹⁰² R. Vaišvilienė. Tarptautiniai Tribunalai kaip fanga TBT k rim // www.redcross.lt/files/tarptautinis_baudziamasis_teismas.doc; prisijungimo laikas: 2007-09-24.

¹⁰³ E. Wilmshurst. Jurisdiction of the Court. In International Criminal Court. The making of Rome Statute. Issues, negotiations, results. Ed.by Roy S.Lee.- Hague: Kluwer Law International, 1999. P.127.

¹⁰⁴ G. Goda, P. Kuonis, M. Kazlauskas. Baudffiamojo proceso teis . ó Vilnius: Teisin s informacijos centras, 2005. P.31.

¹⁰⁵ Taip pat teigia ir M.G Lasius. žr. M. Glasius. The International Criminal Court: A global civil society achievement. ó New York: Routledge, 2006. P.61.

¹⁰⁶ Tarptautinio Baudffiamojo Teismo Romos Statutas // Valstyb s ffinios. 2003, Nr.49 ó 2165.1 str.

ant subsidiarumo princip yra apibr fti subsidiarumo principo nacionalin s teisin s sistemos gali b ti laikomos *nenorinčiomis* ar jo persekiojimo ir tyrimo, kad b t pasinaudota Statuto 17 str. 2 ir 3 d. tvirtintomis *jurisdikcijos perdavimo taisyklėmis*. Min tas straipsnis konkre iai apibr fia atvejus, kada gali b ti laikoma, jog valstyb yra nenorinti arba nesugebanti vykdyti teisingum d l nusikaltim , kurie priskirtini Tarptautinio Baudfiamojo Teismo jurisdikcijai *šratione materiae*o.

Pagal Statuto 17 str. 3 d. valstyb s *nesugebėjimą* apib dina aplinkyb s, kai:

1. valstyb s nacionalin teisin sistema i–esm s suirusi arba visi–kai suflugusi;
 2. valstyb s nacionalin teisin sistema nesuteikia galimybi sulaikyti kaltinam j ar disponuoti reikiama rodymais, arba kitaip nesugeba vykdyti procesini veiksm ;
- Tod l nustatydamas valstyb s nesugeb jim , Teismas turi nustatyti –ias aplinkybes:
- a) nacionalin teisin sistema yra suirusi arba jos neb ra;
 - b) teisin sistema suirusi ši–esm s o arba švisi–kai o;
 - c) nacionalin teisin sistema nesuteikia galimybi sulaikyti kaltinam j ar disponuoti reikiama rodymais arba kitaip nesugeba vykdyti procesini veiksm ;
 - d) pastarasis nesugeb jimas (c) yra s lygotas teisin s sistemos suirimo ar nebuvimo.

Atkreiptinas d mesys, kad Teismas priima galutin sprendim d l subsidiarumo principo taikymo ir d l to yra dafnai kritikuojamas oponent , toki kaip Jungtin s Amerikos Valstijos, teigian i , kad Statutas pafleidfia valstybi svereniteto ir kitus principus.

Nors susijusi valstyb turi teis gin yti tok sprendim d l tinkamo nacionalin s baudfiamosios jurisdikcijos taikymo,¹⁰⁷ ta iau galutin sprendim vis d lto priima Teismas.

Tai ia ir gali b ti keliamas klausimas d l dvigubos baudfiamosios atsakomyb s taikymo, kada asmen nuteisus pagal nacionalin teis , ufl t pa i veik jis bus teisiamas Tarptautiniame Baudfiamajame Teisme, pripaffinus, jog nacionalin teis nesugeba arba yra nenorinti gyvendinti teisingum d l nusikaltim , kurie priskirtini Tarptautinio baudfiamojo teismo jurisdikcijai. Mano nuomone, subsidiarumo principas garantuoja, kad asmuo, teisiamas Tarptautiniame Baudfiamajame Teisme, i–ties nebus baudfiamas antr kart , o esant situacijai, kada nacionalin s teisin s sistemos negali tinkamai gyvendinti teisingumo, uftikrinant pagarb fimgaus teis ms ir Tarptautiniam Baudfiamajam Teismui per mus atsakomyb s klausim i–nacionalin s teis s sistemos, –is atvejis neturi b ti laikomas principo *non bis in idem* pafleidimu.

¹⁰⁷ Tarptautinio Baudfiamojo Teismo Romos Statutas // Valstyb s ffinios. 2003, Nr.49 o 2165. 19 str.

- ti ufl tam tikr norm pafleidimus, gali b ti nevienalyp . Tod l
tais pa iais veiksmiais asmuo gali pafleisti normas, priskiriamas tiek vienai, tiek kitai
teis s –akai, i–kuri i–plaukia ir skirtingos teisin s atsakomyb s r –ys.
2. Vieningos praktikos d lei si lytum me vartoti s vok šnon bis in idemō, nors s voka šne
bis in idemō taip pat yra lingvisti–kai teisinga.
 3. *Non bis in idem (ne bis in idem)* principas ó draudimas bausti du kartus ufl t pa i veik
ó yra priskiriamas prie speciali j baudfliamosios teis s princip .
 4. Istorik–kai –is principas i–sivyst kaip principas, taikomas tik nacionalin se teis s
sistemose bei apribojamas tik baudfliamojo teisingumo sfera, ta iau jis vis dafniau yra
inkorporuojamas nacionalines konstitucijas, tarptautinius teis s aktus, bet kartu ir
laikomas vienu i–pagrindini flogaus teisi .
 5. Principo *non bis in idem* ai–kinimas yra variapulis. Tai, vis pirma, yra kaip teisin
apsauga pilie iams nuo valstyb s *ius puniendi*.
 6. Ai–kinantis *non bis in idem* principo turin , tradici–kai i–skiriami du elementai: *nemo
debet bis vexari pro una et eadem causa* (niekas neturi susidurti su daugiau nei vienu
persekiojimu ufl t pat nusikaltim) bei *nemo debet bis puniri pro uno delicto* (niekas
neturi b ti baudfliamas du kartus ufl t pat nusikaltim).
 7. Tšs principas yra ne tik teisinis, bet ir moralinis principas, susij s su prigimtinio
teisingumo ir humanizmo s vokomis.
 8. *Non bis in idem* principo esm sudaro tai, kad asmuo, kuris buvo patrauktas
baudfliamojon atsakomyb n, nuteistas arba i–teisintas, siteis jus teismo ar prokuroro
sprendimui, negali b ti tais pa iais pagrindais i– naujo patrauktas baudfliamojon
atsakomyb n, v l nuteisiamas ar i–teisinamas.
 9. Skirtingose teis s tradicijos valstyb se principo *non bis in idem* samprata skiriasi.
Kontinentin s teis s tradicijos valstyb se min tas principas traktuojamas laisviau, nei tai
linkusios daryti anglosaks teis s tradicijos valstyb s.
 10. Principo *non bis in idem* taikymas gali b ti nagrin jamas –iais aspektais: pirma, flogaus
teisi apsaugos tarptautini dokument kontekste, o antra ó tarptautini dokument ,
susijusi su baudfliamuoju procesu (teisingumo gyvendinimu), kontekste.
 11. Principas *non bis in idem* gali b ti nagrin jamas tiek nacionalin s teis s plotm je, tiek ir
tarptautin s teis s aspektu.

- problema gali būti nagrinėjama vidaus teisės keliais rakursais: administracinė atsakomybė; kaip baudžiamosios ir kitos teisės –akos priemonė.
13. Lietuvos Respublikos statymai nedraudžia už tapat teisės pafėidim taikyti baudžiamosios ir civilinės atsakomybės, bet baudžiamosios ir civilinės atsakomybės sutaptis vienu teisės taikymo aktu galima tik ribotos apimties: nusikaltimu padarytos žalios apimties ir ie–kin gali pareik–ti tik nuo nusikalstamos veikos nukentėj s asmuo.
 14. Nors vadovaujantis mūsų –alies statymais asmuo už vien teisės pafėidim gali būti patrauktas keli r–i teisinė atsakomybėn, tačiau statym leid jas, formuluodamas teisės norm , neatriboja tinkamai administracinio teisės pafėidimo nuo nusikalstamos veikos poflymi , todėl jei padarytas teisės pafėidimas pafėidžia keli teisės –ak norm reikalavimus, teisės taikytojas turi pasirinkti vienos teisės –akos norm , o ne taikyti i–karto keli teisės –ak normas.
 15. Mūsų nuomone, kad jei už analogi–k veik yra numatyta ir baudžiamoji, ir administracinė atsakomybė , sprendžiant teisinės atsakomybės r–ies nustatymo klausimus, pirmiausia svarstomi nusikaltimo sud ties poflymiai ir tik padarius i–vad , kad veikos pavojingumas nesiekia tokio laipsnio, kuris daro veik nusikaltimu, svarstomi administracinės atsakomybės klausimai.
 16. Principo *non bis in idem* pafėidimas negali būti tapatinamas su atvejais, kai auk–tesnis teismas keičia nuosprend baudžiamojo proceso kodekso numatytais pagrindais ar panaikinus nuosprend apeliacine ar kasacine tvarka, byla perduodama nagrinėti pirmosios instancijos teismui i–naujo.
 17. Nacionalinės teisės praktikoje dvigubos baudžiamosios atsakomybės problemos i–kyla ir dėl nusikalstam veik t stinumo. Nelaikoma, kad asmuo padar kelias nusikalstamas veikas, jeigu jis padar t stin nusikalstam veik .
 18. *Non bis in idem* principas savaime nepaneigia galimybes asmeniui taikyti ne vien , bet daugiau tos pa ios r–ies sankcij už tapat pafėidim .
 19. Esant idealiajai nusikalstam veik sutapimui, bausmi subendrinimas, nereiki–kia pakartotinio asmens baudimo už tapat nusikalstam veik .
 20. Jei asmuo nėra galutinai atleistas nuo nuosprendžiū paskirtos bausmės vykdymo, atid tos bausmės subendrinimas bei realus jos vykdymas neturi būti vertinamas kaip *non bis in idem* principo pafėidimas.
 21. Užsienio *res judicata* pripažinimas rei–kia, kad persekiojimas arba baudimas i–naujo yra ne manomas (negatyvus poveikis), arba kad teisminis sprendimas turi būti pripažintamas kit sprendžiam byl atfvilgiu (pozityvus poveikis).

audffiamojo kodekso 2 straipsnio 6 dalies nuostata šniekas
fl t pa i nusikalstam veik antr kart õ, atsiffvelgiant
apsaugos raidos tendencijas ir Europos fimogaus Teisi
Teismo formuojam jurisprudencij , turi b ti ai-kinama kaip apimanti tiek vidin , tiek ir
tarptautin teis s sistemas ir negali b ti ai-kinama siaurinamai.

23. M s nuomone, b tent subsidiarumo principas garantuoja, kad asmuo, teisiamas
Tarptautiniame Baudffiamajame Teisme, i- ties nebus baudffiamas antr kart , o esant
situacijai, kada nacionalin s teisin s sistemos negali tinkamai gyvendinti teisingumo,
uftikrinant pagarb fimogaus teis ms ir Tarptautiniam Baudffiamajam Teismui per mus
atsakomyb s klausim i- nacionalin s teis s sistemos, -is atvejis neturi b ti laikomas
principo *non bis in idem* paffeidimu.
24. Lietuvos teism praktikoje vis re iau yra gin ijamas principo *non bis in idem* paffeidimas,
nors keli r -i teisin atsakomyb yra taikoma gana dafnai.

PASŪLYMAI

1. Administracin teis s paffeidim kodekso 9 str. 2 d. pasakyta, kad šadministracin
atsakomyb ufl -iame kodekse numatytus teis s paffeidimus atsiranda, jeigu savo
pob dffiu -ie paffeidimai pagal galiojan ius statymus neufftraukia baudffiamosios
atsakomyb sõ. Tokio klaidingo teisinio reguliavimo tur t b ti i-vengta, nes tai
suponuoja situacij , kai ufl i-ori-kai i- esm s pana-i veik , esant teis s norm
konkurencijai, gali b ti taikoma ne -velnesn teisin atsakomyb (nors tai atitikt
bendruosius teis s principus), bet grieftesn teisin atsakomyb . Si lytum me tokio
teisinio reguliavimo atsisakyti.
2. statym leid jas turi taip suformuluoti teis s paffeidim sud tis, kad nekilt abejoni ,
kokios r -ies teisin n atsakomyb n turi b ti traukiamas asmuo ufl padaryt teis s
paffeidim , nes kai kuriais atvejais teisin s atsakomyb s r -ies parinkimas gali b ti
priklausomas tik nuo pareig no valios, t. y. subjektyvi prieflas i , ko tur t b ti
i-vengta.
3. Lietuvos Auk- iausiasis Teismas, formuodamas vienod teism praktik ai-kinant ir
taikant statymus ir kitus teis s aktus, esant atsakomyb s kolizijai ir tapa ioms
situacijoms, skirtingai ai-kino ir taik statymus, tod l -ioje srityje tur t b ti
suvienodinta teism praktika ir argumentai, kuriais remiantis Lietuvos Auk- iausiasis
Teismas priima sprendimus.

1. Lietuvos Respublikos Konstitucija // <http://www3.lrs.lt/home/Konstitucija/Konstitucija.htm>; prisijungimo laikas: 2008-04-03.
2. Lietuvos Respublikos 1970 met Europos Konvencijos dėl tarptautinio baudžiamųjų nusprendimų pripažinimo ratifikavimo statymas // http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=45125&p_query=&p_tr2=; prisijungimo laikas: 2007-08-20.
3. Lietuvos Respublikos administraciniai bylų teisenos statymas // http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=312242; prisijungimo laikas: 2008-11-26.
4. Lietuvos Respublikos administraciniai teisės pažeidimų kodeksas // http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=20463; prisijungimo laikas: 2008-04-03.
5. Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas // http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=111555; prisijungimo laikas: 2007-04-03.
6. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodeksas // http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=163156&p_query=&p_tr2=; prisijungimo laikas: 2008-09-21.
7. Lietuvos Respublikos civilinio kodeksas // http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=107687; prisijungimo laikas: 2007-05-10
8. Lietuvos Respublikos darbo kodekso patvirtinimo, sigaliojimo ir gyvendinimo statymas. Lietuvos Respublikos darbo kodeksas // http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=169334; prisijungimo laikas: 2007-05-10.
9. Lietuvos Respublikos statymas šD Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvi apsaugos konvencijos, jos ketvirtą, septintą ir vienuoliką protokolą ratifikavimo // http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=270481; prisijungimo laikas: 2007-09-01.
10. Lietuvos Respublikos statymas šD Tarptautinio baudžiamojo teismo Romos statuto ratifikavimo // http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=208965; prisijungimo laikas: 2007-05-04.
11. Lietuvos Respublikos pelno mokesčio statymas // http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=308893; prisijungimo laikas: 2007-10-02.
12. Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos statymas // Valstybės žinios. 2002, Nr. 45-1708 // http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=300843; prisijungimo laikas: 2007-05-10.
13. Europos konvencija dėl baudžiamojo proceso perdavimo Nr.73 // www.nplc.lt/lit/ta/19720515.doc ; prisijungimo laikas: 2007-04-15.
14. Europos konvencija dėl tarptautinio baudžiamųjų nusprendimų pripažinimo // www.nplc.lt/lit/ta/19700528.doc ; prisijungimo laikas: 2007-04-15.
15. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija // <http://www.ic.lt/labaseuropa/default.asp?DL=L&TopicID=39>; prisijungimo laikas: 2007-04-15.
16. Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvi apsaugos konvencija // http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=66195; prisijungimo laikas: 2007-04-15.

Teismo Romos statutas, priimtas 1998 m. liepos 17 d. Jungtini
j atstov konferencijoje, skirtoje Tarptautinio baudfiamojo

[3/dokpaieska.showdoc?p_id=211305&p_query=&p_tr2=;](#)

prisijungimo laikas: 2007-05-04.

18. European Convention on the International validity of criminal judgements // <http://conventions.coe.int/treaty/en/Treaties/Html/070.htm>; prisijungimo laikas: 2007-08-20.
19. Explanatory report on the European Convention on the Transfer of proceedings in criminal matters. ó Strasbourg, 185.

Specialioji literatūra:

20. *A. Andruškevičius*. Administracin s teis s principai. ó Vilnius: Teisin s informacijos centras, 2004. P.191.
21. Baudfiamoji teis . Tre iasis papildytas leidimas. ó Vilnius: Eugrimas, 2003.
22. *A. Čepas*. *Non bis in idem* taisykl kaip ekstradicijos leistinum s lyga // Teis . 2002, Nr. 44. P.8.
23. *R. Bukauskas*. Lietuvos Auk– iausiojo teismo praktika // justitia. 2003, Nr. 5.
24. *R. Drakšas*. Baudfiamosios atsakomyb s sampratos formulavimo problemos Lietuvoje // Teis . 2003, Nr. 47.
25. *G. Goda, P. Kuconis, M. Kazlauskas*. Baudfiamojo proceso teis . ó Vilnius: Teisin s informacijos centras, 2005. P.30.
26. *J. Kiršienė, V. Pakalniškis, R. Ruškytė ir kt.* Civilin teis . Bendroji dalis. I tomas. ó Vilnius: Lietuvos teis s universitetas, 2004.
27. *E. Kūris*. Lietuvos Respublikos konstitucijos principai. Knygoje Lietuvos Konstitucin teis . T. Birmontien , E. Jara–i nas, kt. ó Vilnius: Lietuvos teis s universitetas, 2001.
28. *K. Kuzavinis*. Lotyn ó lietuvi kalbu fiodynas. ó Vilnius: Mokslo ir enciklopedij leidykla, 1996.
29. *K. Kuzavinis*. Lotyni–ki posakiai ir sparnuoti fiodffiai. Dicta Latina verbaque alata. ó Vilnius: Mokslo ir enciklopedij leidybos institutas, 2005.
30. *V. Mikelėnas*. Tarptautin s privatin s teis s vad. ó Vilnius: Justitia, 2001. P.13.
31. *P. Petkevičius*. Administracin atsakomyb . ó Vilnius, 1996. P.14.
32. *V. Piesliakas*. Dvigubos atsakomyb s problema Lietuvos teis je // Jurisprudencija. 2001, Nr. 23 (15). P.107.
33. *V. Piesliakas*. Ekonominiai nusikaltimai Vakar Europos valstybi ir JAV teis je // Lietuvos policijos akademijos mokslo darbai. 1993, T.1.
34. *V. Piesliakas*. Lietuvos baudfiamoji teis (Antroji knyga).- Vilnius: Justitia, 2008. P.189
35. *S. Šedbaras*. Administracin atsakomyb .- Vilnius: Justitia, 2005. P.68.
36. *G. Švedas*. Baudfiamosios politikos pagrindai ir tendencijos Lietuvos Respublikoje. ó Vilnius: Teisin s Informacijos Centras, 2006. P.98.
37. Ufisienio –ali konstitucijos. Mokomasis leidinys. ó Vilnius: Lietuvos teis s universitetas, 2004. P.81.
38. *A. Vaišvila*. Teis s teorija. Vilnius: Justitia, 2000. P. 362.
39. *R. Vaišvilienė*. Tarptautiniai Tribunolai kaip flanga TBT k rim // www.redcross.lt/files/tarptautinis_baudziamasis_teismas.doc; prisijungimo laikas: 2007-09-24.
40. *V. Vaitkevičiūtė*. Tarptautini fiodffi fiodynas. ó Vilnius: fiodynas,2001.
41. *A. T. Veličkienė*. Ratio scripta. Lotyni–ki teis s ir bendrosios kult ros frazeologizmai apibr flimai, terminai. ó Vilnius: Justitia, 2003.
42. *S. Vansevičius*. Valstyb s ir teis s teorija. ó Vilnius: Justitia, 2000.

43. Mokomasis leidinys. ó Vilnius: Lietuvos teisi s universitetas, 2006. P. 10-11.
44. T. Tuolaikinis tarptautin s teis s vad. ó Vilnius: Eugrimas, 2006. P. 10-11.
45. *Berger V.* Europos t mogaus teisi teismo jurisprudencija.- Vilnius: Pradai, 1997. P. 330-331.
46. *Cheng B.* General principles of law as applied by International courts and tribunals. 1953. P.336-339.
47. *de Than C. and Shorts E.* International criminal law and human rights. ó London: Thomson, Sweet and Maxwell, 2003. P. 315.
48. *Glasius M.* The International Criminal Court: A global civil society achievement. ó New York: Routledge, 2006. P.61.
49. *Lifšic. R.Z.* Teorija prava. ó Moskva, 1994.
50. *Pietrzak M.* Model demokratycznego panstwa prawnego // Studia konstytucyjne. 1990, T.7. ó Warszawa.
51. *Pradel J.* Lyginamoji baudfiamoji teis . ó Vilnius: Eugrimas, 2001.
52. *Surlan T.* Ne bis in idem in conjunction with complementarity principe in the Rome Statute // <http://www.esil-sedi.eu/english/pdf/Surlan.PDF>; prisijungimo laikas: 2007-05-10.
53. *Vervaele John A.E.* The transnational ne bis in idem principle in the EU Mutual recognition and equivalent protection of human rights // Volume 1, Issue 2 (December) 2005 // <http://www.utrechtlawreview.org/publish/articles/000011/article.pdf>; prisijungimo laikas: 2007-05-10.
54. *Wilmshurst E.* Jurisdiction of the Court. In International Criminal Court. The making of Rome Statute. Issues, negotiations, results. Ed.by Roy S.Lee.- Hague: Kluwer Law International, 1999. P.127.

Teismų praktika:

55. Lietuvos Respublikos Konstitucinio teismo 1995 m. gruodffio 22 d. nutarimas // <http://www.lrkt.lt/dokumentai/1995/n511222a.htm>; prisijungimo laikas : 2007-05-04.
56. Lietuvos Respublikos Konstitucinio teismo 1997 m. lapkri io 13 d. nutarimas // <http://www.lrkt.lt/dokumentai/1997/s711113a.htm>; prisijungimo laikas : 2007-05-04.
57. Lietuvos Respublikos Konstitucinio teismo 2001 m. sausio 11 d. nutarimas // <http://www.lrkt.lt/dokumentai/2001/n010111.htm>; prisijungimo laikas : 2007-05-04.
58. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2005 m. lapkri io 10 d. nutarimas // http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=265663&p_query=&p_tr2=; prisijungimo laikas: 2007-05-04.
59. Lietuvos Auk– iausiojo Teismo 1999 m. lapkri io 12 d. nutartis byloje Nr. 2K-280/1999 // <http://ovada.tic.lt/lat/nutartis.aspx?id=25959>; prisijungimo laikas: 2007-09-10.
60. Lietuvos Auk– iausio Teismo 1999 m. vasario 23 d. nutartis baudfiamojoje byloje Nr. 2K656/1999// <http://ovada.tic.lt/lat/paieska.aspx>; prisijungimo laikas: 2007-09-10.
61. Lietuvos Auk– iausio Teismo 2000 m. nutartis baudfiamojoje byloje Nr. 2K-304/2000.
62. Lietuvos Auk– iausio Teismo 2001 m. balandffio 10 d. nutartis baudfiamojoje byloje Nr. 2K-333 // <http://ovada.tic.lt/lat/nutartis.aspx?id=20193>; prisijungimo laikas: 2007-09-10.
63. Lietuvos Auk– iausio Teismo 2001 m. birffelio 19 d. nutartis baudfiamojoje byloje Nr.2K-590// <http://ovada.tic.lt/lat/nutartis.aspx?id=20345>; prisijungimo laikas: 2007-09-10.
64. Lietuvos Auk– iausiojo Teismo 2001 m. lapkri io 13 d. nutartis baudfiamojoje byloje Nr. 2K-863 <http://www.infolex.lt/praktika/tekstas.asp?id=20456>; prisijungimo laikas 2008-09-19.
65. Lietuvos Auk– iausio Teismo 2002 m. sausio 29 d. nutartis baudfiamojoje byloje Nr. 2K-102 // <http://ovada.tic.lt/lat/nutartis.aspx?id=20193>; prisijungimo laikas: 2007-08-27.

67. Lietuvos Aukščiausio Teismo 2003 m. lapkričio 4 d. nutartis baudžiamojame byloje Nr. 2K6649/2003 // <http://ovada.tic.lt/lat/paieska.aspx>; prisijungimo laikas: 2007-09-10.
68. Lietuvos Aukščiausio Teismo 2004 m. balandžio 27 d. nutartis baudžiamojame byloje Nr. 2K-270 // <http://ovada.tic.lt/lat/nutartis.aspx?id=20193>; prisijungimo laikas: 2007-09-10.
69. Lietuvos Aukščiausio Teismo 2004 m. birželio 18 d. pirmosios apeliacinės palygos Nr. T-7, <http://www.infolex.lt/praktika/tekstas.asp?id=40969>; prisijungimo laikas: 2008-09-21.
70. Lietuvos Aukščiausio Teismo 2004 m. spalio 5 d. nutartis baudžiamojame byloje Nr. 2K-543 // <http://www.infolex.lt/praktika/tekstas.asp?id=41407>; prisijungimo laikas: 2008-09-11.
71. Lietuvos Aukščiausio Teismo 2005 m. spalio 4 d. nutartis baudžiamojame byloje Nr. 2K-494 // <http://ovada.tic.lt/lat/nutartis.aspx?id=20193>; prisijungimo laikas: 2007-08-27.
72. Lietuvos Aukščiausio Teismo 2006 m. vasario 7 d. nutartis baudžiamojame byloje Nr. 2K-60 // <http://ovada.tic.lt/lat/nutartis.aspx?id=20193>; prisijungimo laikas: 2008-02-21.
73. Lietuvos Aukščiausio Teismo 2006 m. kovo 7 d. nutartis baudžiamojame byloje Nr. 2K-152/2006 http://www.lat.lt/3_nutartys/senos/nutartis.aspx?id=29573; prisijungimo laikas: 2007-11-12.
74. Lietuvos Aukščiausio Teismo 2006 m. birželio 20 d. nutartis baudžiamojame byloje Nr. 2K6451/2006 // <http://ovada.tic.lt/lat/paieska.aspx>; prisijungimo laikas: 2008-02-07.
75. Lietuvos Aukščiausio Teismo 2007 m. kovo 16 d. nutartis baudžiamojame byloje Nr. 2K-224// <http://www.infolex.lt/praktika/tekstas.asp?id=76725>; prisijungimo laikas: 2008-09-22.
76. Lietuvos Aukščiausio Teismo 2007 m. gruodžio 3 d. nutartis baudžiamojame byloje Nr. 2K-802/2007 // <http://www.infolex.lt/praktika/tekstas.asp?id=73490>; prisijungimo laikas: 2008-02-13
77. Lietuvos Aukščiausio Teismo 2008 m. vasario 12 d. nutartis baudžiamojame byloje Nr. 1A64/2008// <http://www.infolex.lt/praktika/tekstas.asp?id=84265>; prisijungimo laikas: 2008-09-08.
78. Lietuvos apeliacinio teismo 2008 m. vasario 28 d. nutartis baudžiamojame byloje Nr. 1N-10// <http://www.infolex.lt/praktika/tekstas.asp?id=84600>; prisijungimo laikas: 2008-09-08
79. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2003 m. vasario 11 d. nutartis administraciniame byloje Nr. 259-03 // Administracinis teismų praktika. 2004, Nr. 41.
80. Europos pirmosios apeliacinės palygos teismo sprendimas byloje Gradinger v. Austria 15963/90 [1995] ECHR 36.
81. Europos pirmosios apeliacinės palygos teismo sprendimas byloje Franz Fisher v. Austria No.27569/02, ECHR 2003 VI 6 (6.5.03) // <http://www.echr.coe.int/Eng/Press/2001/May/FranzFischerjudepress.htm>; prisijungimo laikas: 2007-09-02.
82. Europos pirmosios apeliacinės palygos teismo sprendimas byloje Oliveira v. Switzerland 25711/94 [1998] ECHR 68.
83. Europos pirmosios apeliacinės palygos teismo sprendimas byloje Sailer v. Austria. 38237/97 [2002] ECHR.

teismo sprendimas byloje W.F. v. Austria 38275/97 [2002]

teismo sprendimas byloje Engel and Others v. The Netherlands

(Article 50) ó 22 (23.11.76) //

<http://www.legislationline.org/legislation.php?tid=112&lid=5190>; prisijungimo laikas:
2007-09-15.

86. Europos fímogaus teisi teismo sprendimas byloje Demicoli v. Malta ó 210 (27.8.91).

87. Europos fímogaus teisi teismo sprendimas byloje Schmutz v. Austria ó 328-A
(23.10.95).

88. Europos fímogaus teisi teismo sprendimas byloje Garyfallou AEBE v. Greece ó Rep.
1997-V, fasc. 49 (24.9.97)

89. Tarptautinio Teisingumo Teismo byla Las Palmas case. // RIAA II 829 at 838.

Interneto šaltiniai:

1. <http://www.lkz.lt/startas.htm>; prisijungimo laikas: 2007-03-28.
2. <http://www.tm.lt>; prisijungimo laikas: 2007-03-28.
3. <http://www.lrs.lt>; prisijungimo laikas: 2007-09-10.
4. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/>; prisijungimo laikas: 2007-09-10.
5. <http://www.infolex.lt/praktika/pirmas.asp?x=39>; prisijungimo laikas: 2008-11-05.

KOMYBĖS PROBLEMA BAUDŽIAMOJOJE TEISĖJE

...sios teisės principas, baudžiamoji atsakomybė, dviguba teisinė
atsakomybė, dviguba baudžiamoji atsakomybė,
ne bis in idem, non bis in idem.

SANTRAUKA

Šis darbas yra skirtas išnagrinėti ir apibendrinti dvigubos baudžiamosios atsakomybės probleminius aspektus, nagrinėjant dvigubą baudžiamąją atsakomybę tiek tarptautiniu, tiek nacionaliniu aspektu, o kartu išnagrinėjant dvigubą atsakomybę, kai taikoma tiek baudžiamoji atsakomybė, tiek ir kita teisinė atsakomybė šiais.

Pirmoji šio darbo dalis yra skiriama išnagrinėti baudžiamosios teisės ir kartu baudžiamojo proceso principą *non bis in idem*. Šioje dalyje aptariamas paties principo kilmė, principo tvirtinimas nacionaliniuose bei tarptautiniuose teisės aktuose. Kartu aptariama šio principo svarba baudžiamosios teisės ir filmogaus teisės kontekste.

Antrojoje šio darbo dalyje siekiama aptarti teisinę atsakomybę šiais, išnagrinėti dvigubos atsakomybę sampratą, pateikti skirtingą teisinę atsakomybę šiais, toki kaip administracinę, civilinę, drausminę ir tarnybinę santykį su baudžiamąja atsakomybe, o taip pat ir dvigubos baudžiamosios atsakomybės taikymo teorinį aspektą.

Aptarus principo *non bis in idem* taikymo klausimus nacionaliniu aspektu, trečiojoje šio magistrinio darbo dalyje pereinama prie dvigubos atsakomybės nagrinėjimo tarptautiniu lygmeniu, kada taikant teisinę atsakomybę gali kilti klausimas dėl *non bis in idem* principo tiek nacionalinėse teisės sistemoje, tiek tarptautinėje teisės sistemoje. Išsamiam temos išbaigimui nagrinėjau Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teismų praktiką, susijusią su nagrinėjamos temos problematika bei pateikiau teorinę ir praktinę dalies apibendrinimą, išvadas.

OF DOUBLE LIABILITY IN PENAL LAW

*of criminal law, criminal liability, double legal liability,
double criminal liability, ne bis in idem, non bis in idem.*

SUMMARY

This master theses paper is dedicated to consider and generalize the problem aspects of dual criminal liability, while researching the dual liability in both the international aspect and national aspect. Moreover the attention is paid to researching the dual liability, when double liability contains both criminal liability and other type legal liability.

The first part of theses master theses is dedicated to consider the principle of both criminal law and criminal procedure law *ó non bis in idem*. In this part the author discusses the derivation of the principle itself, estimation of this principle in national and international legal acts. Alike the author analyzes the significance of this principle in the context of criminal law and human rights law.

In the second part of this work the author aspires to consider the concept of legal liability, to analyze the concept of dual liability, to represent the relation between the criminal liability and other sorts of legal liability, such as administrative, civil, disciplinary and official liability. Moreover, the theoretical aspect of dual criminal liability is being discussed.

After discussing the application of the principle *non bis in idem* in national context, it is important to get down to analyzing the dual liability in international level, when applying legal liability the question of the principle *non bis in idem* may arise both in the national legal system and international legal system. For comprehensive ending of the topic, the author looks through the case law of Lithuanian Highest Court which is related to problematic of master theses topic and proffers generalizations and conclusions of theoretical and practical research.